Doğan Kardeş

Aralık 1958 ★ 100 Kuruş

Širin amca

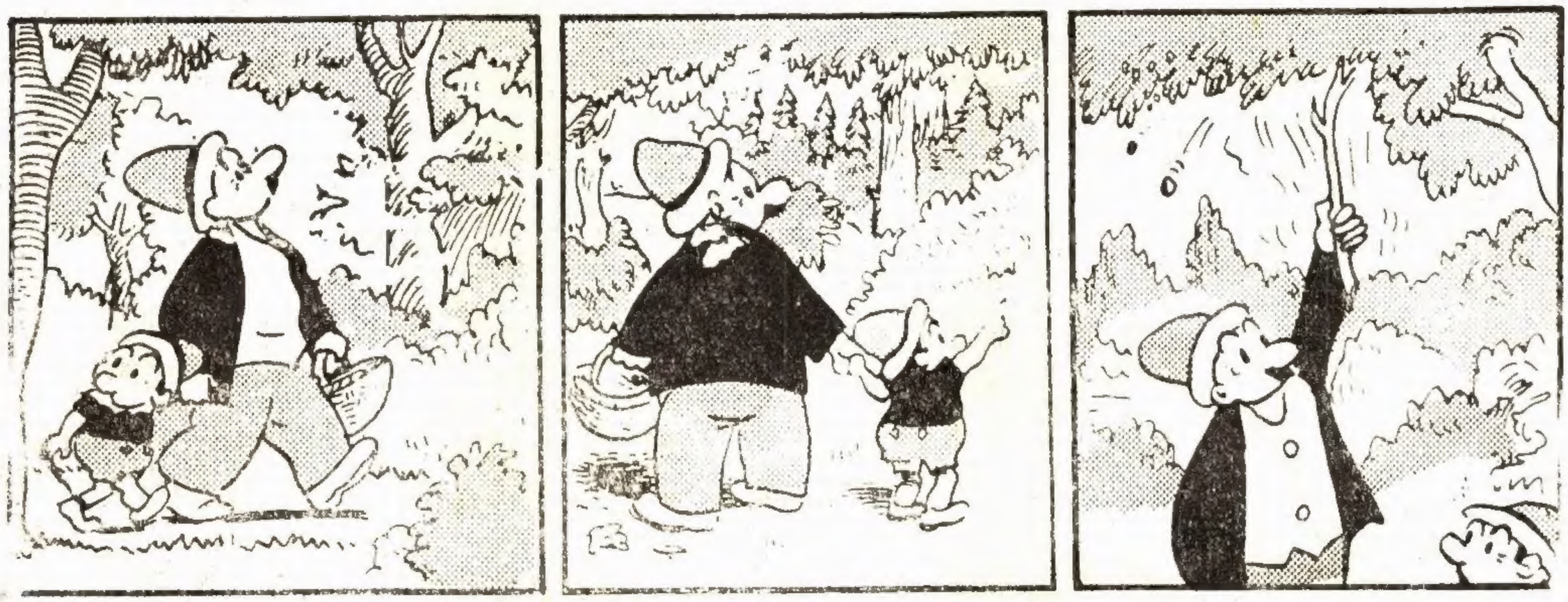

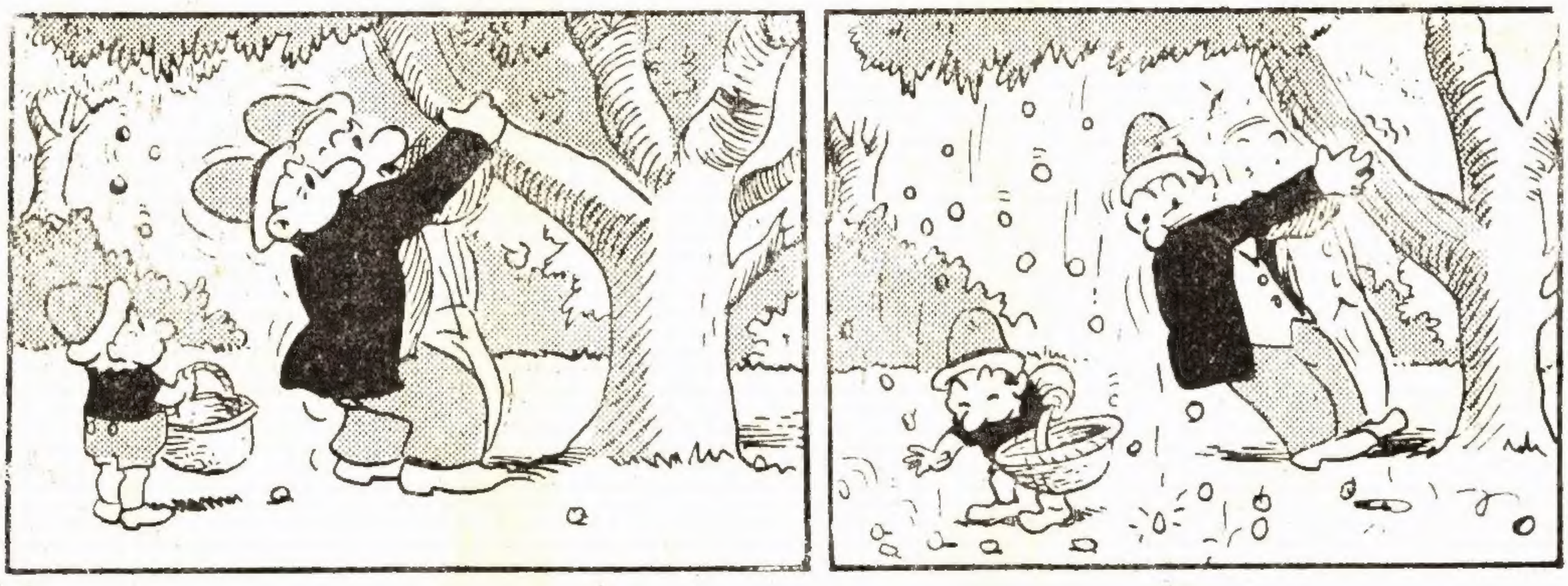

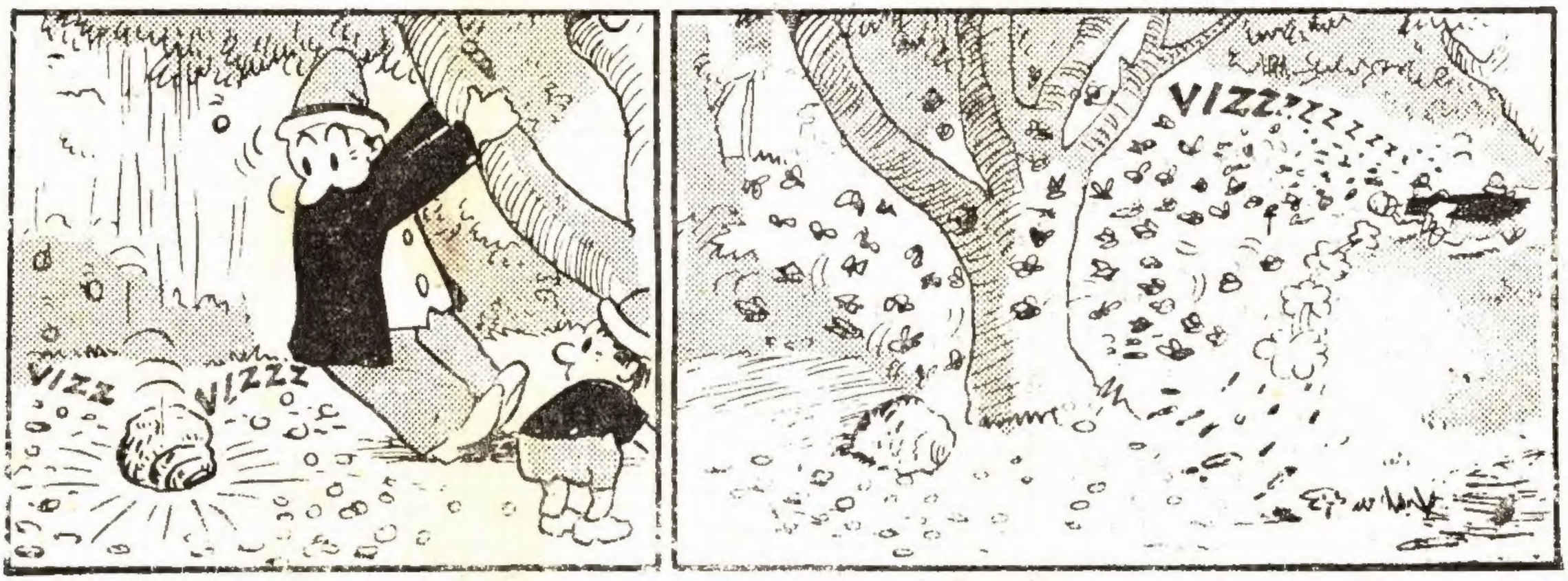

Doğan Kardeş
ÇOCUK DERGİSİ

Kuruluşu : 23 Nisan 1945

Sayı : 477 _ Aralık 1958

Fiatı : 100 kuruş

Her ayın başında çıkar aylık çocuk dergisi ★ Sahibi : Kâzım Taşkent ★ Yazı işlerini fiilen idare eden : Şükrü Enis Regü ★ Yazı işleri bürosu : Galata, Kuledibi, İlk Belediye Caddesi, Küçük Hendek Sokağı No. 27, Kat 1 ★ Mektup adresi : Posta Kutusu : 217 - Beyoğlu ★ Telefon : 44 74 36 - 44 05 39 ★ Abone, posta ve banka havaleleri ve her türlü siparişler Divanyolu Klotfarer Caddesi No. 7 de Doğan Kardeş Yayınevine yapılmalıdır ★ Yayınevi telefonu : 27 34 54 ★ Abone şartları : Yıllık 12 lira, altı aylık 6 lira ★ Yurt dışı iki misli ★ Adres değişikliği için 50 kuruşluk posta pulu gönderilmelidir ★ Gelen yazılar, resimler basılsın basılmasın sahibine geri verilmez ★ Basıldığı yer : Doğan Kardeş Yayınları A. Ş. Basımevi - İstanbul.

☆

Doğan Kardeş Dergisi
ve
kitapları
Yapı ve Kredi Bankasının kültür hizmetlerinden biridir.

Kazalar Çoğalıyor!

6 Kasım 1958 tarihli gazetelerde şu acıklı haberi okuduk :

«Dün İstiklâl Caddesinde 8 yaşında bir kız çocuğunun ölümü ile neticelenen feci bir trafik kazası olmuştur. Parmakkapıdaki İstiklâl ilkokulunun ikinci sınıfında okuyan Hayriye Altınok adlı kız çocuğu sabah okula giderken trafik polisinin bulunduğu biraz ilerdeki geçidi bırakıp aradan karşı kaldırıma geçmek istemiştir. Ama bu sırada tramvayın gerisinde önüne birden belediye otobüsü çıkmış, şoförün fren yapmasına rağmen küçük kız tekerleklerin altına devrilmiş ve can vermiştir. Yapılan soruşturma sonunda kazanın çocuğun dikkatsizliği yüzünden olduğu anlaşılmıştır.»

Gazetelerde sık sık buna benzer haberler okuyoruz. Tramvaydan atlayıp yaralananlar, otomobil, otobüs altında kalıp ezilenler, sakat kalanlar, hastaneye kaldırılıp ölenler. Vesaire, vesaire...

Bütün bunlar hep dikkatsizlik, acelecilik ve trafik kaidelerine uymamaktan oluyor.

Aman dikkat kardeşler, bir saniyecik acele yüzünden bütün hayatımızı tehlikeye koyuyoruz. Bu hiç akıllı bir hareket değil !...

ADRESLERİ DEĞİŞEN ABONELERİMİZE

Adresleri değişen abonelerimizin bize yeni adresleriyle birlikte eski adreslerini ve abone numaralarını bildirmelerini rica ederiz. Zarfın üstünde adres yazılı etiketin kenarındaki ilk yani üstteki numara abone numarasıdır. Alttaki numara da abonenizin hangi sayıda başlayıp hangi sayıda biteceğini gösterir.

Adres değiştirmek isteyen abone kardeşlerimizin bize eski ve yeni adresleriyle muhakkak bu numaraları da bildirmeleri ve ayrıca mektuplarına 50 kuruşluk posta pulu eklemeleri lâzımdır.

KAYBOLAN ÇOCUK

SAMMY Morse ansızın çıkan rüzgâra karşı ceketinin yakasını kaldırdı, ellerini cebine soktu. Gökyüzünde bulutlar kararıyor, hava morumsu bir renk alıyordu. Çocuk «Yağmur yağacağa benziyor» diye düşündü. Dönüp arkasına baktı. Donuk bir ışıkla kaplı ormanda kocaman ağaçlar hayal meyal seçiliyordu. Biraz gerisinde yürüyen kardeşine seslendi :

— Çabuk ol Sidney. Kaybedecek vaktimiz yok.

Sanki annesi neden her zaman peşine kardeşini takıyor, onu hiç rahat bırakmıyordu ? Bir erkek çocuk mühim bir iş peşine giderken küçüklerin evde kalmaları daha uygun değil miydi ? Sammy içini çekerek gizli mağaranın ağzını örten çalılıklara doğru ilerledi. Arkadaşı Billy ile her zaman buluştukları mağaraya bir an önce varmak istiyordu. Adımlarını hızlandırdı.

İki arkadaş çok zaman ormanda gezintiye çıkarlar, mahsus birbirlerini kaybedip aralarında kurdukları haberleşme sistemine göre düdükle işaret verirlerdi. Düdüğü çalınca ormanın en içlerinden cevap almak ne kadar eğlenceli oluyordu. O sabah Sammy'nin aklına yeni bir fikir gelmiş, arkadaşına bildirmek üzere yola koyulmuştu.

Bunları düşünerek yürürken ayaklarının altında kuru yapraklar hışırdıyor, rüzgâr olanca hızıyla yüzüne çarpıyordu.

Billy'nin babası harpte haber alma subayı olarak vazife gördüğü için çeşitli haberleşme yolları biliyor, bunları çocuklarına öğretiyordu.

Mağaranın otlarla kaplanmış ağzına varınca Sammy dönüp kardeşine baktı. Arkadaşını buluncaya kadar Sidney dışarıda beklemeliydi. Çünkü içeri gireyim derken dikenli çalılara tutulur, başlarına iş açabilirdi.

— Sen burada bekle, yerinden kıpırdama emi ? Ben hemen geri dönerim. Sözümü tutarsan, dönüşte sana çikolata alırım.

Sidney rüzgârın havaya sayurduğu bir yaprağı kaparken :

— Olur ağabeyciğim, dedi.

Sammy çalıları aralıyarak karanlık mağaraya girdi. «Billy» diye seslendi. Bir cevap alamadı. O zaman salı günleri arkadaşının babasiyle birlikte pazara gittiğini hatırladı.

Canı sıkılarak dışarı çıktı. Hava bozmuş, rüzgâr olanca hızıyle esmeğe başlamıştı. Epey uzaktaki evlerine bir an önce varmak için hemen yola koyulmaları lâzımdı.

Ama Sidney görünürlerde yoktu. Sammy :

— Her halde küçük yaramaz beni korkutmak için bir yere saklandı, diye düşündü. Olanca sesiyle «Sidney, Sidney, saklandığın yerden çık, oyun oynıyacak vaktimiz yok,» diye seslendi.

Ama rüzgârla havaya savrulan ve etrafında dönerek uçuşan yaprakların hışırtılarından başka bir ses duymadı. Her halde Sidney yaprakları kovalıyarak oynarken çok uzaklaşmıştı. Ama bu kadar kısa zamanda pek uzağa gidemezdi ki. İyice etrafı aradıktan sonra Sammy bayağı ümidini kaybetti.

Birdenbire karanlık gökyüzünden iri yağmur damlaları düşmeğe başladı. Rüzgâr ormandaki ağaçları köklerinden sökercesine esiyordu. Sammy'nin kalbi korkudan küt küt atmağa başlamıştı. Dehşet içinde :

— Eyvah, kasırga kopacak, dedi. Sidney, Sidney diye bağırarak oradan oraya çılgın gibi koştu.

Sammy kardeşini ararken bir yandan da düşünüyordu. Her halde Sidney'i bulması için oraya buraya koşması yetmezdi. Sidney de onu arıyor olmalıydı. Yapılacak şey bir yolunu bulup kardeşine nerede olduğunu bildirmekti.

Sammy'nin bir anda gözleri parladı. Billy'nin babası ! Her halde artık eve dönmüş olmalıydı. Kardeşini bulabilmesi için ne yapması icabettiğini yalnız o bilirdi. Döndü, şiddetle esen rüzgâra karşı olanca hızıyla koşmağa başladı.

Ormanın kenarına vardığı vakit nefesi kesilmişti ama, hiç durmadan yoluna devam etti. Billy'lerin mısır ezmek için kullandıkları oyuk ağaç kütüğünün yanından, kırmızı ahırın önünden geçti. Üçer üçer atlıyarak basamakları çıktı.

Bir yandan kapıyı yumrukluyor, bir yandan da «Billy, Billy !» diye bağırıyordu. İçerden hiç ses çıkmayınca üzüntü içinde kapıya dayandı. Demek ki daha pazardan dönmemişlerdi.

Aynı anda insanı dehşete düşüren bir sessizliğin farkına vardı. Yağmur iri damlalar halinde düşüyordu ama, rüzgâr birdenbire kesilmişti. Sammy irkildi.

MEHMETÇİĞE ÖVGÜ

Her gün evimizin önünden
Marş söyleyerek geçiyorsunuz,
Başlarınız bayrağım gibi yukarda
Adımlarınızla yeri titretiyorsunuz.
Sıcak yataklarımızda uyurken
Nöbet bekliyorsunuz tipide, karda.
Gözleriniz tetikte, kulağınız kirişte,
Edirne'de, Arpaçay'da Sarıkamış'ta.
İçimizdeki sevgi ile ısınsın ellerin
Dalgalar kükrerken, rüzgâr uğuldarken
Küçücük kalbimizdir senin yerin.

Yüksel ERKEKLİ

Bir keresinde babası, rüzgârın hızını arttırmadan önce bir zaman durup ondan sonra estiğini söylemişti. İşte o zaman kasırga önüne gelen her şeyi söküp sürükler, asırlık ağaçları yerle bir ederdi. Ah, bir babasını bulabilseydi.

Sammy ne yaptığını bilmiyerek basamaklardan indi, yine koşmağa başladı. Ağaç kütüğünün yanından geçerken Billy'lerin mısır ekmek için kullandıkları çomak gözüne ilişti, çıkarttığı gürültülü sesi hatırladı. Belki de bunu kullanarak kardeşini kurtarabilirdi.

• • • • • • • •

— Oh yağmur yağmağa başladı. Havuza düştüm diye annenden dayak yemiyeceğim.

Ok gibi yerinden fırlıyarak çomağı kaptı, olanca hızıyla ağaca vurmağa başladı.

— Güm, güm, güm..

Ses, korkunç sessizliğin içinde yankılar yapıyordu. Acaba Sidney sesi işitip yolunu bulabilecek miydi ? Tekrar tekrar takati kesilinceye kadar ağaca vurdu. En sonunda soluyarak çomağı elinden bıraktı. Aynı anda ağaçların arasından sendeliyerek yürüyen küçük Sidney belirdi. Sammy kardeşine koştu, sıkı sıkı sarıldı.

Rüzgâr yeniden şiddetlenmişti. Sammy arkadaşının evine doğru ilerlerken yolda bir yük arabası göründü. Billy'nin babası arabadan eğilerek :

— Çocuklar, bu havada buralarda ne arıyorsunuz ? diye seslendi. Çabuk içeri girin.

Biraz sonra hepsi heyecanla Sammy'nin hikâyesini dinlerlerken Billy'nin babası :

— Görüyorsunuz ya, dedi, her ne şekilde olursa olsun haberleşmek insanların hayatlarını nasıl kurtarıyor.

Samuel Morse bu olayı hiç unutmadı ve yıllarca sonra harikulâde bir haberleşme âleti icat etti. Ama telgrafiyle ilk defa haber gönderirken bile, kasırgadan önceki kadar heyecan duymadığı muhakkaktı.

İranlı köylü kız

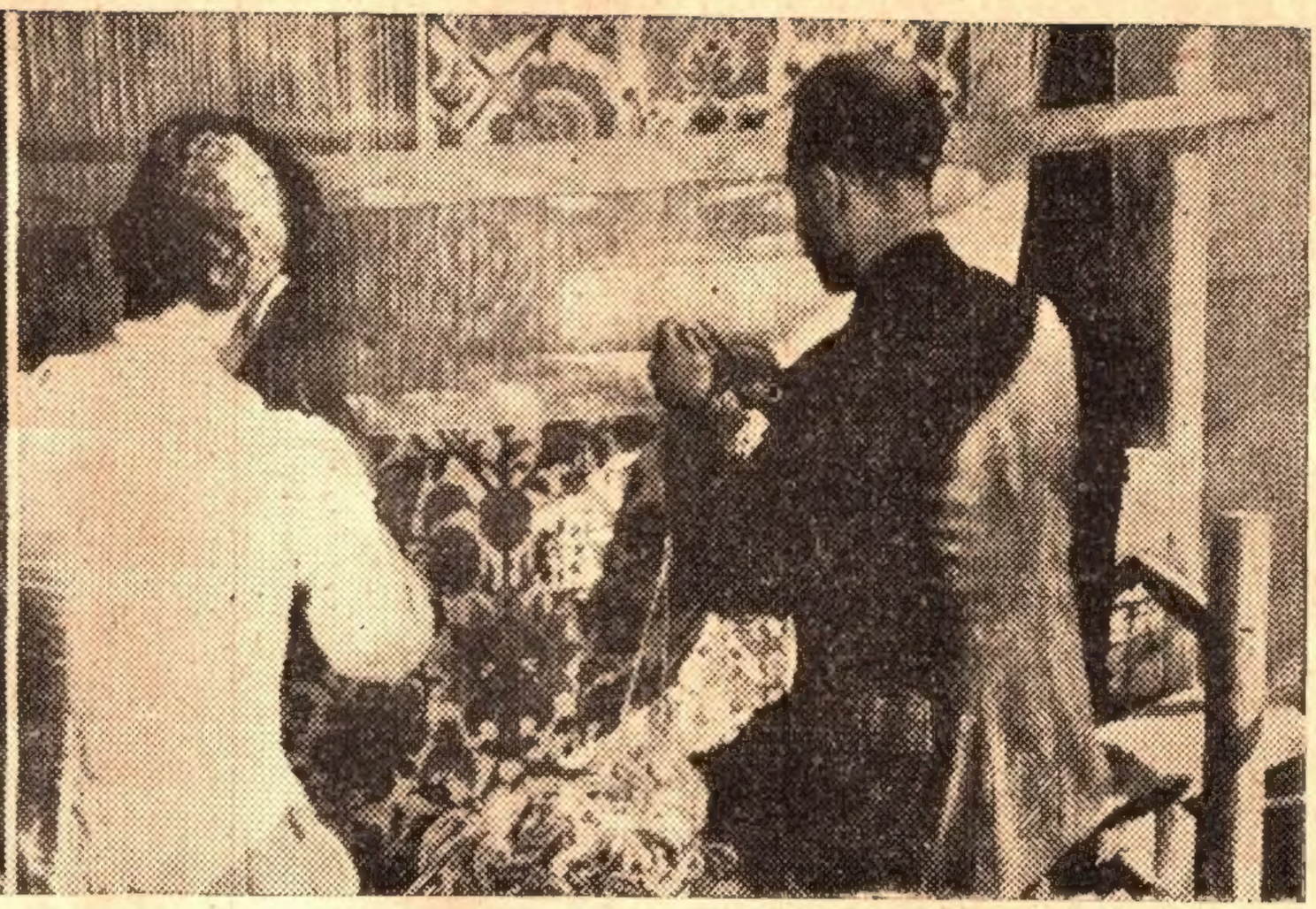

Halı dokuyanlar

Doğu Komşumuz: İRAN

Özcanın Merakı

Özcan «Dayıcığım, gene pek merak ettiğim bir şeyi anlamak için size geldim. Vaktiniz varsa...» diye söze başladı.

Dayısı güldü, «Vaktim var ;» dedi, «söyle bakalım, merak ettiğin şeyi.»

Geçenlerde coğrafya hocası derste söylemiş : İran petrolları, gelecek yıllarda, borularla Türkiye topraklarından geçirilerek Akdenizde bir Türk limanına akıtılacakmış. Dayısı bu hususta ne düşünüyor ? İşte Özcan bunu öğrenmek istiyordu.

Dayısı «Gerçekten merak edilmeğe değer, çok önemli bir şeydir bu,» dedi, «Otur şuraya da konuşalım.»

Ve kendisi anlatmağa başladı : «Denizden uzak yerlerde kuyulardan alınan ham petrollar tasfiyehanelere veya başka yerlere, yahut limanlara ya büyük sarnıç vagonları ile, yahut da kuvetli pompalarla basılarak borularla gönderilir. Denizlerde petrol taşımak için **tanker** denilen sarnıç-gemiler kullanılır. Boru ile göndermek öteki tarzda olanlardan hem daha kolay, daha çabuk, hem de az masraflıdır.

«Yurdumuzda çıkan petrol, şimdilik ihtiyacımızn ancak az bir kısmını karşılıyabiliyor. Bu sebeptendir ki bize lâzım olan petrolun en büyük kısmını dışardan, İran da dahil olmak üzere, petrol çıkaran memleketlerden satın alıyoruz ve taşıma

Tahranda Milli Meclis

masrafları da bindiği için bu bize çok pahalıya mal oluyor. Hele İran petrollarının Türkiyeye gelmesi için uzun bir deniz seferi gerekmektedir. Basra körfezinden, Hind Okyanusundan, Kızıldenizden, Süveyş Kanalından Akdenize... Az yol mu, bu? Haritaya bak.

İran Çölünden Akdenize Boru

«Son günlerde Hükümetimizle İran hükümeti iki taraf için de pek faydalı güzel bir anlaşma yaptılar : İranın Kum şehri civarında çölden çıkarılan petrollar oradan Akdenizde bir Türk limanına borularla akıtılacak. Bunun için büyük kısmı bizim topraklarda olmak üzere 1500 km. kadar uzunlukta boru döşenecek.

«Şimdi bunun faydalarını düşünelim : İran bir kısım petrollarını en kısa yoldan, kolaylıkla ve ucuzca Akdenize indirecek ki bu onun için son derece faydalı ve kârlı olacaktır. Memleketimiz de muhtaç olduğu petrolu kendi topraklarından geçen borulardan kolayca elde edecek ve ayrıca, boruların topraklarımızdan geçmesi karşılığı olarak, Akdenize inen petrollardan bir hisse alacaktır.»

Özcan «Şimdi iyice anladım. Bu anlaşma gerçekten çok hayırlı bir şey olacak ;» dedi, «yalnız öyle 1500 km. boyunda boru dağları, yaylaları nasıl aşacak? Kolay şey mi, bu?

Dayısı cevap verdi : «Bugünkü makina ve âletlerle o kadar kolay ki, bir iki yıllık iş. Irak ve Arabistan petrolları yıllardan beri böyle borularla Koca Suriye çölünden geçerek Suriye ve Lübnan limanlarına iniyor.»

«İranda petrol çok mu?»

«Çok, hem pek çok. İran dünyanın petrolca en zengin memleketleri arasında sayılır. Yer altında henüz işletilmiyen bir çok petrol depoları daha vardır.»

Dayı ile yeğenin bundan sonraki konuşmaları İran memleketi ile İranlılar üzerinde dönüp dolaştı.

İran memleketi

Doğu komşumuz İran, sahası bakımından haylı büyüktür. Türkiyenin iki mislinden fazla. Memleketin kuzeyini Hazer denizi kıyılarına kadar yüksek Elburuz dağları, güney-batı taraflarını Irak sınırı üzerinde iki tarafa yayılan yüksek Zagros dağları sarmıştır. Bunların arasında alabildiğine geniş arazi kurak ve bazı tarafları çöl halinde yayla ve ovalardır. Rutubeti etraftaki dağlar çektiği için içerilere pek az yağmur düşer. Ama toprak kuvvetli ve bereketlidir, su bulunan yerlerde her türlü bitki yetişir. Yazlar şiddetli sıcak, kışlar da o nisbette soğuk olur. Demir, bakır, çinko, v. s. maden cevherleri ile kömür varsa da işletilmemektedir. Asıl tabii zenginlik kaynağı petrollarıdır.

Tahran : Belediye Dairesi

İranlılar

Nüfus 20 milyon kadardır. Bunun üç milyonu göçebe aşiretlerdir. Azerbaycan kısmının ahalisi Türktür. Asıl İranlıların dili farsça'dır. Farsça güzel, ahenkli bir dildir. Asırlarca süren yakınlık ve münasebetlerden dolayı Farsçaya bir çok arapça ve biraz da türkçe ka-

Sonu 49. sayfada

Yaramazın Cezası

KÜÇÜK Göker uçuş sırasında yaramazlık yapıp söz dinlemediği için meydanda cezalı bırakılmıştı. Doğrusu bu bir uçağın başına gelebilecek en büyük yüz karasıydı.

Yaramazlık yapmağa da hiç niyeti yoktu ama, o sabah hava o kadar güzel, o kadar ılıktı ki, Kumanda Kulesi uçaklara «in» emrini verince Göker radyoları bozulmuş taklidi yaparak emri duymamazlığa gelmişti. Gökyüzünde salınarak hızla uçarken yaşlı bir uçağın yolunu kesmiş, taklalar atıp alçalıp yükselerek, alandan emir vermeğe devam eden öğretmenin yüreğini hop ettirmişti. İşin kötüsü, kasabanın üzerinden alçaktan uçarken çamaşır asılı bir ipi koparıp kuyruk gibi peşinden sürüklemişti.

Böylece şimdi arkadaşları güzel güzel uçarlarken o, hangarda somurtmuş duruyordu. Hiçbir şeye aldırmadığını söylüyordu ama, aslında çok, pek çok üzülüyordu. Çünkü bir saatlik eğlencenin cezasını tam altı hafta hangarda hapis kalmakla ödeyecekti.

Büyük kapılar açılıp arkadaşları gürüldiyerek bir bir içeri girince, Göker cezalı kalmayı mahsus kendisi istemiş taklidi yaptı. Onlar uçuşlarıyla övünürlerken Göker :

— Aman her gün başkalarının emriyle göklerde dolaşmakta ne zevk var, dedi. Bu sıcak, terletici havada uçulmaz. Benim gibi akıllı çocuklar hangarın serin gölgesinde bir güzel uyku kestirirler.

Bir arkadaşı :

— Sana bir şey söyliyeyim mi, dedi, altı hafta cezalı olduğun için törene katılmıyacaksın, bu yüzden de bizim filonun düzeni bozulacak. Yaptığından utanmalısın.

Küçük Göker kekeliyerek :

— Ha, ha hangi tören ? diye sordu.

— Hangisi olacak, gösteri uçuşu. Eğer sen de bizim gibi vaktiyle alana inseydin, neler konuştuğumuzu anlardın. Haftaya salıya hava birlikleri komutanı uçak alanını teftiş edecek. Uçuşta bizim filoyu en öne koydular ama, bir sen eksik olduğun için ne yazık ki kuyrukta gideceğiz.

Göker yaramazlığının böyle fena bir şekilde sonuçlandığını duyunca çok üzülmüştü.

— Eyvah çocuklar, şimdi ne yapacağım. Ne kadar üzüldüğümü bilemezsiniz. Hiç böyle olacağını bilsem yaramazlık yapar mıydım ? dedi.

Köşede duran bir başka yeni model uçak alay ederek :

— Son pişmanlık fayda vermez, dedi. Çocuklar hepimiz bununla alâkamızı kesip yüzüne bakmıyalım. Doğrusu bizlere lâyık bir arkadaş değilmiş.

Göker bir de bu sözü duyunca kalbi kırılıp gözlerinden yaşlar süzüldü. Arkadaşları haklıydılar ama, ne yapsın bir kere olan olmuştu. Gösteri uçuşunda filonun düzeni ister istemez bozulacaktı. Sıkıntı içinde hangarın en kuytu köşesine çekildi.

Gece yarısı hepsi birden etrafı aydınlatan bir gök gürültüsüyle uyandılar. Birkaç dakika içinde fırtına koptu. İri yağmur taneleri damı dövmeğe, rüzgâr kırlarda ıslık çalarak esmeğe başladı. Göker dışarıyı dinlerken bir gün sonra arkadaşlarının da kendisi gibi hangarda hapis kalacaklarını düşünüyor, memnun oluyordu. Fakat sevinci uzun sürmedi. Çünkü fırtına kocaman bir yolcu uçağını denize düşürmüş, son S O S işaretinden sonra da hiçbir haber alınamamıştı. Hava ister iyi, ister kötü olsun, bir arama yapmak lâzımdı. Bütün gece sahil kurtarma gemileri denizi aramışlar, bir iz bulamayınca hava kuvvetlerini yardıma çağırmışlardı. Arkadaşları birer birer havalanırlarken Göker :

— Biraz sonra beni de gönderirler, diye düşünüyordu ama,

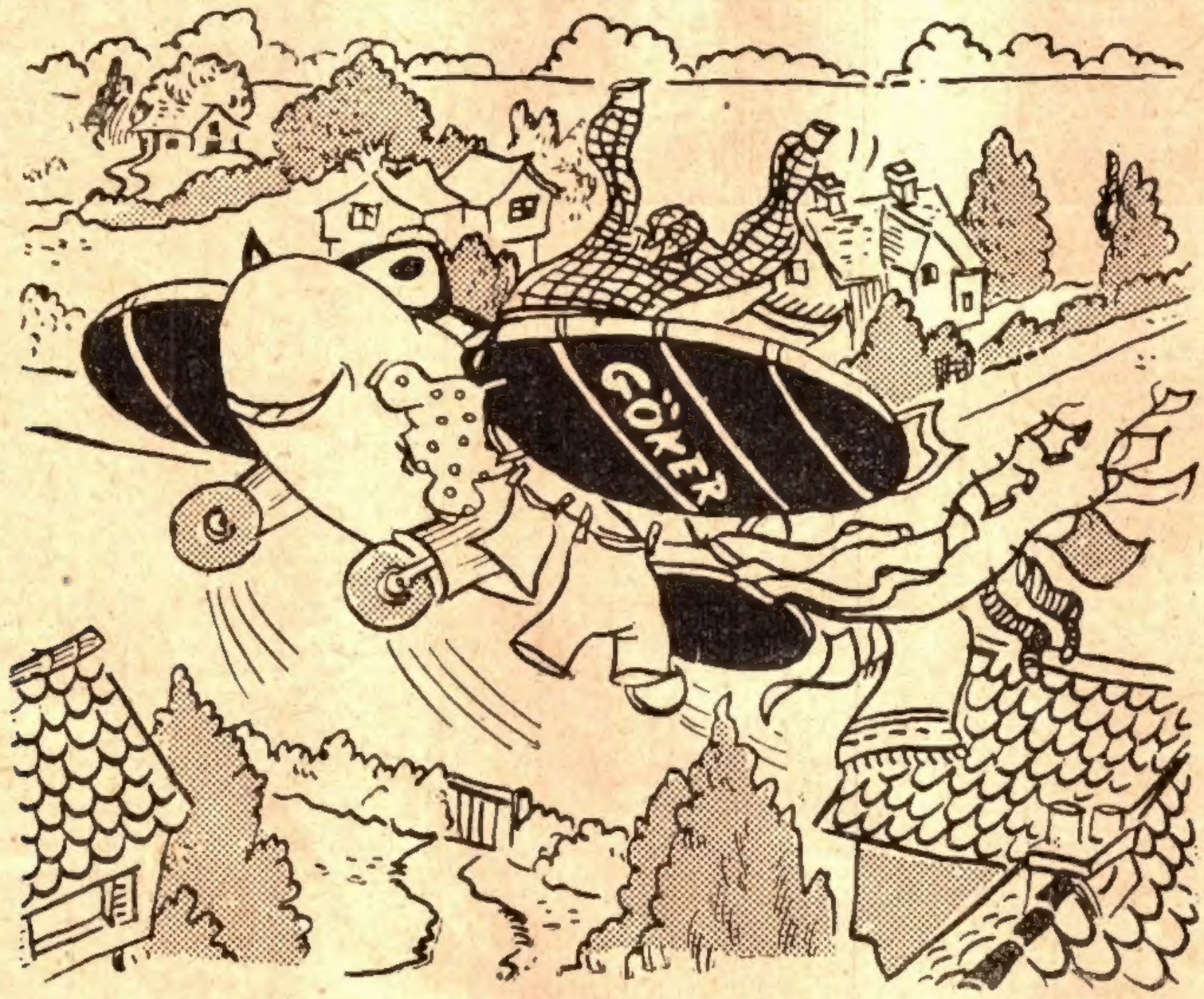

aldanmıştı. En sonunda alanda ondan başka bir uçak kalmadı. Kumanda subayı hangarı şöyle gözden geçirip çıkarken Göker onun ilgisini çekmek için yavaşça öksürdü. Subay :

— Ne var ? Ne istiyorsun ? diye sordu.

— Bir beni unuttunuz da efendim. Ne zaman havalanacağımı öğrenmek istiyorum.

Subay sert bir şekilde :

— Altı hafta cezalısın, haberin yok mu ? dedi.

— Evet ama, böyle zamanda cezanın sözü olur mu ? Koca uçak dalgaların içinde sürüklenirken benim burada rahat rahat oturmam doğru mu ?

— Onu daha evvel düşünseydin. Sana güven olmuyor. Arkadaşlarının bir de seni bulmaları için tehlikeye girmelerini istemem.

Böyle diyerek subay dışarı çıktı. Akşama doğru bütün uçaklar üslerine döndüler.

Göker hepsine :

— Bir haber var mı ? diye soruyordu ama, onlar daha hâlâ dargın oldukları için cevap vermiyorlardı. Sadece birbirlerine anlattıklarından olup biteni çıkarıyordu. Son uçak da kanatlarından yağmurlar sızarak üsse döndü. Başını sallıyarak :

— Zavallı yolcu uçağı, hapı yuttun galiba, dedi. Sis de birden öyle bir bastırdı ki ! Artık arama durduruldu. İşte subay geliyor.

Göker şerefini tekrar kazanmak için her şeyi göze alarak son bir teşebbüste bulundu.

— Ne olursunuz efendim, düşen yolcu uçağı en iyi arkadaşlarımdan biriydi. Benden başka herkes onu aradı. O dalgalarla boğuşurken burada rahat rahat otursam pek üzülürüm. Bir kerecik olsun uçuşa izin verin. Çok dikkatli olacağıma söz veriyorum.

Subay onu dikkatle dinledi :

— Evet ama, bir de sen kaybolursan ne yaparım. Ama bir deniyelim. Havayı biliyorsun, ona göre davran. Depolarına bol benzin doldur, azalınca da hemen alana dön. Haydi bakalım, iyi şanslar.

Kumandanın fikrini değiştirmesine fırsat kalmadan Göker hangardan çıktığı gibi hemen depolarını benzinle doldurttu ve sisli alanda bir zaman gezindikten sonra havalandı. Yönünü buldu, gaz tazyikiyle âletlerini kontrol etti. Yükseldikçe aşağısı sis içinde kayboluyordu. Bir zaman sonra artık denizin üstünde uçtuğunu anladı. İhtiyatla alçaldı ve bir geminin direğine çarpmamak için hızla yükselirken :

— Hay Allah, bunu da ucuz atlattık, dedi.

Şansına rüzgâr iyiden iyiye hafiflemişti ama kalın sis hâlâ etrafı gizliyordu. Göker tekrar

FATİH DİYOR Kİ :

Hasanlar görüyorum içinizde
Ulubatlı Hasanlar.
Medeniyet burçlarına tırmanan,
Bayraklar diken,
Türk istikbalinin evlâdını görüyorum
Çalışan, uğraşan, didinen...
Sınır boylarında insanlığı bekliyen
Ordular görüyorum.
Çanakkalenin,
Sakaryanın,
Dumlunun,
Mehmedini görüyorum.
Karada gemiler yürüten
Bir millet görüyorum,
Çalışan, uğraşan, didinen...

Faruk İNAL

AVCI KUŞ

Çinliler kuşları sevdikleri kadar onlardan faydalanmasını da bilirler. Boynu uzun, iri gagalı karabatakları denize, balık avına çıkarlarken beraber götürürler. Kuş, dalarak, suyun altında balıkları avlar, sandalın içine atar. Avını gövdesine indirmesin diye, boynuna ince bir kayış takılır. Av bitince, karabatak da payını bol bol alır.

Çinlilerin çok faydalandıkları kuşlardan biri de, sığırcık cinsinden Mynah'dır. Bunlar, tıpkı papağanlar gibi konuşmayı öğrenebilirler. Mağaza sahipleri, bu kuşları terbiye ederler, dışarı çıkınca dükkânlarını kuşa bekletirler. Dükkâna bir müşteri gelince, Mynah «Dükkân, dükkân !.» diye bağırarak sahibini dükkâna çağırır.

yönünü, âletlerini, benzin seviyesini kontrol etti. Bir ileri bir geri verilen emir üzerine deniz üstünde uçtu durdu. Fakat bir şeyler göremedi. Hava artık kararmağa başlamıştı. Benzinin seviyesi de alçalıyordu. Göker mahzun mahzun :

— Bir kere daha bakınayım, zavallı yolcu uçağı, dedi.

Döndü. Üzgün giderken birdenbire sis yırtılan bir kumaş parçası gibi önünde açıldı. Aşağıda Okyanusun tam ortasında yolcu uçağının kuyruğu havada burnu suya gömülü yüzdüğünü gördü. Göker sisin içinden alçalarak uçağın yanına vardı. Korkmamasını söyledi. Hemen yardım göndereceğini de bildirdi, sonra sevinç içinde karaya doğru yola çıktı. Radyosu düzgün işlediği için en yakın hava kurtarma istasyonuna uçağın yerini bildirdi. Aksi gibi karada sis çoktu ama, sağ salim alana indi. Tekerlekleri toprağa değdiğinde sevinçten ağzı kulaklarına varıyordu. Kumanda subayı gülerek onu karşıladı.

— Aferin Göker, şimdi yolcu uçağının, kurtarma gemileri tarafından yedeğe alındığını öğrendik. Cezana gelince şimdilik hımmm, onu unutuyorum.

Birkaç gün sonra gösteri uçuşunda Göker filonun en önünde mırıldanarak giderken aşağıda selâm platformundaki çok mühim adamın söylediklerini radyodan dinliyordu. Adam :

—Emrim altında böyle bir filo bulunduğu için çok bahtiyarım, diyordu.

İSTİKBAL İÇİN

Çocuklarının istikbalini düşünen ana - babalar onları bir an önce Doğan Sigortanın tahsil ve Çeyiz Sigortalarına yazdırırlar.

Büyük Şair Yahya Kemal'i Kaybettik

Türkçe ve Okuma kitaplarında güzel şiirlerini okuduğunuz Şair Yahya Kemal, 1 Kasımda İstanbul'da öldü.

1884 yılında Üsküp'te doğan Yahya Kemal son elli yıl içinde Türkiyede yetişen şairlerin en büyüğüdür. Edebiyatımıza yeni bir şiir anlayışı getirmiş olan bu usta şairin bütün yazdıkları ve hele Osmanlı - Türk İmparatorluğunun parlak zaferlerini ve İstanbulun eşsiz güzelliklerini öven şiirleri Türk Edebiyatının en yüksek anıtları olarak daima yaşıyacaktır.

Aşağıda onun iki güzel şiirini okuyacaksınız.

AKINCILAR

Bin atlı akınlarda çocuklar gibi şendik,
Bin atlı, o gün dev gibi bir orduyu yendik.

Ak tolgalı beylerbeyi haykırdı : «İlerle !»
Bir yaz günü geçtik Tuna'dan kafilelerle.

Şimşek gibi bir semte atıldık yedi koldan,
Şimşek gibi, Türk atlarının geçtiği yoldan.

Bir gün dolu dizgin boşanan atlarımızla
Yerden yedi kat arşa kanatlandık, o hızla...

Cennette bu gün gülleri açmış görürüz de
Hâlâ o kızıl hatıra titrer gözümüzde.

Bin atlı, akınlarda çocuklar gibi şendik,
Bin atlı o gün dev gibi bir orduyu yendik.

BARBAROS

Deniz ufkunda bu top sesleri nerden geliyor ?
Barbaros belki donanmayla seferden geliyor...

Adalardan mı, Tunus'tan mı, Cezayir'den mi ?
Hür ufuklarda donanmış iki yüz pare gemi.

Yeni doğmuş ayı gördükleri yerden geliyor.
Bu mübarek gemiler hangi seherden geliyor ?

Yahya Kemal BEYATLI

Bayrak Uğrunda..

ÜZERİNDE yaşadığımız bir toprak var.. Bu toprak hepimizin bildiği gibi Türk vatanıdır. Türk vatanı bölünmez bir bütündür. Her Türk ve bu toprakta yaşıyan herkes ekmeğini yediği, suyunu içtiği bu toprağı korumalı, bayrağını canı gibi sevmelidir.

Bugün hepimizin bol bol seyrettiğimiz ve uğruna hayatımızı vereceğimiz bayrak için bilseniz ne fedakârlıklar yapılmıştır ?..

İşte size bir tanesi : Bundan tam 33 sene evveldi. Birinci Cihan Harbi denilen savaşta Çanakkale'de yüzbaşı Cavid, bölüğünün çavuşlarını toplamış, onlarla ertesi sabah şafakla beraber yapılacak hücum hakkında konuşuyordu. Birinci takıma verdiği vazife oldukça ağırdı. Düşmanın yarın hücum ederek almak istiyeceği Yavuztepe sabahın erken saatinde bizim elimize geçmiş olmalıydı. Takımın çavuşu Osman çok sevinçliydi. Çünkü o çoktan beri böyle bir vazife bekliyordu. İşte fırsat bu fırsattı... Ne yapıp yapmalı, yüzbaşının emrini yerine getirmeli idi. O gece gözüne uyku girmedi. Sabaha doğru birden yattığı yerden fırladı.. Er arkadaşlarını uyandırdı. Sessizce gecenin karanlığı içinde ilerlemeğe başladılar... Gidiş pek yorucu oldu ama işte Yavuztepe'ye de gelmiş bulunuyorlardı..

Az sonra ortalık ağardığı zaman bizimkilerle birlikte düşman da şaşırmıştı. Şanlı bayrağımız tepede, sabahın rüzgâriyle dalgalanmaktaydı.. Halbuki karşı taraf böyle bir şey beklemiyordu. Ellerindeki bol kuvvet ve top, tüfekle nasıl olsa (tepe bizimdir) diyorlardı.. Bunu gören komutanları çok kızdı. Emirler verdi. Tepe müthiş bir ateş yağmuru altına alındı.. Bir taraftan da etraf kuşatılmaktaydı. Geriye dönmek, bu Türk tarihinde yeri olmıyan bir kelimeydi. O halde ne yapmalıydı ? Takım kararını verdi. Sonuna kadar döğüşeceklerdi. Osman Çavuş, sağa, sola emirler veriyor, bir taraftan da bayrağa bakıyordu.

Zaman zaman etrafına düşen mermilerin çıkardığı toz bulutları arasından bile onu görüyordu. Vakit öğleye yaklaşmıştı.. Düşman ilerliyordu. O sırada Osman Çavuş serseri bir kurşun ile vuruldu. Şimdi ne yapmalıydı ? O kendisini hiç düşünmüyordu. Tek düşüncesi bayrağımızın düşman eline geçmemesi idi. Göğsünden toprağa damlıyan kanlarına aldırış etmedi. Süzüle süzüle bayrağın yanına geldi. Bu sırada bir mermi parçası da sol kolunu almış götürmüştü. O yine yılmadı.

Bayrağı yerinden söktü. Koynuna aldı. Al bayrak bir kere daha kırmızılaştı.

Kendisi nasıl olsa ölecekti, onu düşünmüyordu. Üzerinde bayrağı görürlerse alırlardı. O buna hiç razı değildi. Kasaturasını çekti, hemen orada, kurşun yağmuru altında kazdığı bir çukura bayrağı gömdü. Artık bir şeye üzülmüyordu. Annesi ve kardeşi ile zaten helâllaşmıştı. Bayrak da selâmetteydi.. Kolundan ve göğsünden akan kan onu pek halsiz düşürmüştü. Kendini bıraktı. Rahat ve memnun, yüzü gülmüş bir halde gözlerini kapadı....

GÜDÜK BURUN

GÜVERTELERİ balina yağı kokan, denizlerde bucak bucak balina arayan gemilerin en meşhuru hiç şüphesiz Sim Dayının gemisiydi. Gemiciler Sim Dayı hakkında pek çok hikâyeler anlatırlardı. Gençliğinde bir balina gemisinin gözetleme direğinde bekçilik yapmış, pek çok ava katılmıştı. Ama geminin kaptanı çok ihtiyatlı bir insan olduğu için yok rüzgâr var, yok kasırga kopacak diye avı geriye bırakır, tez canlı Bay Sim'i bir güzel kızdırırdı.

En nihayet kendini tutamayıp kaptana bağırıp çağırarak kafa tuttuğu o meşhur seyahatin sonunda Sim Dayı söylene söylene doğruca evine gidip düşündü taşındı, ertesi sabah erkenden sahile gitti, bir tekne kiraladı ve yalnız başına ava çıktı. Akşamın geç vakitlerinde tek bir avla eve döndü. Bu deniz suyuyla doldurulmuş kocaman bir kovanın içinde canlı canlı yüzen yavru bir kılıç balığıydı.

Bundan sonra Sim Dayı haftalarca sahilde Henri adını verdiği kılıç balığını terbiye etmekle uğraştı. Henri, kılıç kadar sivri burnuyla küçük balıkları avlıyor, sahibine getiriyordu. İkinci haftanın sonunda ikisi de birbirlerine o kadar alıştılar ki, Henri kendiliğinden en seçme balıkları avlıyordu. Sim Dayı artık Henri'nin işini iyice kavradığına kanaat getirdiği gün sandalı tâ denizin açıklarına götürdü. Akşam her birinin ortasında sanki şiş geçirilmiş gibi bir delik bulunan tepelemesine Morina balığıyla yüklü sandalı sahile çekerken bir haylı yoruldu.

Henri büyüdükçe daha büyük balıkları avlıyordu. En sonunda bir gün bir köpek balığı avladı.

Bir yıl sonra Sim Dayı, Henri'nin avladığı balıklardan elde ettiği kazançla bir gemi satın aldı. Geminin burnuna kocaman harflerle Deniz Yıldızı yazdırdı ve gemisine balinaları avlıyan zıpkıncılardan bir tane bile almadan yola koyuldu. Balıkları neyle avlıyacağını sordukları zaman kendince bir usûl bulduğunu söylemekle yetiniyordu. Bazı kimseler zavallının aklını kaçırdığını sandıkları için gemide çalışacak tayfaları bulmakta epey güçlük çekti. Ama o hiçbir söze kulak asmıyor, az insanla işini uyduracağını söylüyordu. Yolculuğa katılacak tayfalardan bir kısmı kaptanın evinin damındaki su deposunu güvertenin ana direğine bağlatıp deniz suyuyla doldurttuğunu görünce iyice aklını kaçırdığına hükmedip kaçtılar. Sim Dayı'nın arkadaşı Henri'ye rahat bir yer hazırladığı kimin aklına gelirdi?

Sahil kasabasında yaşıyanlar pek tabii olarak kaptanla meşhur balığının aylarca sürecek bir yolculuğa çıktıklarını sanıyorlardı. Onun için iki hafta sonra Deniz Yıldızının yavaş yavaş koya girdiğini görünce şaşırdılar.

Sim Dayı daha geminin güvertesindeyken balina yağına müşteriler çıktı. Onları satıp çok kâr etti. Bu, meşhur kaptanın son yolculuğu oldu. Denize veda edip kendine büyük, güzel bir ev yaptırdı ve hayatının sonuna kadar orada yaşadı. Dostları bir tek zıpkın kullanmadan son yolculuğunda o kadar çok balinayı nasıl avladığını sordukları zaman cevap vermeden önce derin derin içini çekip başını salladı.

Değil zıpkın kullanmak, balinaları gözlemek için gözetleme direğine bir nöbetçi bile koymamıştı. Tek yaptığı şey Henri'yi su deposundan çıkartıp denize salıvermek ve izinde gitmekten ibaretti. Henri balinaların kokusunu hemen alıyordu. Havaya su sütunları fışkırtan deniz cana-

varlarına rastlayınca birden keskin kılıcıyla vücutlarını deler, ölenleri burnuyla ite ite gemiye getirirdi. Eğer aksi şeytan işe karışıp Henri son avının peşinden gitmemiş olsaydı, kaptan daha pek çok seyahatlere çıkardı. Çabuk zengin olmak düşüncesiyle son defa olarak Henri'yi salarken :

— Bu sefer denizin en büyük balinasını yakala, demişti.

Ve balık, sahibini memnun etmek için Atlantiğin en büyük balinasına hücum etmiş, kılıcını olanca gücüyle sapladıktan sonra o anın heyecaniyle canavarı havaya kaldırmıştı. İşte bütün facia o anda olmuş, zıpkın vazifesini gören burnu oracıkta çat diye kırılmıştı. Olanların farkına varmıyan kaptan ancak koca balinayı güverteye çekmek için halatı denize indirdiği vakit bitkin bir halde çabalıyan Henri'yi görmüştü. İşte Sim Dayının üzüntü içinde denizden ayrılmasının sebebi bu olaydı.

Onun hikâyesini dinliyenler güzel evinin damındaki büyük banyo teknesinin içinde yaşıyan dünyanın tek güdük burunlu kılıç balığının sırrını anlıyabilirler.

A. R. B.

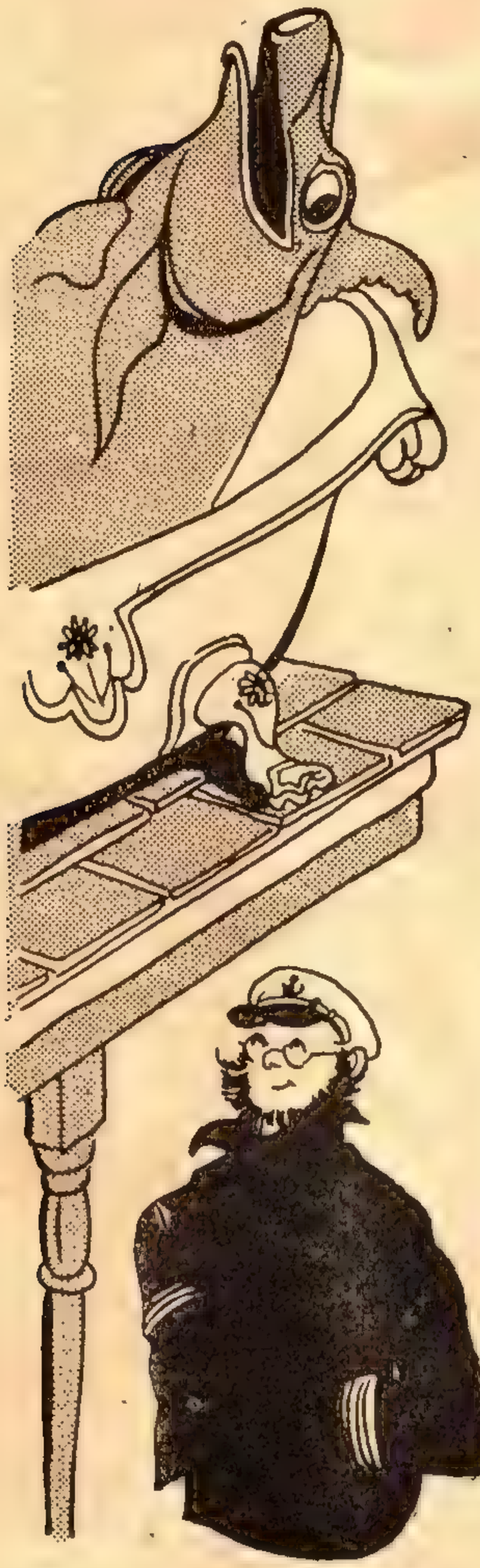

BUNLARI BİLİYOR MUSUNUZ?

AVCI KABİLE

Avustralya'da, evlerini ağaçların üstüne yapan, Arborijyen adında, vahşi bir kabîle vardır. Arborijyenler gayet iyi avcıdırlar.

Bunlardan biri, şehre yerleşmiş, polisliğe yazılmıştı. Bu adamın hırsız yakalamakta eşi yoktu. Başkalarının pertavsızla göremedikleri izleri gözleriyle görür; av köpekleri gibi, koku alırdı.

★

KUNDURALARIN BOZULMAMASI İÇİN...

Yağmurlu havalarda sokaktan eve gelince yaş kunduranızı hemen çıkarın. Bunu hem sıhhâtınız için, hem de ayakkabınızın daha çok dayanması için yapmalısınız. İçine, derinin çatlamasına karşı, kalıp şeklinde, gazete kâğıdı doldurun. Kurutmak için de ya havası bol olan bir yere asın, yahut da yan yatırın ki, taban köseleleri iyice kurusun.

★

«ÇOK YAŞA !» YERİNE...

Her millette, aksıran bir kimseye, bizdeki «Çok yaşa !» yerine söylenen söz başka başkadır. Fransızlar, «Allah sizi takdis etsin !»; İtalyanlar, «Yüz yıl yaşa, çocuğun erkek olsun !» derler. Afrikadaki Dahomey zencileri aksırana selâm vererek, «İçin ferah olsun !» derler. Bazı iptidaî kavimlerde aksırık, hastalığın geçtiğini gösteren bir işaret sayılır. Hattâ çok eski zamanlarda doktorlar, hastaları aksırtmağı faydalı sayarlardı.

★

KUTUP AYILARI

Kutup ayıları buz üzerinde kaymadan yürürler. Çünkü onların ayak tabanları tamamen uzun ve kalın kıllarla örtülüdür.

Leonardo Da Vinci

Bu satırı bir aynanın önüne koyarsak ne yazılı olduğunu kolayca okuyabiliriz.

Bunu okuyabilir misiniz?

İşte bundan aşağı yukarı 400 yıl önce, meşhur Leonardo Da Vinci tarafından yazılmış notları okumak için de pek çok kimseler böyle yaparlardı. Bu büyük adam birçok şeyi herkesten daha iyi yapmasını biliyordu. Yazıyı sağdan sola doğru yazmasının sebebi, belki solak olmasındandır.

Leonardo, İtalya'da Rönesans devrinde yaşamıştı. Rönesans Avrupa'da Orta Çağ sonlarında eski klâsik Yunan - Lâtin sanat ve edebiyatına dayanan yeni insanlık kültürü çığırıdır ki, yaşadığımız çağın başlangıcı sayılır.

Leonardo 1452 yılında Floransa şehrinin yakınında küçük Vinci köyünde dünyaya geldi. Babası Floransalı meşhur bir noterdi. Küçük yaşta en zor matematik problemlerini çözerek öğretmenlerini hayret içinde bıraktı. En göze çarpan hususiyetlerinden biri de resme olan yüksek kabiliyetiydi. Leonardo mükemmel bir eğitim gördü. Büyük bir istekle her şeyi öğrenmek istiyor, şaşılacak derecede zeki olduğu için hiç zorluk çekmeden pek çok bilgi ediniyordu. Böylece, yaşıtlarını kısa zamanda çok geride bıraktı. İlk resim derslerini ressam ve heykeltraş Andrea del Verrocchio'dan aldı. Kısa zamanda hocasından daha iyi bir ressam olduğunu ispat etti. Yirmi yaşında o zamanın en meşhur teşkilâtı olan Floransalı Ressamlar Cemiyetinin üyesi oldu. Kısa zamanda şöhreti o kadar arttı ki, kendisine büyük Lorenzo de Medici'nin bir hediyesini Milâno Düküne götürmek vazifesi verildi. Ve 1480 yılında Dükün hizmetine girdi. Leonardo bu sırada yorulmak nedir bilmeden çalıştı. Dükalık sarayında en ağır hükûmet işlerini, debdebeli ziyafetleri idare ediyordu. Şehirde kanallar yaptırdı. Dükalık mühendisi olarak sadece şehrin inşaatiyle meşgul olmayıp, pek çok askerî seferlere katıldı, haritalar hazırladı. Bu sırada bir manastırın duvarına en meşhur resimlerinden biri olan «Son Akşam Yemeği» adlı tablosunu çizdi. 1499 yılında şehir Fransızlar tarafından istilâ edilip, Dük sürgüne gönderilince Leonardo, Floransa'ya döndü. Orada en meşhur tablosu olan «Mona Lisa» yı çizdi.

Yedi yıl sonra tekrar Milâno'ya dönerek Fransa Kıralı I. François'nın hizmetine girdi. Bir yıl sonra Kıralla beraber Fransa'ya döndü ve

Leonardo Da Vinci

Leonardo'nun meşhur Mona Lisa adlı tablosu.

hayatının sonuna kadar Amboise'in yakınında kendisine ayrılan muhteşem şatoda bir prens gibi yaşadı. Bütün vaktini sanat ve ilme verdi. 1519 yılında öldü.

Leonardo'nun büyük bir ressam olmasının başlıca sebebini şüphesiz ilmî dehasında aramalıdır. İnsan vücudu anatomisini ve insan ruhunu gereği gibi kavradığı için resimlerinin konusu olan insanların gizli ve derin özelliklerini mükemmel belirtmişti. Leonardo aynı zamanda renkleri de çok iyi kullanmayı biliyordu.

Jeoloji bilgini idi, şelâlelerin hareketlerini kaydetmiş ve kayaların nasıl vücuda geldikleri hakkında ilgi çeken yazılar yazmıştı. Havayı, yıldızları, hayvanları, çiçekleri yakından incelemiş, zamanının bütün ilimlerine vakıf olmuştu. Kuşların uçuşuna dikkat ederek onları örnek almış, bir uçak plânı çizmişti.

Resimlerindeki şekil, renk, kompozisyon, his birliği kusursuz dehasını açıkça gösterir. Zamanındaki ve daha sonraki İtalyan ressamları tesiri altında kalmışlardır. Ayhan BİRAND

Hediyelik Kitaplar

Doğan Kardeş Yayınevinin çıkarttığı hediyelik güzel kitapları gördünüz mü? Birinci hamur kalın kâğıda basılmış, renkli resimlerle süslenmiş, bez cildi olan bu kitapları okuyucularımız pek beğenmişlerdir.

Bu seride çıkan kitaplar şunlardır:

1 — Don Kişot

2 — Andersen'den Masallar

3 — Masal Bahçesi

4 — Hayvan Hikâyeleri

5 — Binbir Gece Masalları

6 — Dede Korkut Masalları

7 — 12 Büyük Adam

Her kitap 10 lira, kitapçılarda ve Doğan Kardeş mağazalarında bulabilirsiniz.

RÜZGÂR

BİR zamanlar büyük bir şatonun bahçesindeki kümeste tam bir düzine civcivi olan simsiyah güzel bir İspenç tavuğu vardı. Civcivlerden biri sakat, çirkin, küçücük bir horozdu. Tek gözü, tek kanadı, tek bacağı ve güdük bir kuyruğu vardı. İbiği bile ortasından kesilmiş gibi sarkıyordu.

Ama İspenç tavuğu bütün civcivlerinin içinde en çok bu zavallı yavruyu seviyor, tarlaları eşeliyerek en güzel tohumları, en iyi yemleri ona yediriyordu. Öbür civcivler yem kapmağa kalkıştıkları zaman anaç tavuk acı acı bağırarak öylesine saldırıyordu ki, bir daha hiç biri yeme ortak çıkmağa cesaret edemiyordu.

Ama annenin bu sevgisi yavru horoz için hiç de iyi olmadı. Çünkü tek bacaklı, tek gözlü sakat civciv kısa zamanda kendini dünyanın en zarif, en yiğit, en güzel horozu sanmağa başladı. Bir gün annesine şöyle dedi :

— Burada yaşamaktan bıktım usandım. Şehre sarayı görmeğe gideceğim. Yanıma sadece ağzımı tatlılandırması için bir lahana yaprağı dolusu sümüklüböcek alacağım.

Annesi :

— Gıt, gıt, gıdak, bu fikir de nereden aklına geldi, diye gıdakladı. Bütün horozların içinde en ahenkli ötèn baban bile şehre özenmedi. Kardeşlerine bir bak. Hepsi de hakiki birer İspenç civcivleri oldukları halde böyle şeyler akıllarına bile gelmez.

— Hayır, hayır, onlar yağlı, aptal taşra piliçleri. Ömürlerini hep kasabada geçirdikleri hallerinden belli. Basbayağı sokak civcivleri.

— Evlâdım, hiç sen havuzda kendi aksini görmedin mi? Tek kanadın, tek gözün...

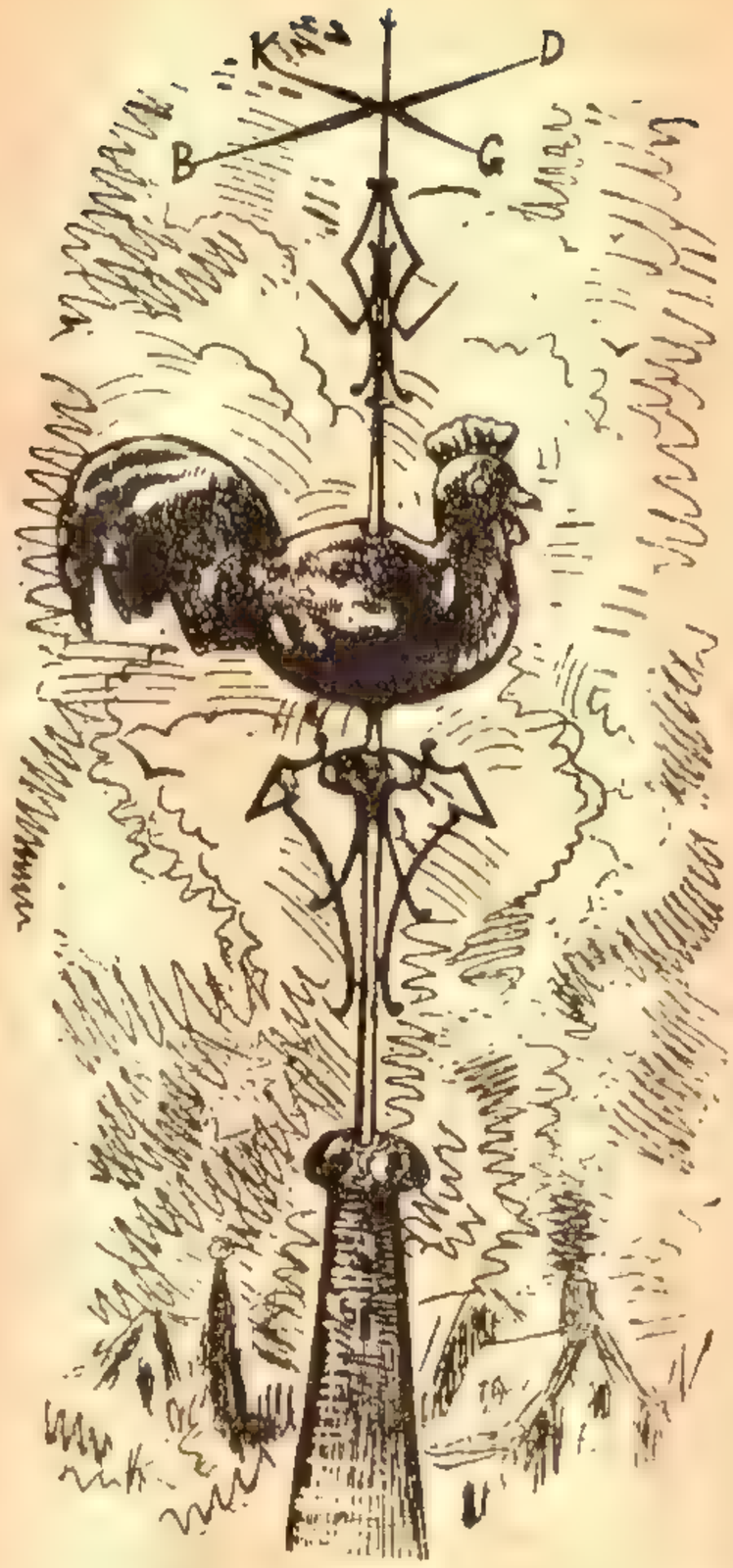

Ama horoz annesinin sözünü yarıda keserek :

— Ne yapalım, böyle olmam benden çok senin kabahatin, dedi. İstediğin kadar öğüt ver. Bana vız gelir.

Zavallı anne bu sözleri duyunca içini çekti. Büyük bir lahana yaprağını gagalıyarak koparttı, içine salyangoz doldurmağa başladı. Annesi o giderken :

— Oğlum, söyliyeceklerimi iyi dinle. Dünyada aşçı sınıfı denilen kadınlar ve erkekler vardır. Aman haa, onlardan iyi sakın. Seni ellerine geçirdiler mi hemen boynunu koparırlar. Talihin açık olsun, dedi.

Bizim güdük horoz annesinin göz yaşlarına aldırmadan tek ayağı üzerinde seke seke yola düzüldü. Hayatından memnun epey yol almıştı ki, kendini incecik bir derenin kıyısında buldu. Kocaman bir ağaç kütüğü boylu boyunca dereye devrilmiş, rahat akmasına mani oluyordu. Küçük dere horozu görünce kuvvetsiz sesiyle :

— Ah dostum, çok sıkıntı çekiyorum. Ne olur, yolumu tıkayan bu koca ağacın dallarını ganla ayırarak bana yardım et. Bir gün elbet benim de sana bir iyiliğim dokunur.

FIRILDAĞI

Ama kötü kalpli horoz :

— Aman, kafamı şişirip durma, diye söylendi. Bütün gün bu can sıkıcı yerde çabalıyarak senin keyfin için kuru dalları ayıklıyacağımı sanıyorsan aldanıyorsun. İşim yok da çamurlu derenin hizmetçisi olacağım. Ben şehre, sarayı görmeğe gidiyorum.

Zavallı derecik bu sözleri duyunca içini çekti :

— Bir gün gelir sen de yaptığına pişman olursun, dedi.

Ama güdük horoz tek kanadını kibirli kibirli çırptı, yoluna devam etti. Derken yolda yerde yatarak güçlükle soluyan rüzgâra rasladı.

— Horozcuk, horozcuk, bana bir şeyler oldu. Yerden kalkamıyorum. Halime acı, ne olur, kanatçığınla biraz yelpazeleyiver de yerden yükselip mağarada beni merakla bekleyen kardeşlerimin yanına döneyim. Bu duruma düşeceğim kimin aklına gelirdi ?

Bu arada bizim horoz rüzgârın sözünü keserek :

— Evet, evet. Ben seni iyi tanırım, dedi. Avluda yürürken beni yere yuvarlıyan, takla attıran sensin. Şimdi de gülmek sırası bende. Hoşça kal !..

Güdük horoz hayatından memnun, dağlar tepeler aştı. Derken kendini bir tarlanin ortasında buldu. Çiftçi hasattan sonra yerde kalan samanları temizlemek için ateş yakmıştı. Bizimki yığına yaklaştı, samanların arasında ufak bir kıvılcım gördü. Kıvılcım :

— Ah, eğer biraz merhametin varsa, bana yardım et, dedi. Bir iki tane kuru dal getirirsen, hemen tutuşur, ölüp gitmekten

kurtulurum.

— Amma da gevezeymişsin. Ben öyle lâflardan pek hoşlanmam. Al sana...

Böyle diyerek kötü kalpli horoz külleri eşeleyip zavallı kıvılcımın üzerine serpti.

Bizim güdük horoz dağlar dereler aşıp epey gittikten sonra başşehre vardı, doğruca saraya gitti. Ama seke seke kapıdan içeri girerken onu gören nöbetçiler hemen süngüleriyle dürtükliyerek kapı dışarı ettiler. Fakat o içeri girmeyi bir kere aklına koymuştu ya ! Hemen arka kapıya koştu. Bir yolunu bulup içeri süzüldü, kendini kocaman bir odanın ortasında buldu. Başlarına beyaz külâhlar giymiş bir sürü adam acele acele bir şeyler hazırlıyorlardı. Güdük horoz annesinin nasihatlarına kulak asmıyarak kuyruğunu havaya dikti, olanca kuvvetiyle öttü. Aşçı yamağı onu görünce :

— Aaa, bakın, ne acayip kuş, diye seslendi. İyi ki kendi ayağıyla geldi. Onu bir güzel kızartıp yiyelim.

Böyle diyerek bizim güdük horozu kaptığı gibi kaşla göz arasında boynunu büktü. Sonra ocağın üstünde fokur fokur kaynıyan suya batırdı. Horoz :

— Ah, ah, ne olur su kardeş, beni haşlama. Bana acı, diye bağırdı. Ama öfkeli öfkeli kaynıyan su :

— Ben yalvardığım zaman sen bana acıyıp yıkık ağacın dallarını ayırdın mı ? diye cevap verdi. Yaptığın kötülüğü hiç aklından çıkartmamanı o zaman söylemiştim.

Sudan çıkartıp iyice temizledikten sonra aşçı yamağı horozun vücuduna kocaman bir şiş geçirdi. Ve alev alev yanan ocağa sürdü. Horoz bu defa da :

— Ah ateş kardeş, canımı yakma. Acı bana, acı bana, diye inledi.

Ateş öfkeyle gücünü büsbütün arttırarak horozu sadece kızartmakla kalmadı, üstelik yakıp kapkara yaptı. Aşçı yamağı yanık horozu görünce bir işe yaramaz diye tek bacağından tutuğu gibi pencereden dışarı fırlattı.

Aksilik bu ya o gün de rüzgâr vu, vuu, diye olanca şiddetiyle esiyor, önüne çıkan her şeyi sürükleyip götürüyordu. Horozu görünce hemen tanıdı, onu bazan yere çarparak, bazan da havaya yükselterek sürüklemeğe başladı. Zavalı horoz rüzgâra yalvarıyordu ;

— Aman rüzgâr, canım rüzgâr. Ne olur halime acı, beni eski kümesime götür. Son defa annemi göreyim.

Rüzgâr :

— Acımak mı ? Son nefesime kadar sana rahat vermiyeceğim. Yerde yatarken bana yaptığını unuttum mu sanıyorsun ? diye kükrüyor, onu bir top gibi yerden yere vurarak yuvarlıyordu.

Zavallı horoz rüzgârın korkunç öfkesiyle uzun bir zaman havada dönerek taklalar atıp sürüklendikten sonra birdenbire yükseldi, yükseldi. Zalim rüzgâr insafsızca onu bir çan kulesinin kılıç kadar keskin tepe direğine olanca kuvvetiyle geçiriverdi.

İşte o zamandan beri bizim horoz korkunç yanığını örtmek için tek ayağını, tek gözünü ve tek kanadını daima rüzgâra karşı tutmaktadır. Yazın yakıcı güneşi onu kavurur, bardaktan boşanırcasına yağan yağmur hiç acımadan sırsıklam eder, rüzgâr dilediği gibi fır fır döndürür. Zavallı horoz kendini korumak için kuyruğunu hep rüzgâra doğru çevirir. Ve böylece başıyla işaret ettiği yere bakarak bizler rüzgârın ne yönden estiğini anlarız.

AŞURE MARŞI

Aşureye hor bakma, arkadaş, onu tanı.
Ergani bakırından yapılmıştır kazanı.
Altında yanan kömür, sanma, uzaktan gelir;
Ya Ereğli'den gelir, ya Zonguldak'tan gelir.
Terkos Gölü'nün suyu içindeki tatlı su,
Kaynadıkça dağılır etrafa mis kokusu.
Tadına doyum olmaz, arkadaş, bu tatlının,
Şekeri Alpullu'nun, buğdayı Polatlı'nın;
Fasulya Dermason'un, nohut Gülşehir'indir.
Bu badem Antep'indir, bu üzüm İzmir'indir.
Mübareğin harcı da bitmiyor ki saymakla :
Marmara bölgesinde yetişiyor bu bakla.
İncir, Aydın ürünü, kestane Bursa'lıdır.
Bu iri, yağlı fındık Giresun'un malıdır.
Şile plâjlarında tatil geçirirken biz
Beykoz bahçelerinde olgunlaştı bu ceviz.
Hepsi benim yurdumdan, hepsi de bu hartadan,
Narı Karacasu'dan, gülsuyu Isparta'dan.

Türk tatlısı aşure Türk ağzına gerektir,
Mengen'li ahçıbaşı bir kâse daha getir.

Celâl ALNIGENİŞ

MATBAACI OLDUM

Siz hiç dergilerin, kitapların basıldığı bir matbaayı gidip gördünüz mü ? Ben bu bakımdan çok şanslıyım. Amcamın bir matbaası var. Sık sık gider, yazıların dizilişini seyrederim. Hâttâ ben alfabenin harflerini bile orada öğrendim. Artık işi okadar ilerlettim ki matbaa harflerini satır halinde dizip döken Linotip makinesini rahatça kullanabiliyorum. Ne kadar eğlenceli olduğunu bir bilseniz.

Yazı dizmek için önce tıpkı bir daktilo makinesininki gibi olan tuşlara basınca makinenin üstündeki harf haznesinden pirinç hurufat kalıpları, «matrisler» düşer. Bu matrisleri dönen bir kayış, kumpasa götürerek kelimeleri meydana getirir. Her kelimeden sonra espas denilen maden parçaları tuşa basmak suretiyle kelime aralarına yerleşir. Satır tamamlanınca derhal asansör vasıtasiyle kalıbın ağzına gelir. Eritilmiş kurşun harflerin yüzüne tazyikle basılır ve katılaşarak kurşunun yüzünde kabartma satırlar meydana çıkar. Makine, kullanılan matrisleri otomatik olarak hemen harf haznesine gönderir.

Ama yazıları dizerken çok dikkatli olmak, hiç yanlış yapmamak lâzımdır.

Büyük harfler yazı kasasının içindeki gözlerden alınıp kumpas denen aletle dizilir. Sonra sayfa kalıbı yapılır. Eğer varsa klişeleri yerlerine konup ayarlanır. Prova tezgâhında merdane ile mürekkeplenerek yazının provası çekilir. Yanlışlar varsa düzeltilir, sonra baskı makinesine konulup basılır.

Bütün okuduğunuz kitaplar, dergiler işte bu şekilde hazırlanır.

Harf kasalarından yazı diziyorum.

Linotip'te yazı dizmek çok eğlenceli.

Dizdiğim yazıları ayarlıyorum. Sonra sayfa kalıbını hazırlıyacağım.

Sayfa kalıbı bitti. Şimdi prova tezgâhında ilk baskıyı yapacağım.

Herşey tamam ! Sayfayı baskı makinesine koydum. Kâğıtlar da hazır. Düğmeye bastım mı pedal kendi kendine işliyecek.

İNATÇI YAPRAK

KAVAK ailesinin bin çocuğu vardı. Bunlar, yürek şeklinde, parlak, yeşil renkli, kenarları ince ince oymalı yapraklardı.

Her bahar, kavak baba bütün ailesini etrafına toplar, yeni çocuklarına her sene aynı nutku söylerdi. Kavak baba, o yıl sözlerine :

— Çocuklar, diye başladı. Bu anda size her şey iyi, sevimli görünür. Gençsiniz, iştahınız yerinde... Güneş parlıyor, kuşlar ötüyor, rüzgâr omuzlarınıza kanatlar takmış. Ama bu hep böyle devam etmez. Bir gün, zümrüt rengi elbiseleriniz sararacak. Siz önce bu değişiklikten de hoşlanacaksınız. Ama günler geçtikçe, sert sert esen rüzgâr sizi daha çok hırpalıyacak, renkleriniz kızıla dönecek. En sağlamlarınız, gül yaprağından daha hafif olacak. Rüzgâr hepinizi dallarınızdan koparark öteye beriye dağıtacak. O zamana kadar bu güzel havalardan faydalanarak bol bol eğlenin çocuklarım !

Kavak baba nutkunu bitirir bitirmez, ailenin en küçük yaprağı hırçın hırçın tepinmeğe başladı :

— Ben düşmiyeceğim !.. Hiç bir zaman düşmiyeceğim ! diye bağırdı.

Annesi küçük yaramazı susturmak istedi ama, babası kızmadı, gülerek :

— Hayır kızım, sıran gelince sen de, ablaların, ağabeylerin gibi kuruyup yere düşeceksin, dedi. Ama cevabın hoşuma gitti : hayatta kuvvetli olacaksın.

Küçük yaprak :

— Ben, ailemizin yere düşmiyen ilk yaprağı olacağım, diye tekrarladı. Bol besin alacağım, fazla yaramazlık etmiyeceğim.

Öbür kardeşleri küçük yaprağa güldüler ; ona «İnatçı yaprak» adını taktılar.

İnatçı yaprak, öteki yapraklar gibi büyüdü. Sıhhati için bol bol klorofil aldı ; kavak yapraklarının en güzel hışırtılarını öğrendi.

Vakit geçiyordu. Yaz ortasında kopan şiddetli bir fırtına kavak ailesinin bir kaç yaprağını götürüverdi... Bir kaçına dikkatsizlikten, güneş çarptı. Hele geceler ayazlamağa başlayınca, yaprak kardeşler onar, yirmişer ölmeğe başladılar. Kalanlar da titreşiyorlardı.

Uzunkavak baba onların hallerini görüyor :

— Metin olun çocuklar !.. Bahtiyarlık içinde geçirdiğiniz baharı ve yazı unutmayın, diyordu. Güz, yaprak dökümü mevsimidir. Artık hepiniz benden ayrılarak, toprak anamıza gideceksiniz.

İnatçı yaprak hâlâ yeşildi. Dalına sokulmuş,

— Düşmiyeceğim yere, düşmiyeceğim ! diye hışırdıyordu.

Koca ağacın üstünde tek başına kalmıştı. Ama onun elbisesi de zümrüt yeşilinden turuncuya dönüyordu. İnatçı yaprak kendi kendine :

— Zararı yok, bu da güzel bir renk !.. dedi.

Babasiyle konuşmak istiyordu ama, rüzgâr sesini bastırıyordu. Annesini hiç göremiyordu. Yavaş yavaş canı sıkılmağa başladı. Dere o kadar hızla akıyordu ki, onunla da iki lâkırdı etmek mümkün değildi. Yaprak dökümü mevsiminde uçuşan sarı kelebeklere benzeyen kardeşleriyle birlikte yere düşmediğine üzülmüyor değildi. Yalnızlık ne fena şeydi...

Bir gün, dere kenarından bir ilk okul öğrencisi geçiyordu. Çocuk, kavağın kuru dalları üstünde kış başında canlı bir yaprak görünce, şaşkınlık içinde durdu. Sonra :

— Buldum... diye bağırdı. İşte yazı ödevime güzel bir konu : Bir yaprağın hayatı... Kâğıdın bir köşesine de bu yaprağı yapıştırırım. Ödevim herkesinkinden güzel olur.

Çocuk ağacın üstüne tırmandı, dalından bir türlü ayrılmak istemiyen inatçı yaprağı yavaşça, itinayla koparıp mendiline sardı, ceketinin cebine koydu.

Küçük yaprak birdenbire ısındı. Gururla :

— Yine de düşmedim ya, hem şimdi faydalı bir işe yaradım, diye düşündü.

Hele çocuğun inatçı yaprağın hayatını anlatan ödevi beğenilip okuldaki en iyi yazılar dosyasına konulunca, büsbütün kurumlandı. Yalnız kavak ailesinin bunlardan haberi olmıyacağını düşünerek üzülüyordu.

Nihal Yalaza TALUY

KARAGÖZ OYNUYORUZ

Kendini sevmiyen hiçbir şeyi sevemez..

Karagözcük — Babacığım bu gün sınıfımıza bir müfettiş geldi.

Karagöz — Hayırdır inşallah, ne yaptı bakayım anlat ?

Karagözcük — Derse kaldıracak diye doğrusu korktuk. Yabancı biri karşısında derslerimizi iyi bilsek bile, ne kadar olsa, biraz sıkılıyoruz.

Karagöz — Darılmayın ama ben de sizin bu sıkılma huyunuzu hiç beğenmiyorum. İnsan, ayıp bir şey yaparsa, bir kabahat işlerse utanıp sıkılır. Sorulan sualleri cevaplandırmak ayıp mı, günah mı canım ?

Karagözcük — Ayıp, günah değil ama, bir kere öyle alışmışız işte.

Karagöz — Çok fena bir alışkanlık bu. Eskiden bizim çocukluğumuzda konuşmak ayıp sayılırdı. Hele büyüklerin yanında ağzımızı açmağa ödümüz kopardı. O vakit, bir şey sorulunca kızarır, bozarırdık. Ama şimdi, hiçbir ana-baba, hiçbir öğretmen konuşan bir çocuğu azarlamayı aklından bile geçirmez. Onun için kabahat tamamen sizin boynunuzdadır.

Karagözcük — Doğru hakkın var babacığım.

Karagöz — Öyle çocuklar var ki, adını söylemiye bile utanıyorlar. Asıl ayıp olan böyle utanma oyunları yaparak karşısındakini üzmek. Böyle yapmacıklı çocukları kimse sevmez. Sakın sen de öyle pısırık olayım deme.

Karagözcük — Peki babacığım.

Karagöz — Ee, söyle baaklım, bay müfettiş neler sordu ?

Karagözcük — Hiçbir şey sormadı.

Karagöz — Ee, peki ne yaptı ?

Karagözcük — Evvelâ defterlerimizi muayene etti. Hepimizin defterlerinde bir iki satırla karalanmış bir iki resim, çizilmiş yapraklar buldu. Bu zamanda defterlerimizin kıymetini bilmemizi öğütledi.

Karagöz — Aferin o müfettişe. Yalnız defterlerinizi değil, her şeyinizi hovardaca kullanıyorsunuz. Hele şimdi bu pahalılıkta yazık, günah doğrusu.

Güzel Sözler

★ **Hayvanlara eziyet edenin, emin olun ki, insanlara da hayrı dokunmaz.**

★ **Cesaretinden ümidini kesen, her şeyini kaybetmiştir.**

★ **Cesur olan, korkak olandan daha az tehlike ile karşılaşır.**

★ **Bir damla bal, en acı zehiri bile tatlılandırır.**

★ **Eğer hiddetliyseniz, konuşmaya başlamadan önce ona kadar sayınız.**

★ **Başarının ilk şartı, beklemesini bilmektir.**

★ **Boş zamanın varsa, onu faydalı bir şey için kullan.**

Karagözcük — Sonra dişlerimize baktı. Kulaklarımızı, boynumuzu, saçlarımızı, ellerimizi, tırnaklarımızı bir bir muayene etti. Çok tatlı bir adam olduğu için kimseyi paylamadı ama, onun bu terbiyeli halinden daha çok utandık doğrusu.

Karagöz — Utanılacak kadar pissiniz demek ?

Karagözcük — Benim kulaklarımın içi biraz kirliymiş.

Karagöz — Aman aman utandım.

Karagözcük — Ben de rezil oldum babacığım. Ama bu kulağıma küpe oldu. Bir daha her gün kulaklarımın içini de temizlemeden sokağa çıkmıyacağım.

Karagöz — Aferin sana.

Karagözcük — Fakat babacığım, bazı kardeşlerin yalnız kulakları değil, boyunları, elleri, tırnakları, bacakları, her tarafları kirliydi. Defterleri, kitapları da pılım pırtıydı. Onların hesabına biz de utandık, yerin dibine geçtik.

Karagöz — Bu müfettişin hakkı var. İnsan her şeyden önce kendisine bakmasını öğrenmeli.

Karagözcük — O da öyle söyledi babacığım, kendini sevmiyen, hiçbir şeyi sevmez dedi. Giderken de «Ben yine geleceğim, İnşallah o vakit hepinizi tertemiz bulurum da sevinirim.» dedi.

Karagöz — Kimseye ceza filan vermedi mi?

Karagözcük — Vermedi ama, böylesi daha tesirli oldu. Şimdi müfettiş beyi üzmiyelim diye hepimiz temizlenmiye karar verdik.

Karagöz — Gördün mü, sevginin tılsımını...

★ **Doğan Kardeş'i seviyorsan ona ucuz abone yazıl ! Yıllığı 6 lira** ★

BİTKİ YAPRAKLARİYLE ELİŞİ

İŞTE size güzel bir elişi. Meşe, çınar, asma gibi iri yaprakları toplayın. Bunları kalın bir kitabın sayfaları arasında bir iki gün bırakarak iyice düzeltin. Sonra açık renk bir kumaş parçasını bir kartona gerer, masaya raptiyelerle çivilersiniz. Yaprakları kumaş üzerine istediğiniz şekilde koyduktan sonra püskürtme işine başlarsınız.

Püskürtme, ince dolap teli üzerine boyayı, diş fırçasıyle sürterek yapılır. Yaprakları boya iyice kuruduktan sonra kaldırırsınız. Püskürtme işine eliniz bir kere alıştı mı gayet güzel örnekler yapabilirsiniz. İlk püskürtmeyi koyuca yaptıktan ve kuruttuktan sonra yaprakları kaldırır, bunların üzerine de aynı renk, ama daha açık bir püskürtme yaparsınız.

☆

KAZAN VE BOSTAN OYUNU

Oyuncular iki takıma ayrılırlar. Yere tebeşirle 2 metre genişliğinde bir kare çizilir. Burası bostandır. Daha ileride büyük bir daire çizilir. Orası da kazandır.

Oyuncuların bir kısmı kendilerine birer sebze ismi seçerler ve bostanla kazanın tam otrasındaki noktada dururlar. Oyuncuların ikinci kısmı kazanın yanında yer alırlar. Bunlar ahçılardır. Sebzelerden biri ahçılara : «Hangi sebzeyi emredersiniz, efendim ?» diye sorar.

Herkes birer sebze ismi söyler. O söylenen sebzeleri hangi oyuncular kendilerine isim olarak almışlarsa derhal kaçmıya başlarlar. Ahçılar da onları kovalamıya koyulurlar. Dışarıda yakalanmadan bostanın içine girmeğe muvaffak olanlar kurtulurlar. Dışarıda yakalananların sayısı bir kenara yazılır. Gelecek sefer sebzeler ahçı, ahçılar sebze olurlar. Hangi takım daha fazla esir almışsa oyunu kazanmış olur.

AT KOŞTURMA

At koşturma oyunu için size güzel bir dizgin yapmasını öğretelim.

2 buçuk, 3 metre uzunluğunda renkli bezden üç tane şerit kesin. Bunları kapı tokmağına veya bir çiviye takarak saç örgüsü şeklinde örün. Sonra, resimde gösterildiği gibi, kalın kâğıttan iki parça kesin. Bunlardan dizginin uçlarına birer sap yaparsınız. Örülmüş dizginin ucunu, kâğıdın bir ucuna diker, sıkı sıkı sararsınız ; Öbür ucunu zamkla yapıştırırsınız. Elinizde varsa, örgü arasına bir kaç ufak çıngırak da bağlayın.

★

KÜÇÜK TOPLA OYUN

Bu oyunu düz bir kumlukta veya herhangi bir oyun sahasında oynıyabilirsiniz. Oyun için üç tane şişe, yahut da şişe biçiminde, dik durabilecek üç tahta parçası lâzım. Ondan başka bir de, patates büyüklüğünde iki tane top.

Oyun alanında üç halka çizilir. Aralarındaki açıklık topların sığabilecekleri kadar olmalı, Şişeler bu halkalar içine konur. Şişelerden 15 - 20 adım uzaklıkta bir çizgi çizilir. Oyuncular bu çizgi üzerinde dururlar, sırayla her iki topu atarak şişeleri düşürmeğe çalışırlar. Oyun sırasını bekliyenler şişelerin yanında durarak düşen şişeleri kaldırırlar, yerlerine koyarlar ve topları toplarlar.

Bir vuruşta üç şişeyi birden düşüren bir sayı kazanır. Şişelerin üçünü de devirsin devirmesin, sırası gelen her oyuncunun iki oyun hakkı vardır.

FİL KERVANI

AĞABEYLER, küçük kardeşlerini eğlendirmek için güzel bir oyuncak yapabilirler. Bir parça bakır telle bir kaç sap yün bu oyuncağı yapmanız için yeter.

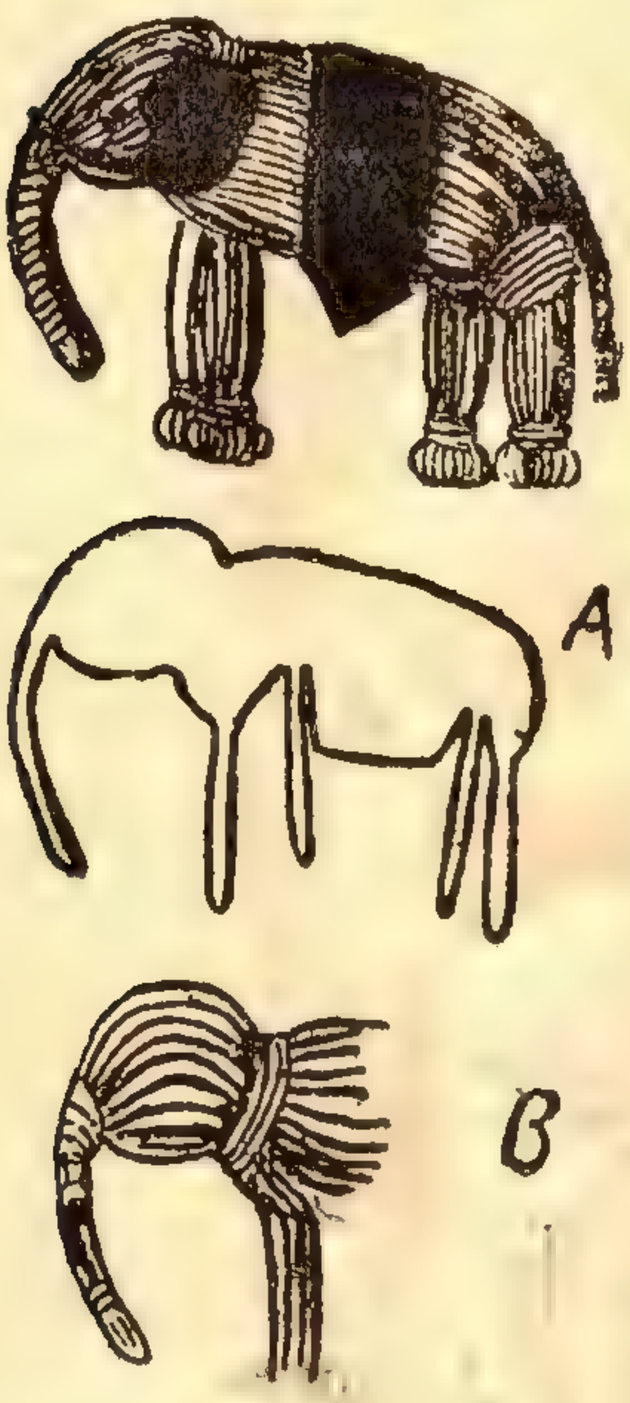

Fili, (A) resminde gösterilen şekilde bükerek, filin iskeletini yapın. Sonra yün saplarını hortumun ucuna bağlıyarak, başka bir sapla sargı sarar gibi hortumu sarın (B). Gövde ve kafa için çokça sap kullanmalı. Böylelikle fil daha iri, daha besili görünür. Uzunluğuna giden bu sapları boyun, bacak ve ayak kısımlarında, hortumda olduğu gibi, enden sararsınız. Vücudun üst kısmından birkaç yün ayırarak kuyruğu yaparsınız. Kulaklarla sırttaki semer fötr kadife veya başka kalın bir kumaştan yapılır ve üzerine dikilir. Göz yerine ufak bir boncuk dikersiniz.

Fil gri, boz yünden yapılmalı. Ama birkaç tane yaparak bir fil kervanı kuracaksanız, o vakit başka başka renkte yünler kullanırsınız daha güzel görünür.

AĞ VE BALIK OYUNU

Bu oyun bahçede oynanır. Bahçenin tam ortasına tebeşirle iki metre boyunda bir kare çizilir. Burası ağ olur.

Oyunculardan biri taş tutularak balıkçı yani ebe olur. Gözleri bağlanarak bir köşeye oturtulur. Ötekilerin hepsi balıktır. Balık olan oyuncular deniz farzolunan bahçede dolaşıp dururlar, ağın içinden de geçerler. Ne zaman balıkçı «dur !» diye bağırırsa herkes olduğu yerde kalmıya mecburdur. O sırada ağın içinde bulunanlar tutulmuş sayılırlar. Sıra ile bütün oyuncular ebe olurlar. En çok balık tutmuş olan oyunu kazanmış, sona kalan da kaybetmiş sayılır.

★

KARDEŞLERİMİZİ ÇOĞALTALIM

Doğan Kardeş dergisi şimdi Türkiye'de en çok okunan, en çok beğenilen çocuk dergisidir.

Doğan Kardeş okuyucuları, Doğan Kardeş'e yeni yeni okuyucu kardeşler bulunuz.

Yıllık abonesi 12 lira yerine 6 lira. Hemen Yapı ve Kredi Bankası şubelerine başvurup Doğan Kardeş'e ucuz abone yazılınız !

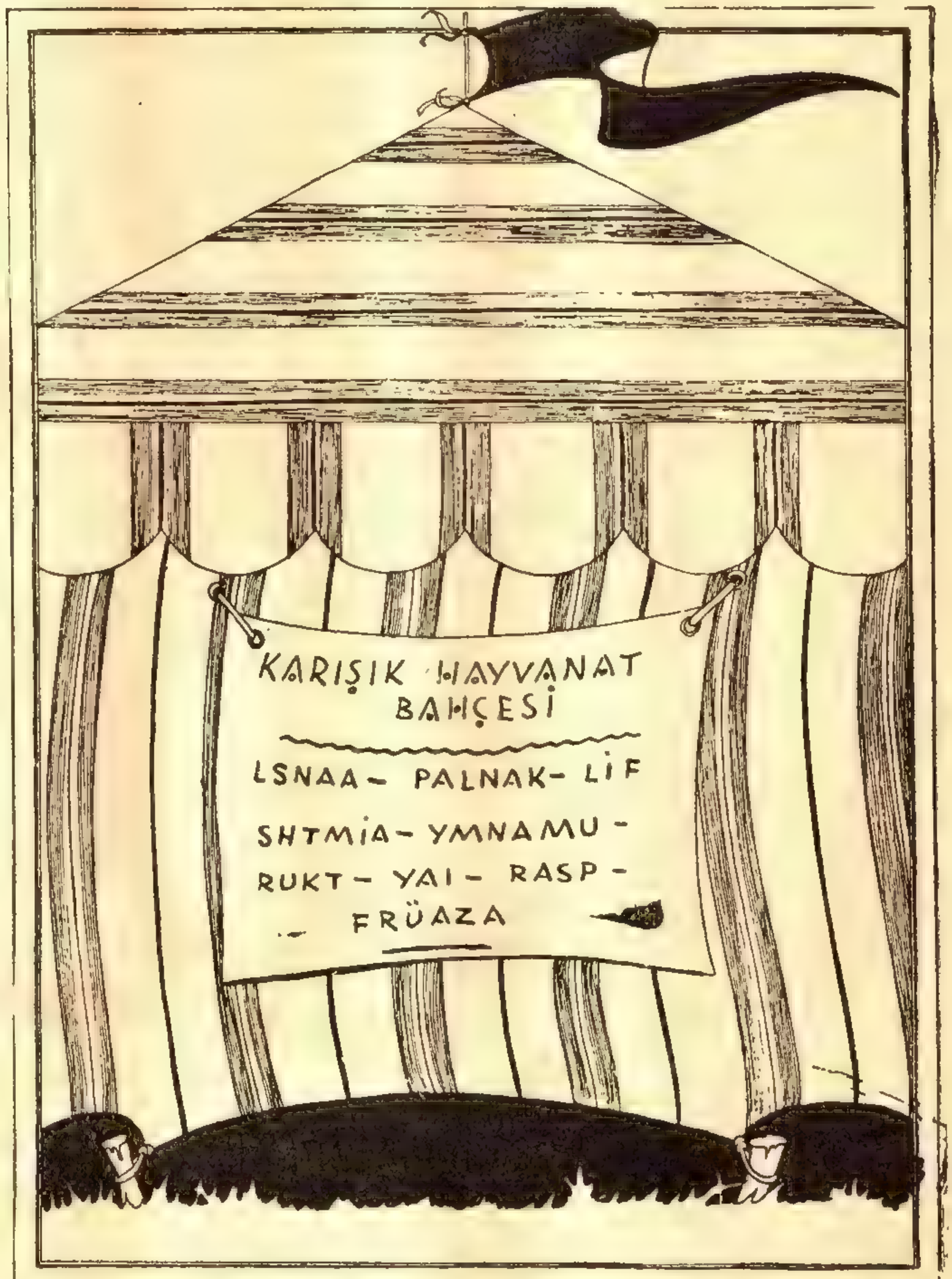

Hayvanat bahçesinin sahibi hayvanların isimlerini karmakarışık yazmış. Düzeltmesi size düşüyor. Cevabı 49 uncu sayfada.

Perili Ev

O GÜN öğleden sonra Güliz ile Sevil konuşa konuşa kapıdan içeri girdiler. Güliz :

— Biliyor musun ? dedi. Karşı evin camında gördüğüm ışığın sırrını bir türlü çözemedim.

— Belki de rüya görmüşsündür.

— Rüya filân gördüğüm yok. Zaten biliyor musun ? O eski evin halinden her zaman şüphelenirim.

Sevil hiç cevap vermedi. Oğuz ocağın önündeki kanapeye uzanmış, bir kitap okuyordu. Çok zaman onların konuşmalarına kulak kabartmazdı ama, karşı evin lâfını duyunca başını kaldırdı.

— Eee, karşı evde ne varmış ?

Güliz :

— Bence periler, cinler basmış, yahut da onun gibi bir şey.

Oğuz kardeşine tuhaf tuhaf baktı. Sonra elindeki kitabı kanepeye bırakarak yerinde doğruldu.

— Ne gördün ? Bana anlat.

— Dün gece bir türlü gözüme uyku girmedi. Pencereden dışarıyı seyrederken birden karşıki evin üst camlarında bir ışık gördüm. Odadan odaya geçerek dolaşıyordu

Sevil :

— Her halde bir otomobilin farları cama aksetmiş olacak.

— Hayır hayır, emin olun ışıklar içerden geliyordu. Kalktım, dikkatle bakarken birden kulağıma acayip sesler geldi. O kadar korktum ki, hemen perdeleri kapatıp yatağıma girdim.

Bütün bunları dikkatle dinleyen Oğuz :

— Saçmalama, dedi. Karşıki ev yıllar yılı bomboş duruyor. Eğer peri cin bassa, bizim haberimiz olmaz mı ?

— Bu ev niye bomboş, sahibi yok mu ? diye sordu.

Sevil :

— Ev Orhan bey adında bir fabrikatöre ait. Ama kaç yıldır boş tutup hiç uğramıyorlar. Gece yarısı içerde ışıklar görüp sesler işitirsen sen de korkmaz mısın ? En iyisi gidip evi gezelim. Kapılardan birinin kilidi kırık olduğu için kolayca içeri gireriz.

Oğuz bunu duyunca yerinden fırladı. Kızgın bir sesle :

— O evden uzak durun, dedi. Ayağınızı bastığınızı görmiyeyim.

İki arkadaş şaşırmışlardı. Sevil :

— Peki ama Oğuz neden gitmiyecek mişiz ? Galiba sen o ev hakkında bir şeyler biliyorsun. Söyle de anlıyayım..

Oğuz cevap vermeden hızla dışarı fırladı. İki arkadaş birbirlerine bakıştılar. Güliz :

— Şu erkekler ne sıkı ağızlı oluyorlar. Eminim, Oğuz bir şeyler biliyor da bize söylemiyor. En iyisi ikimiz gidip sırrını öğrenelim. Bu gece babam onu sinemaya götürecek. Gece de olsa korkacak değiliz ya. Kocaman kızlar olduk. Usulca girer evi gezeriz.

O akşam yemekte iki arkadaş çok heyecanlıydılar ama, hiç belli etmediler. Onların plânlarından habersiz Oğuz babasıyla sinemaya gitti. Annesi yattıktan sonra Güliz, Sevil'in odasına geldi. İkisi birlikte usulca merdivenleri indiler. Sessizce sokağı geçtiler. Gece ışığında evin kapısını gıcırtılı bir sesle açtılar. Eski ev karanlığa gömülmüştü. El ele tutuşarak adım adım ilerlediler. Bir ara Sevil :

BİR PULUN HİKÂYESİ

BİR okuyucumuzdan şu mektubu aldık :

«Doğan Kardeş, geçenlerde bir gazetede okumuştum. Amerikalı bir çocuğun koleksiyonunda bulunan bir pul 38 bin dolara, yani bizim paramızla 340 bin liraya satılmış. Bu doğru mudur ? Ben bir türlü inanamıyorum. Bir pul bu kadar çok para eder mi ?»

Bu gibi alış verişlere pulculuk âleminde sık sık rastlanır. Pul biriktirmek, koleksiyon yapmak hem eğlenceli, hem de çok kârlı bir iştir. Bir kere bugün 30 - 40 kuruşa aldığınız bir pul bir kaç yıl sonra 250 - 500 kuruş, hattâ 10 liraya çıkar. Hiç bir banka bu kadar yüksek faiz vermez. Pul toplıyan çoğaldıkça elimizdeki pulun değeri de yükselir.

Bakın size bir pulun nasıl kıymet kazandığını gösteren gerçek bir hikâye anlatayım da dinleyin : 1861 yılında Güyan valisi, memleketine ait posta pullarının bitmek üzere olduğunu bildirerek İngiltere hükümetinden yeni pul gönderilmesini istedi. Fakat her nedense pulları geç kaldı. Vali, dört köşe siyah bir çizgi içinde üç direkli bir yelkenli gemi resmiyle kendi imzasını taşıyan bir pul bastırdı. Pulları ancak bir defa kullanabildi. Çünkü istediği pullar gelmişti. O zamanlar kimsede pul toplamak merakı olmadığı için bu pullar atıldı, yırtıldı.

Aradan yıllar geçti. Bir gün İngiltere Dışişleri Bakanlığının dosyaları düzenlenirken, bir çok eski kâğıtlar, mektuplar sepete atıldı. Bakanlığın odacılarından biri, yakılmak için atılan bu kâğıtları karıştırırken diğer bir kaç posta pulu arasında bu pullardan da bir tane buldu. Hemen onu Londra'daki bir pulcuya götürüp 2 sterline sattı. Pulcu da onu 9 sterlin kârla bir pul meraklısına verdi. Bir müddet sonra bu pul, Fransa'ya geçti ve 27.000 franga bir İngilize satıldı. Gittikçe yükselen fiatlarla dolaşa dolaşa en sonunda bu pul bir Amerikalının eline geçerek Berlin'de açılan pul sergisinde çelik bir kasa içinde pul meraklılarına gösterildi. Bu pulun bugünkü kıymeti 180.000 dolar, yani bizim paramızla 1.750.000 liradır.

Bu pulun hikâyesini okuduktan sonra, pul biriktirmenin ne kadar iyi ve faydalı olduğunu bir kere daha anlamış oluyorsunuz. Günün birinde sizin de böyle eşi bulunmıyan bir pul elde etmeniz ve zengin olmanız mümkündür.

M. YANKI

P. T. T. İdaresinin Cumhuriyetin 35. Yıldönümü münasebetiyle çıkardığı üç pul.

— Hişşt, birisi var galiba, sesler işitiyorum, dedi.

Tahtaların gıcırdıyan sesinden bir şeyin yaklaştığını hissettiler. İkisi de korkudan nefesleri kesilmiş birbirlerine sokularak beklediler. Ses yaklaştı, yaklaştı, derken ayaklarına bir şeyin süründüğünü hissettiler. Güliz korkudan bir çığlık attı. Aynı anda ayaklarına sürünen şey havladı. Bu ufacık bir köpek yavrusuydu. İki arkadaş gülüşmeğe başladılar. Yavru çok bakımlıydı.

— Peki ama bu köpek nereden buraya gelmiş ? Aaa biliyor musun ? Bu birkaç ay önce babamın evden kovduğu Oğuz'un köpeği. Bize sakın eve adım atmayın demesinin sebebini şimdi anlıyorum .

İki arkadaş eve döndüler. Ertesi sabah kahvaltı sofrasında birbirlerine bakışarak gülüşüyorlardı. Güliz :

— Oğuz biliyor musun ? Biz perili evin sırrını çözdük, dedi.

Oğuz bunu duyunca yerinden fırladı :

— Köpeğime bir zarar vermediniz ya ? diye bağırdı. Hiç gideceği bir yer yok. Babam apartımanda beslenmez diye kovduktan sonra onu karşı evde gizledim.

Bir köşede gazetesini okuyan babaları çocukların konuştuklarını duymuştu. Birden :

— Aman çocuklar, sizlere bir müjdem var, dedi. Yapı ve Kredi Bankası'nın Apartman ikramiyesi bize isabet etmiş. Kocaman da bir bahçesi var. Oğuz, bundan sonra köpeğini rahat rahat beslersin.

Hepsinin de sevinçten ağzı kulaklarına varıyor, neşeli kahkahalar atıyorlardı.

Uçarı Canbaz

Babacığım, her zaman onunla oynamağa mecbur muyum?

Elbette çocuğum. Bize onlar bakıyor.

Haydi Uçarı, koş topu yakala.

Salta kalk.

Şu insanlar kendi aralarında oynasalar daha iyi değil mi?

Şimdi takla at.

Kafam iyice kızıyor.

Aferin, çok cici bir köpeksin.

Öyleyim ya!

Babacığım, sen niçin bunlara kızmıyorsun?

Ben sahibime karşı gelmem ki.

Eski zamanlarda köpekler de vahşî hayvanlar gibi yiyeceklerini kendileri bulurlardı. Ama artık insanlar bizi o dertten kurtardılar.

Hımm İşte ben de o eski zamanlardaki dedelerime benziyorum.

Ben de artık medeniyetten uzak yaşıyacağım.

Allaha ısmarladık bile demiyeceğim.

Şu kamyona atlayıp şehir dışına çıkayım.

Kamyonlar bile insanlardan uzaklaşmağa çalışıyor.

Biraz sonra

İşte istediğim yere vardım. İnsanları hatırlatacak bir işaret bile yok.

Kimse beni kovalamadan toprağı kazıyor, çiçeklerin üzerinde yuvarlanıyorum.

Az sonra

Kardeşlerimi çok özlüyorum. İyi vakit geçirmek için yanımda arkadaş lâzım.

Ama burada da koşup oynayanlar var.

Koşmaca oynuyorlar galiba.

Off...

Seninle oyun oynayan kim? Yuvalarımıza ceviz, fındık, kabuk yığıyoruz.

Mızıkçılık ediyorsunuz. Sizler gibi ben ağaca tırmanamam ki.

Burada herkes çalışır.

Gacır, gucur...

A şunlara da bakın, ne güzel oynaşıyorlar.

Ben de size katılabilir miyim?

Bilmem.

Ne kadar çok olursak o kadar iyi.

PAAT! KÜÜT!

Sizler çok sert oyun oynuyorsunuz.

Biz... oynamıyoruz...

Düşmanlarımdan nasıl koruyacağımızı öğreniyoruz...

Çocuklar, oyunu kesin.

Annemiz eve geldi.

Çekil oradan bakayım, acayip yaratık. Üzerinde insan kokusu var.

Belki de casustur.

İyi ki kaçmama izin verdi.

Sahibim okşaya okşaya üzerime insan kokusu sindi. Dereye girip yıkanayım.

Aman çok soğukmuş. Evde olsam sıcak suyla yıkanırdım.

Hem de hiç canımı yakmazlar.

Şimdi de karnım acıktı.

Çekil oradan. Git kendine havuç bul.

Havuç mu? Ben havuç yemem ki.

Buralarda hiç kemik yok.

Şu kovukta uyku kestirirsem, açlığımı unuturum.

İşte bir köpek.

Köpek mi? Bana kurt derler.

En sevdiğim şey de senin gibi yavruları yutmaktır.

İyi ki salta durdum. Yoksa kurda yem olacaktım.

Bu defa elimden kaçamıyacaksın.

İyi ki takla atmayı öğrenmişim.

Hut, hutt..

Gırr,

Gideceğim tek emin yer ev. Çabucak koşup oraya varayım.

Gırr, gırr...

Ertesi gün.

Ormanda geçirdiği gece ona evin kıymetini öğretti.

Uçarı çok değişti. Sahibimizle oynamak için bak nasıl sabırsızlanıyor.

Uçarı, kardeşlerin söylediler, kurttan kaçmışsın, doğru mu?

Tabiî, birkaç usul bilirsen, kendini kurtarmak kolay oluyor.

Efendim, benimle top oynadığı için tehlikeden kurtulmayı biliyorsun.

Ben de dinlemek istiyorum.

Aferin, çok iyi sahibin var.

Başıma gelenler, Uçarı çok övünmüş galiba.

Kasabanın bütün köpekleri kapının önüne toplandılar.

SON

DOKTOR AMCANIN ANLATTIKLARI

Bir ufacık mil taşı, dolanır dağı taşı ...

OKUL-AİLE birliğinin davetini kırmıyarak aşı günü oğlumun okuduğu okula gittim. Aşıları her zaman olduğu gibi ufak tefek uflamalar, puflamalarla yapıldı. Aşı bitince başöğretmenle şöyle sınıfları bir dolaştık. Beşinci sınıf öğretmeni «Doktor bey müsaade ederseniz size bir iki çocuk göstermek istiyorum» diyerek Selma'yı, Turgut'u, Cemil'i çağırdı.

— Neleri var bunların ? diye sordum.

Öğretmen :

— Efendim, beden eğitimi dersinde sırtlarında eğrilikler gördüm, Mehmet de galiba iyi görmüyor. Muayenelerini rica edecektim, dedi.

Yaptığım muayenelerde Selma, Turgut ve Cemil'in bel kemiklerinde her biri ayrı ayrı hastalık ismini taşıyan ve ilerlemesi muhtemel, fakat tedavisi de mümkün bel kemiği çarpıklıklarını gördüm. Mehmet'te ise miyopi denen hastalık vardı. Başöğretmen ve sınıf öğretmenlerinden müsaade alarak çocuklara belkemiği ve göz hastalıklarına dair bazı basit bilgiler verdim ve her zamanki gibi işe bir bilmece ile başladım.

— «Bir ufacık mil taşı, dolanır dağı taşı» Bilin bakalım bu nedir ?

Hiçbiri bilemedi.

— Bu gözdür çocuklar, dedim. İnsanın dünya ile münasebetleri duygu organlarımız vasıtasiyle olur. Dünyaya açılan bu pencereleri sağlam tutmak şarttır. Göz, organlarımız içinde en işe yarıyanlardan biridir. Onu bozacak her şeyden sakınılmasını bilmek lâzımdır. Sıralarda fena oturuşlar kadar, fena ışıklar da gözü bozar. Göze doğrudan doğruya veya arkadan gelen ışık, okunan kitabı, defteri, gazeteyi geride bıraktığı için gözü yorar. Onun için çalışır ve otururken ışığın soldan gelmesine önem verilmelidir. Lâmbanın sarı ışığı az, oynamaz, göz kamaştırmaz, gölge yapmaz olmalıdır. Buna dikkat etmiyenlerin Mehmet gibi gözleri bozulur. Miyop, Hipermetrop, astigmat denen göz hastalıkları meydana gelir. Sağlığını seven bir kimse elleriyle gözlerini uğuşturmaz, kızdığı zaman «gözün patlasın, gözünü çıkarırım» diye konuşmaz.

Sırttaki eğriliklere gelince :

Büyük adamlarda görülen kamburluk, çifter çifter gözlükler hep küçükken okulda okumasını bilmemelerinden, sıralarda yamrı yumru oturmalarından meydana gelmiştir.

Daha sözümü bitirmeden çocuklardan birisi :

— Peki nasıl oturmalı, Doktor Amca ? diye sordu.

— Normal oturuşta baş doğru, alın eğik, gözler kitaptan en aşağı otuz beş santim uzak, kürek kemikleri aynı yükseklikte, dirsekler düz, masanın üzerine dayanmalı, fıkra kemikleri eğri durmamalıdır.

Bu son cümle deminden beri sıralarında eğri oturan çocukları harekete getirdi ve hepsi vaziyetlerini düzeltti.

Dr. Kâmran ŞENEL

SİHİRBAZIN DUASI

KIZILDERİLİ sihirbaz Kusu kuzeye doğru göç eden yabani manda sürülerini büyüleyip av mevsimini açmak üzere sabahleyin erkenden yola çıkmıştı. Kendi kabilesinin olduğu kadar başkalarının da iltifatlarını kazanmış, geleceği haber vermekteki kudretiyle kızılderililer arasında ün salmış bir kâhindi. Arkasından at üstünde 13 yaşındaki oğlu Şahin geliyordu.

Kabile halkı köy meydanında ava başlamadan önce yapılması âdet olan Yabani Manda Dansına çoktan başlamışlardı. Manda sürüleri kara bulut gibi yamaçları kaplıyor, vâdilerden, dağ geçitlerinden akarak durmadan kuzeye doğru ilerliyordu. Kusu'nun duasıyla başlanacak olan avda o gün yüzlerce hayvan öldürülecek, kışlık et ihtiyaciyle elbise, çadır, davul ve çarıkları yapmak için deri sağlanacaktı.

O yıl da her zaman olduğu gibi pek çok hevesli genç avda yiğitliğini deneyecek, çocukluktan çıkıp savaşçı ve avcı atalarına lâyık bir kızılderili olduğunu ispat edecekti. Bunların arasında Kusu'nun oğlu Şahin de vardı. Babası daha küçükken oğlunun atılganlığını görmüş, hızla havadan inerek düşmanına saldıran yırtıcı kuşlara benzettiği için adını Şahin koymuştu.

Kusu başını çevirerek arkasına baktı ama, Şahin ortadan kaybolmuştu. Gülümsiyerek :

— Zaten ne zaman bıraktığım yerde bulabilirim ki, diye söylendi.

Kusu o sabah çok erken yola çıkmadan önce dualar edip kutsal uzun çubukla tütününü içmiş, kendini gizli kuvvetlerin sihrine kaptırmıştı. Şimdi aşağıdaki vâdide siyah bir sel gibi ilerliyen manda sürülerine bakarken düşüncelerini en eski törenlere, insanlarla hayvanların aynı dili konuştukları çağa çevirip kalbinin sesini dinliyordu. Bir ara kendi kendine şunları mırıldandı :

— Ey Kutsal sürüler, genç avcılar yola çıkmak üzere. Yaşamamız için çoğunuz ölecek. Bizleri affedin. Çünkü halkımız aç. Çocuklarımız çıplak. Nimetlerini bizden esirgemiyen Manda İlâhına günahlarımızı affettirmek için adaklar sunacağız.

Kusu nehir kıyısında halka şeklinde sıralanmış duman renkli yüzlerce çadırdan meydana gelen kızılderili kampına vardığı zaman öğle olmuştu. Kendi çadırının önünde karısı, gerilmiş bir geyik postu temizliyordu. Kusu :

— Şahin kampa döndü mü ? diye sordu.

— Döndü ama, gelmesiyle avcılara katılıp geri gitmesi bir oldu.

— Neden ısrar edip geride bırakmadılar ? Daha ava katılacak yaşta değil ki...

Kusu su içmesi için atını ırmağa götürdü. Sonra diğer hayvanların yanına otlağa bıraktı. Sürüden bir at eksikti. Bu, pek çok avcının manda avına giderken binmek için can attığı Alacalıydı.

Kabilenin âdetine göre bir erkek çocuk kendini göstermek, büyüyüp adam olduğunu ispat etmek isterse hiç önlenmez, şansını denemek fırsatı verilirdi. Şahin de ava katılmakla arzusunu belli etmiş, dostunun düşmanının önünde bu şeref denemesine atılmıştı. Kusu oğlunun sağ salim kampa dönmesi

için Manda İlâhına dua etti. Ama İlâhın bildiğini kuldan saklıyacak değildi ya. Avın başarı ile sona ermesini gönlü istemiyordu. Her zaman oğlunun onun izinden yürüyen bir kâhin olmasını, sihirbazlık denilen gizli mesleği kendinden öğrenmesini istemişti. Eğer Şahin ilk avında muvaffak olursa kâhinlik yolu kapanacak, savaşçı olacaktı.

O sabah Şahin babasıyla beraber dağlarda gezinirken hiç belli etmeden manda sürülerini gözden geçirmişti. Öğleden sonra kırk delikanlı büyük av için yola çıkarlarken Şahin de hazırlanmıştı. Alaca atın üzerinde dana derisinden gömleğinin uçları savrularak avcıları takip ediyordu. Avcılar peşlerinden gelen çocuğu utandırmak için gülüşerek «Ahey, ahey» diye bağrışıyorlar, alay ediyorlardı. Çünkü savaşta yiğit kızılderililer düşmanlarına en amansız darbeleri indirirlerken «Ahey» diye bağırışırlardı. Ama Şahin bütün bu alaylara hiç aldırış etmiyor, bazan uzaklaşarak, bazan ufak daireler çizerek etraflarında dolanıyordu. Avcılar çocuğun bu halini görünce biraz sonra alayı bırakarak ciddileştiler.

Şahin de değişikliğin farkına varmıştı. Avcıların onu önliyemiyeceklerini biliyordu. Ama kızılderili âdetlerine göre av sırasında da çocuğu korumazlar, toyluğuna ve tecrübesizliğine aldırmayıp kendi haline bırakırlardı.

Hızlı atı üzerinde mandalara ilk yaklaşan Şahin oldu. Bir çoklarının yaptığı gibi sürünün kıyısından gitmeyip en yiğit savaşçıların yaptıkları gibi atını hayvanların içine sürdü. Mandalar birdenbire ürkerek korku içinde koşuşmağa başladılar. Şahin etrafını kuşatan sürüyle birlikte sürükleniyor, arkadan avcıların vahşî çığlıklarını işitiyordu. Kaynaşan sürü ansızın hücuma uğramanın dehşeti içinde darmadağınık kaçıyor, Şahin de bir dalga gibi kabarıp inen bu akıntıyla birlikte sürükleniyordu.

Atı, korkudan idare edilemez bir hale gelmişti. Yere düşenin bir an içinde pestili çıkardı. Sürüye katılmış dolu dizgin giderken Şahin'e sanki toprak kayıyor, gökten manda yağıyormuş gibi geliyordu.

Sayısız hayvanın koşmasından meydana gelen sersemletici bir uğultu havayı kaplıyor, sürü önüne çıkan her şeyi sürükleyip götürüyordu. Şahin akıntıya kapılmış giderken aynı zamanda avını seçmeğe çabalıyordu. En sonunda sağına düşen hayvanların içinde genç bir boğa seçti. Bir yandan sadağından bir ok çıkarırken bir yandan da yavaş yavaş atını yaklaştırdı.

«Şırrak» Ucu tüylü ok yarısına kadar hayvanın omuz köküne, kalbinin biraz yukarısına saplandı. Ama boğanın hızı azalmadı. Şahin sanki bir iple bağlanmış gibi arayı açmadan avını kovalıyordu. İkinci oku da attı. Genç boğa acı acı böğürdü.

Şahin başından aşağı kaynar sular dökülmüş gibi utanç duydu. Büyüklerinin kullandıkları oklarla bile avını öldürememişti. Boğanın böğründen durmadan kan akıyor, acı ve dehşetten yuvalarından fırlamış gözleri devriliyordu. Birden Şahin ondan vazgeçemiyeceğini anladı. Atını mahmuzlıyarak boğaya yaklaştı, ileri doğru atıldı. Hörgüç tüylerine iki eliyle sıkı sıkıya yapıştı. At vahşi bir kişnemeyle olduğu yerde döndü. Ve Şahin kendini avının sırtında buldu. Altında hayvan tirtir titriyordu. Şahin belinden çıkarttığı bıçağı hayvanın böğrüne sapladı. Kulağına eğilerek manda avcılarının duasını okumağa başladı :

— Kutsal Manda, boşuna uğraşma. Tanrı seni bunun için yarattı. Açız, seninle beslenece-ğiz.

Epey zaman sonra hayvan sarsılıp sendelemeğe başladı. Sonra yere eğik başıyla toprağa tos vurarak yıkılıverdi. Şahin arkadan gelen mandaların ezmelerinden sakınmak için avının sıcacık postuna sığındı. Mandalar düşen kardeşlerini görünce ufak kavisler çizerek yollarını değiştiriyorlardı.

Avcılardan ilki Şahin'in yanına geldiği zaman çocuğu hayvanın postunu yüzerken buldu. Hep birlikte kampa döndükleri zaman akşamın alaca karanlığı bastırmıştı. O gece kampta büyük bir ziyafet verildi. Kusu oğlunun şerefli başarısını kutlamak üzere en iyi atlarından üçünü savaşçılara hediye etti.

Kusu, âdetlere uyarak o geceki şükran törenini idare ettikten sonra kamp ateşinin kenarında toplanmış çemberden ayrıldı, ay ışığıyla aydınlanan nehrin kenarına doğru yürüdü. Bu gece oğluyla iftihar ediyordu ama, kalben sevinçli değildi. Şahin'in sağ salim evine dönmesi için ettiği dualar kabul olunmuş, buna karşılık bütün ümitleri yıkılmıştı. Bu gün çocuğun hayatta seçtiği yol artık belli olmuş, Kâhinin oğlu dedelerinden miras kalan sihirbazlığa elveda ederek savaşçılara katılmıştı.

★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★

— Anne ben neden böyle çok sual soruyorum ?

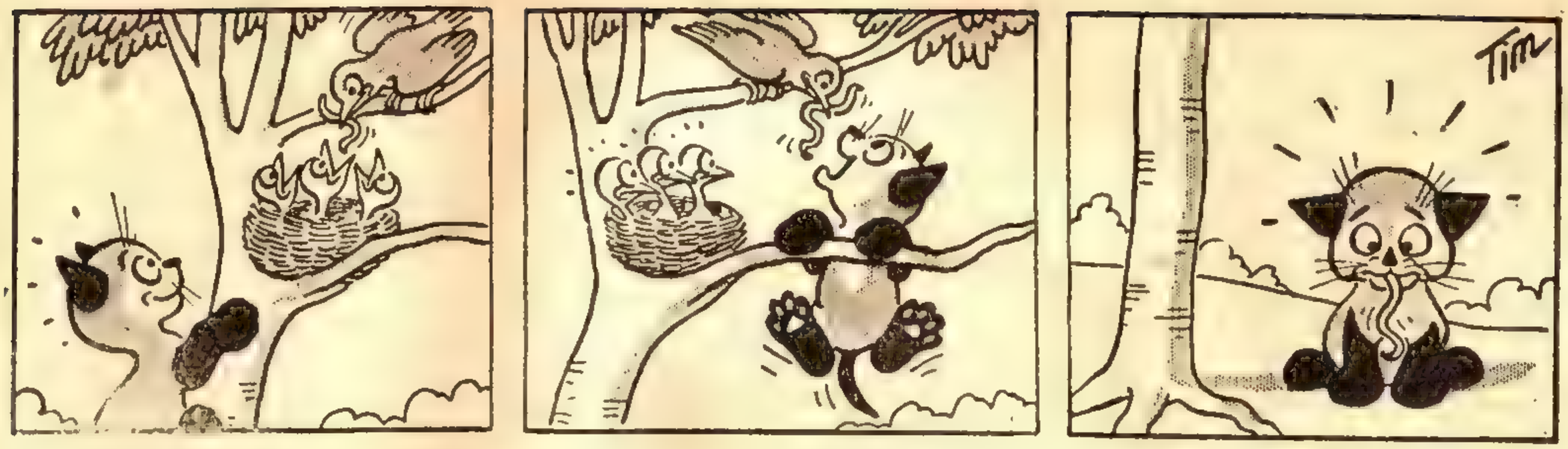

GÜLELİM

BORCUN OLSUN

Oğuzun aritmetiği biraz zayıftı. Bir gün annesi ona toplama ve çıkartma öğretmek için :

— Bak yavrum, ökadar kolay ki, dedi. Meselâ sen şimdi bir bak kalsın. Ben senden 120 kuruşluk pirinç, 50 kuruşluk soğan, 25 kuruşluk yumurta alıyorum. Sana kaç kuruş vermem lâzım.

Oğuz, gözlerini kırpıştırdı, sonra :

— Anneciğim zararı yok, borcun olsun, yarın verirsin, dedi.

☆

HANGİSİ UZAK

— Söyle bakalım yavrum, Hindistan mı daha uzaktır, Ay mı ?

— Hindistan efendim.

— Nasıl olur oğlum ?

— Tabii öğretmenim. Bazı geceler Ay'ı görebiliyoruz ama, Hindistan'ı hiç gördüğümüz yok ki...

☆

BİRİNCİLİK

Baba, oğlunu karşısına almış konuşuyordu :

— Okulda senin hiç bir şeyde birinci olduğunu görmiyecek miyim ?

Çocuk atıldı :

— Neden babacığım ? Zil çalınca sınıftan çıkmakta daima birinciyim.

25 YIL ÖNCE

— Yirmi beş yıl önce bugün ne olmuştu, söyleyebilir misin ?

— Söyliyemem efendim, henüz 11 yaşındayım.

☆

NE AKSİ ŞEY ŞU TAVUKLAR !..

Orhan, her gün kümesten yumurtaları alır, annesine getirir. Havaların soğumağa başladığı bir günde, kümesten eli boş dönen Orhan, annesine :

— Ah anne, der, şu tavuklar çok aksi şeyler. Yumurtanın ucuzladığı zamanlar, çok yumurtluyorlar, pahalılaştığı zamanlar hiç yumurtlamıyorlar !...

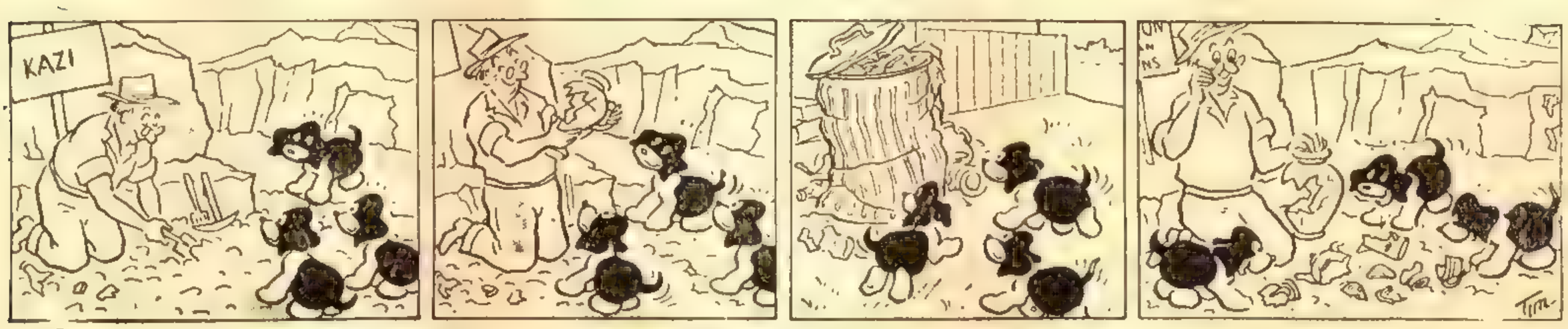

Sevinçli Bir Gün

BAYAN Ejderha kocaman kuyruğunu sallıyarak hızlı adımlarla şehrin ana caddesinde ilerliyordu. Sırtında mor renkli bir pelerin, başında pembe bir şapka vardı. Nefes aldıkça burun deliklerinden dumanlar tütüyordu.

Yolda ejderhayı görenler korkup kaçıyorlardı. Ama onun bir şeye aldırdığı yoktu. Kıs kıs gülerek:

— Aman şu insanlar da ne ötlek oluyorlar. diyordu. Beni görünce tüyleri ürperiyor. Halbuki ben yalnız Şehir Kitaplığını görmeğe geldim.

Bayan Ejderha Kitaplık binasına varınca büzülerek kapıdan süzüldü. Parmaklarının ucuna basa basa ilerledi. Korkudan nefesi kesilen kitaplık memuruna :

— Sakın benden korkma, dedi, adım Etyemez Ejderha'dır. Sadece güzel kitaplarınızı göreceğim.

Kütüphaneci rahat bir nefes aldı.

— Pekâlâ, buyurun, istediklerinizi seçin.

— Ne tuhaf, koca kitaplıkta bir tek insan yok. Acaba bu güzel kitapları neden okumazlar.

Sonra raflardaki kitapları incelemeğe başladı. Bu arada gözüne Doğan Kardeş yayınlarının güzel kitapları ilişti. Hemen beş on tane de onlardan aldı. Kütüphane memuruna :

— Lûtfen bu kitapları ödünç istiyorum. Hepsi de o kadar güzel ki, seçmesi zor oluyor, dedi.

Sonra hızlı adımlarla tepedeki evine doğru yola koyuldu. Bir an önce eve varıp güzel kitapları okumak istiyordu.

Şehir halkı kütüphane memurunun korkudan ne hale geldiğini görmek için kitaplığa koştular. Ama onun neşeli neşeli raflara kitapları yerleştirdiğini görünce şaşırdılar.

— Aman ne hoş Ejderha, kitapları çok seviyor.. İyi ki geldiniz. Haydi bakalım, hepiniz birer kitap seçin.

Oradakiler birbirlerine :

— Çok iyi bir fikir doğrusu. Bundan sonra bol bol kitap okuyalım, dediler.

Kütüphanecinin sevinçten ağzı kulaklarına varıyor kendi kendine :

— Aman Allahım ne sevinçli bir gün. Kitaplık salonu tıklım tıklım doldu. Bayan Ejderha'nın ziyareti pek iyi oldu. İnşallah sık sık buraya uğrar, diyordu.

Küçük Bir Şair Kardeşimiz

Alev Konuşur

ALEV Konuşur, bu yıl okula başladı. Fakat o, daha beş yaşında okuma yazma öğrenmişti. Bir öğretmen ana-babanın çocuğu olan Alev Konuşur, şiiri her şeyden çok sever. Radyoda şiirler okuduğu gibi kendisi de şiirler yazar. Bunlardan bazıları Doğan Kardeş'de çıkmıştı.

Geçenlerde okul dönüşü annesiyle Doğan Kardeş'e uğrıyan Alev'le biraz konuştuk. Söze, şiirden başladık :

— En son yazdığınız şiirin adı nedir Alev ?

— «Sonbahar» dedi.

— Bu şiiri yazmak nereden aklına geldi ?

— Annemle çarşıya çıkmıştık. Yerde uçuşan yaprakları gördüm. Eve dönünce Sonbahar şiirini yazdım.

Ailesinden, hikâye yazmağa hevesli olduğunu işittiğim için Alev'e hikâyelerinin adlarını sordum :

— «Kaybolan Kediler», «Kelebeğin Hürriyeti», dedi.

— Kelebeğin Hürriyeti'ni nasıl yazdın ?

— Annem bir gün yerde canlı bir kelebek bulmuştu. Evde kütüphanenin üzerine koyunca öldü. Bundan ilham alarak yazdım.

— İlham nedir ?

— İnsana gelen bir şeydir. Şarkı yazmak, şiir yazmak, hikâye yazmak için gelen hevestir.

— Hangi hikâyecileri seversin Alev ?

— Doğan Kardeş hikâye kitaplarını okudum. Grimm, Oskar Vayd (Oscar Wilde) den okudum.

— Hangi şairlerimizi seversin ?

— Faruk Nafiz Çamlıbel, Cahit Sıtkı, Şükrü Enis Regü, Orhan Veli, Fazıl Hüsnü Dağlarca..

— Bu şairlerden ezberlediğin bir şiir var mı ?

Hemen çantasını alıp açtı ve bir şiir kitabı çıkardı :

— Buradan okuyayım. Hatırımda yok.. dedi.

— Şimdilik kalsın. Sen, bana bu yıl okula başladığın gün neler duyduğunu anlat !

— Çok sevindim. Öğretmenimi de zaten önceden tanıyordum. Okula misafir gittiğim için... Arkadaşlarıma hemen ısındım. Teneffüse çıktığım zaman bahçeyi çok beğendim. Başka bir sınıfın öğretmeni müzik öğretiyordu. Onu seyrettik.

— Büyüyünce ne olmak istiyorsun ?

— Kitap yazmak istiyorum. Çocuk kitapları, çocuk hikâyeleri. Ezop gibi hikâyeler de yazacağım. Tiyatrolar da yazmak istiyorum.

Alev Kardeşin Son Şiirleri

BAHÇE

Babam ne kadar uğraştı
Seni yapmak için bahçe.
Sende neler var, neler yok bahçe.
Eniştemin Kayseriden getirdiği asmalar,
Dedemin yaptığı salıncak,
Fasulye, bakla, domates.
Senin içinde arkadaşlarımla
Ne güzel oynuyoruz
Bahçe !

MOTÖRLÜ TREN

Teyzemi alıp götüren
Motörlü tren.
Hep Haydarpaşa'da beklerim
Teyzemi geri getireceksin diye..
Sana karşı duyduklarım nedir ?
Bilir misin ?
Motörlü tren !

BAHAR AĞACI

Sabahları kalktım mı,
Yatağımın baş ucundaki
Pencereden baktım mı,
Geniş yeşilliğin üzerinde duran
Bahar ağacı
Seni o kadar seviyorum ki !
İşte yine bir Cumartesi sabahı
Sana bakıyorum
Bahar ağacı !

— Bu yazı nasıl geçirdin ?

— Bol bol kitap okudum : Kelebek Okulu, Kumlar Çiçeği, Koperfild, Çalınan Taç kitaplarını okudum. Sorel ve Oğlu'nu Anneannem okudu, ben dinledim. Şimdi de Mağara Çocuğunu okuyorum.

— Hangi oyunu seversin ?

— Saklambaç !

— Evde iş görür müsün ?

— Sofra hazırlarken anneme yardım ederim. Cam silerken de, toz alırım.

— En çok hangi dersi seveceksin bakalım ?

— Matematik ve Hayat Bilgisini seviyorum.

— Uykuyu çok sever misin ?

— Pek sevmem. Öğle uykusuna yatmam.

— Sevdiğin yemekler ?

— Tatlıyı hiç sevmem. Balık, pilâv severim.

Küçük şair gayet ölçülü konuşuyor, sormadığım şeylere hiç dokunmuyordu. Daha ne gibi şeyleri sevdiğini sordum :

— Hareketi çok severim. Hele baleyi... 9 yaşında aldıkları için Bale okuluna gidemedim.

— Nelere kızarsın ?

— Yere tükürenlere, plâja kırık şişe atanlara kızarım. Okumayan insanlara da kızarım.

— Türkiyede gördüğün yerler nereleridir ?

— Ankara, Bolu, Yalova. Ankara'yı çok beğendim. Temizliğini, ucuzluğunu beğendim.

— İstanbul'un nerelerini seversin ?

— Çamlıca'yı, Küçüksu'yu...

— Seninle evde en çok kim meşgul olur ?

— Herkes... Daha çok anneannem.

— Seyahat etmen mümkün olsaydı neleri görmek isterdin ?

— Evvelâ yurdumuzu baştanbaşa gezerdim. Sonra İsviçre, Havay adaları, Hindistan. Doğan Kardeş'de okudum. İsviçre dağlar ve göller memleketi imiş. Teleferik varmış. Havay adaları da hep baharmış, hiç kış olmaz, fakat dağlarında kar varmış. Hindistan'ı da ansiklopedide okudum. Oradaki hayvanları, bitkileri, bilhassa sihirbazları çok merak ediyorum.

E. N. GÖKŞEN

TABİATTA NELER OLUYOR

WALT DISNEY'S

HİÇ BAŞI DÖNMÜYOR MU ?

Amerika'da yaşıyan (Sloth) adındaki ayakları üçer parmaklı hayvanın bacakları o kadar kuvetsizdir ki, vücudunu çekemez. Bu dünya yüzündeki hayvanların en ağırı, uyurken başaşağı dallara asılır. Bununla beraber milyonlarca yıllar boyunca düşmanlarından korunmuştur. Bunun bir sebebi uyurken tıpkı eşekarısının yuvasına benzemesidir.

HÜNERLİ KAPTAN

Bazan göllerin dibinde çakıl taşları, ufak değnekler ve deniz hayvanlarının kabuklarından meydana gelmiş silindir şeklinde acayip şeylerin tıpkı mini mini denizaltılar gibi su içinde yüzdükleri görülür. Bunlar suda yumurtlıyan dört kanatlı bir çeşit böceğin kozalarıdır. Kurtçuk tıpkı bir kaptan gibi istediği zaman tekmesiyle suyun yüzüne çıkar, istediği zaman da dibe çöker.

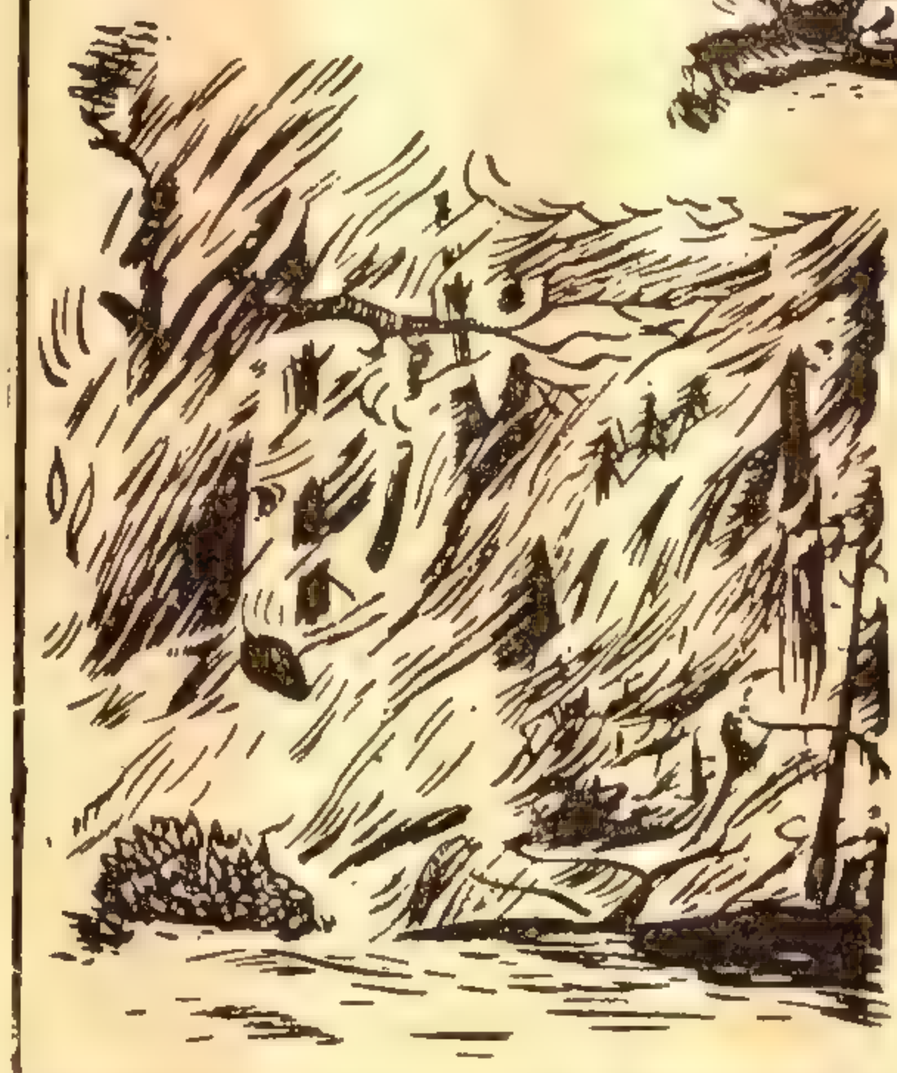

ATEŞ YAVRULARI

Amerika'da Knob-Cone denilen bir çift çam ağacının kozalakları o kadar serttir ki, ancak bir orman yangını bunları çatlatıp tohumları etrafa saçar. Böylece ana ağacı mahveden yangın âfeti tohumların toprağa düşmelerine ve filizlenmelerine sebep olur. Eski ormanın külleri arasından yeni bir orman fışkırır.

UYKULU BULUT

EĞRİ bacak Lui ucu ilmekli kemendiyle hayvanları yakalıyan bütün kovboyların içinde en hünerlisiydi. İpi de epey zorluydu. Sertliğini gidermek, kolay kullanılır, yumuşak bir hale getirmek için o metrelerce uzunluktaki ipi atının eğerine bağlayıp saatlerce peşinde sürüklemişti.

Lui çarpık bacaklı, gösterişsiz, uzun suratlı, kendi halinde sırık gibi upuzun bir kovboydu. Yüksek ökçeli çizmelerini ve geniş kenarlı uzun şapkasını giymeden boyu 1.90 a varıyordu. Usta bir kementçi olmasında iri yapısının da rolü vardı. Batı ovalarının o meşhur küçük cins yaban atlarından tutun da en semiz tavşanına kadar her hayvanı kilometrelerce uzaktan kolayca ucu ilmikli ipiyle yakalıyabiliyordu.

Kementçi Lui, aynı zamanda iyi bir rençberdi. Çiftlikte hayvanlara yem verir, inekleri sağar, yerleri süpürüp temizlerdi. Peki ama bütün bunların kementçilikle ne alâkası var diye soracaksınız, ama Lui akıllıydı. Bu yüzden itibar kazanıyor, şöhreti dilden dile bütün bölgeye yayılıyordu. Ama her insanın olduğu gibi onun da kötü bir huyu vardı. Her ne kadar babası :

— Oğlum, ipinin ucunu beline bağlamaktan vaz geç. Bir gün yerlerde sürüneceksin, diye tenbih etmişse de bir türlü söz dinletememişti. En azgın atlardan en besili tavşana kadar her şeyi kemendiyle kolayca tutup yaklıyabilen Lui hiç babasının çocukça nasihatlarına kulak kabartır mıydı ? Tabii kendi kafasına göre hareket etmekten hiç şaşmadı.

Ama «Kendine fazla güvenme» diye bir ata sözü vardır. İşte günlerden bir gün bizim meşhur kementçi ağzını büyük açmış olacak ki, o meşhur ipinin ucunda sürükleniverdi. Nasıl mı oldu ? İşte size hikâyesi :

Bir gün çiftlikteki hayvanları yakalamaktan bıkmış, gezinip duruyor, eğlenceli değişik bir av bulmağa çalışıyordu. Birden olacağı var ya, başını kaldırıp havaya baktı ve gökyüzünde aradığı şeyi eliyle koymuş gibi buldu. Güzel, tüy kadar hafif, uykulu bir bulut tek başına tepede tembel tembel geziniyordu. Lui :

— Tamam, şimdi seni kemendimle yakalarım, dedi.

Başını geriye atarak kemendini salladı, salladı, derken yukarıya doğru olanca gücüyle fırlattı. İşte o anda olanlar oldu. Tembel uykulu bulut, Lui'nin kancasına takılınca birden gözlerini faltaşı gibi açıp gökyüzünde koşmağa başladı.

Eyvah ! Lui'nin başına gelenleri görüyor musunuz ? Bütün yabani atlar, tavşanlar, çiftlikteki hayvanlar bir araya gelseler bu bulut kadar kuvvetli bir koşu koparamazlardı. Bir ucu beline bağlı olduğu için bir türlü bulutu tutan ipten kurtulamıyordu. Bulut yerinde sıçradı, fırladı, ipten kurtulmak için silkindi, çabaladı, birden anî bir çekişle Lui'yi atının üstünden çekti aldı. Bizim kovboy bir zaman çayırların üzerinde sürüklendikten sonra şırrap diye bir bataklığa düştü. İpek gömleği, geniş kenarlı şapkası, uzun eldivenleri, yarasa kanadı gibi geniş pantalonu, yüksek topuklu, gümüş mahmuzlu çizmeleri vıcık vıcık çamura bulandı.

Bataklığın öbür kıyısına varınca Lui bu huysuz, inatçı bulutu durdurabilirim ümidiyle ipe olanca gücüyle asıldı. Ama durdurmak da lâf mı ? Büyük bir hızla havaya yükseldi, kuş gibi uçmağa başladı. Aşağıya baktıkça gözleri kararıyor, başı fır fır dönüyordu. Önce irileşip kocaman ağaçlar olmuş kaktüslerin üzerinden geçti. Tepelerine çarptığı için dikenleri elbisesine, vücuduna batıyor, kendini âdeta iğneli beşiğe düşmüş sanıyordu.

Bir zaman sonra ilerde yolunun üzerinde kocaman bir yeldeğirmeni gördü. Yanından geçerken uzanıp iki eliyle kanadını

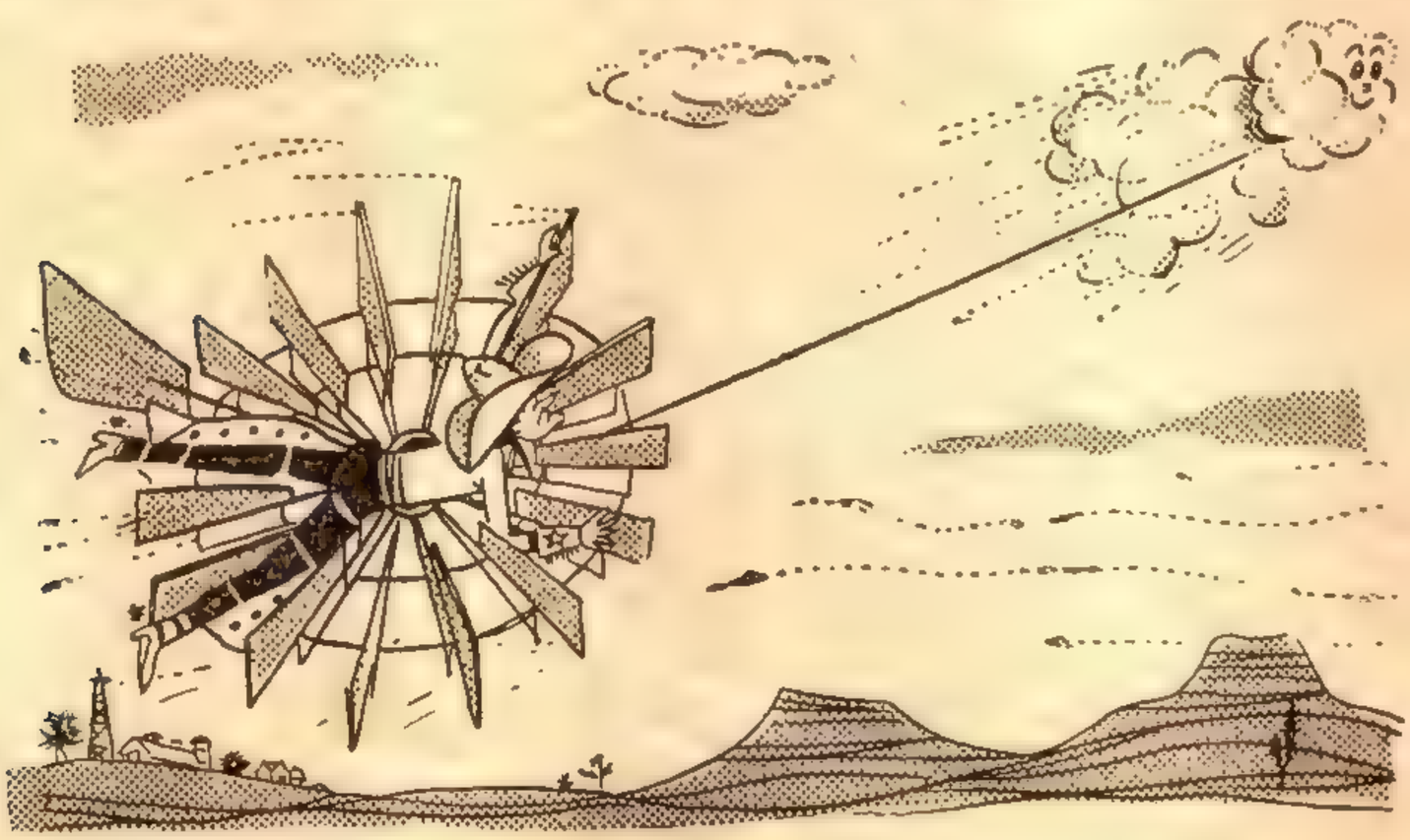

yakaladı, ayaklarını da yelpazenin altına geçirdi. Ama bulut yine silkindi, çabaladı, ileri atıldı. Ani ve hızlı bir çekişle Lui ile birlikte yeldeğirmeninin kanadını söktü, sürüklemeğe başladı.

Lui artık kanada sarılmış havada uçup duruyordu. Bir zaman sonra bir işe yaramadığını görünce kanadı bıraktı, koca çark büyük bir gürültüyle çiftlik ağılının yanına düşüverdi. Çatırtıyı duyan Lui'nin babası ne oluyor diye dışarı koşunca oğlunu bir ipin ucunda havada sallanır gördü. Zavallıcık hemen atını eğerledi ve dört nala arkasından gitmeğe başladı. Ama yetişmek mümkün mü? Nerede.. Atı çatlıyacak gibi oldu, takip ten vazgeçti.

Bu baş döndürücü gidiş sırasında Lui ovanın ortasında yükselen bir çınar ağacı gördü. Yaklaşınca ileriye doğru atılıp tıpkı yeldeğirmenine yaptığı gibi sarıldı. Ama yine aynı şey oldu. Bulut silkindi, çabaladı, ileri atıldı. Kuvvetli bir çekişle ağacı kökünden sökerek sürüklemeğe başladı. Lui artık havada kocaman ağaca sarılmış uçuyordu. Ama bir zaman sonra ağacı ovaya bırakıverdi. Bu defa da ağaç bir çiftçinin evinin damına olanca hızıyla gülle gibi indi. Çiftçi, karısı çocukları ne oldu diye korku içinde dışarı fırladıkları zaman meşhur kovboyu bir ipin ucunda havada sallanır gördüler. Hemen eski model otomobillerine atlayıp inişli yokuşlu kırda onun peşinden gittiler, ama nafile...

Artık bulut dağların üzerinden uçuyordu. Lui ilerde beliren sivri tepeli bir dağ görünce fırsat bu fırsattır diyerek arayı hesapladı, tam yanından geçerken iki elini uzatıp tepeye olanca kuvvetiyle sarıldı. Derken Lui ile bulut arasında bir çekişmedir başladı. Bulut silkiniyor, ileri atılıyor, ama bir türlü kayalara tırnağını geçiren kovboyu yerinden sökemiyordu. Böylece bir ileri, bir geri canını dişine takıp çabalarken Lui ipin bıçkı testeresi gibi keskin bir kayaya sürtünerek inceldiğini farkedemedi.

Birdenbire ip koptu, Lui sırt üstü devrilerek taklalar ata ata yamaçtan aşağı yuvarlanmağa başladı. Yuvarlandı, yuvarlandı, derken dağın eteğindeki göle lap diye düştü.

Ayağa kalktığı zaman doğrusu hali görülecek şeydi. Geniş kenarlı şapkası kulaklarına inmiş, ipek gömleği param parça sırtına yapışmıştı. Köye kadar aşağı yukarı beş kilometrelik yolu seke seke titriyerek yürüdü. Gece yarısına doğru eve vardı. Elbiselerini değiştirip ısınmak için ateşin kenarında otururken içini çekerek :

— Baba yahu, haklıymışsın, bir daha ipin ucunu belime bağlamıyacağım, dedi.

A. R. B.

KİM BİLİYOR?

1. Abant gölü hangi vilâyetimizdedir?
2. Anadoluhisarı'nı hangi padişah yaptırmıştır?
3. Milletvekili seçimi kaç yılda bir yapılır?
4. «Bin atlı akınlarda çocuklar gibi şendik,
Bin atlı o gün dev gibi bir orduyu yendik» beyti hangi şairimizindir?
5. Su hangi renktedir?
6. Bodrum hangi vilâyetimizin kazasıdır?
7. Türkiye'de kaç şeker fabrikası vardır? Nerelerdedir?
8. Dünyanın ilk büyük seyyahı kimdir?
9. Çöven nedir?
10. Mors nedir?
11. Çelebi ne demektir?
12. Nasrettin Hoca hangi Türk hükümdarı zamanında yaşamıştır?
13. Raman dağında ne bulundu?

— Doğru cevaplar 49. sayfada —

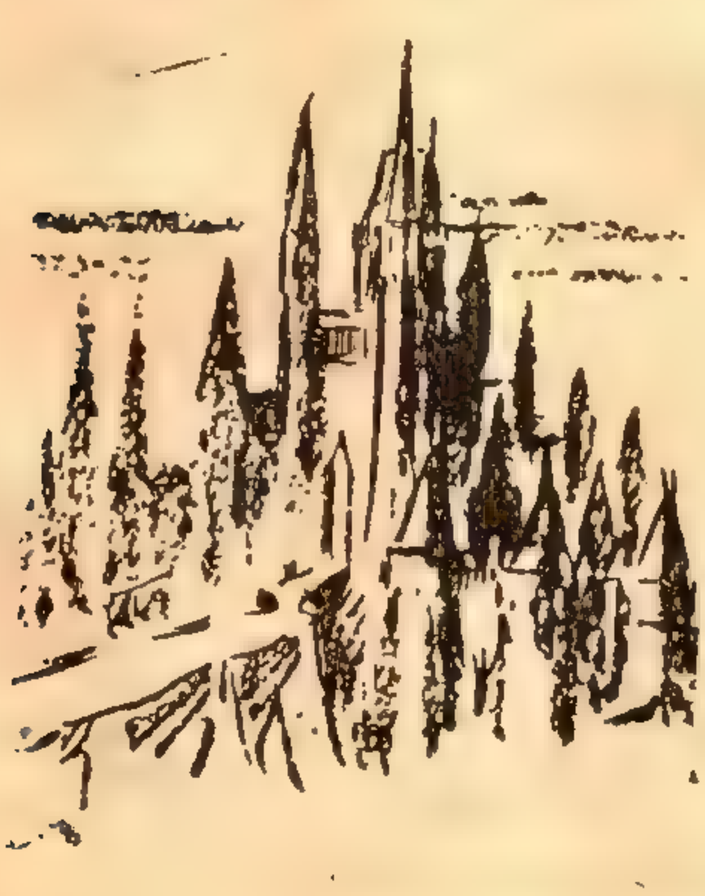

Süngerler hayvan mıdır? bitki midir?

GÜNEŞ dağların ardından yükseliyor, sulara sabahın ilk ışıkları vuruyordu. Kıyıda her zamankinden ayrı bir canlılık göze çarpıyordu. Yüzleri güneşten tunçlaşmış iri yapılı insanlar yelkenli gemilere biniyorlar, kaptanın hareket emrini bekliyorlardı.

Bu emir çok gecikmemiş, demirler alınmıştı. Yelkenler esen rüzgârla gerilmiş, dolmuşlardı. Şimdi her gemi, ardında ince, beyaz bir köpük bırakarak Akdenize açılıyordu. İçindekiler ümit dolu gözleriyle ileriye bakıyorlardı. Bunlar sünger avcıları idiler. İçlerinde bu işi yıllarca yapmış ustalar bulunuyordu. Nerelerde bol sünger olduğunu biliyorlardı.

Nihayet gemiler derinliği az bir yerde durdular. Tunç yüzlü adamlar bir anda soyundular. Anbardan aldıkları iplerin bir ucunu gemiye, bir ucunu bellerine sardılar. Bellerindeki ipe ağır bir taşla bir torbayı bağlamayı da unutmadılar. Kendilerini yukarıya çekmek üzere gemide kalan arkadaşlarına Allahaısmarladık der gibi bakarak elle-

rindeki bıçaklarla denize daldılar.

Aşağı yukarı iki dakika geçmişti ki, gemideki arkadaşları onları çekerek yukarı çıkardılar. Hepsinin torbalarında açık, koyu renklerde süngerler vardı. Sonra tekrar denize girdiler ve her defasında bıçaklarla kestikleri süngerleri torba torba çıkardılar.

Aradan bir kaç saat geçmişti. Yorulmuşlardı. Artık dinlenmek, geriye dönmek zamanı gelmişti.

Hemen döndüler. Limana gelince kendilerini bekleyen tüccarlara avladıkları bu ölü varlıkları sattılar.

Ölü varlık dediğime, öyle sanıyorum ki gülüyor, «onlar sanki canlı mıydı?» demek istiyorsunuz. Evet onlar yarı bitki, yarı hayvan canlılardır. Bir kayaya, yahut bir deniz bitkisine yapışarak yaşarlar, ürerler. Midyeler gibi aynı yerde beslenmeğe mecbur olduklarından akıntı yerleri seçerler. Suların getirdiği besinlerle geçinirler.

İşçiler süngerleri temizler, tatlı suda bol bol yıkadıktan sonra silindir altında sıkıştırırlar, sonra satışa çıkarırlar.

On binlerce minik hayvancığın bir araya gelerek meydana getirdiği süngerlerin bazı cinsleri kumlu olduğundan sert olurlar. Bunları taş, tahta, demir eşya silmekte kullanılır. Bazı cinsleri kireçli olduğundan daha yumuşak olurlar. Bunlarla el, yüz, vücut yıkanır.

En güzel süngerler Akdeniz süngerleri olduğundan bunlar iyi para ederler.

Tunus, Trablusgarp kıyılariyle Amerika'nın Florida kıyılarında avlanan süngerler de Akdeniz süngerleri kadar iyidirler. Bizim Ege denizinde iyi süngerler bulunur. O kıyılarda yaşıyan vatandaşların bir çoğu süngercilikle geçinirler.

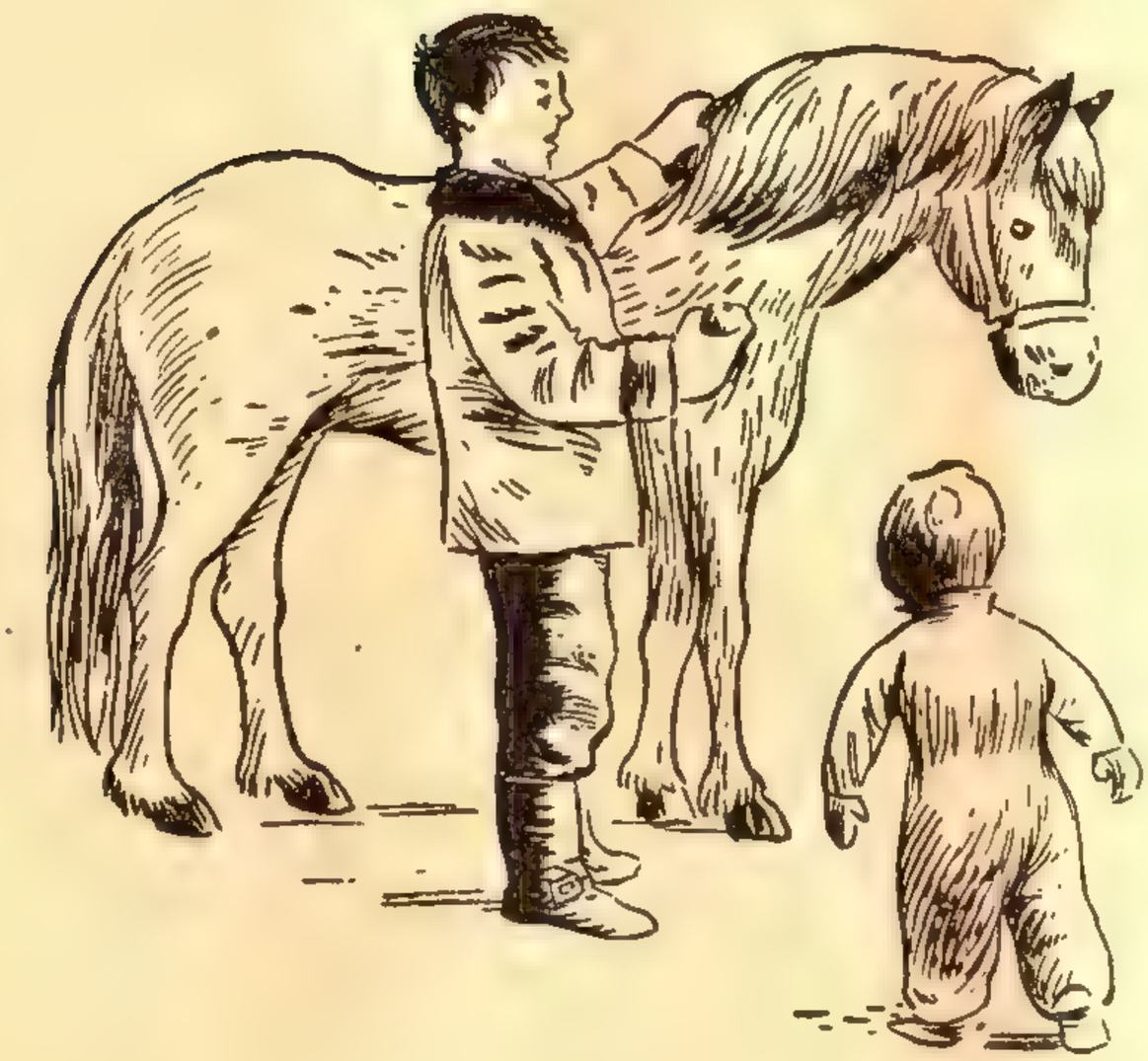

Kış Gelince..

HAYVANLARIN pek çoğu kışın soğuğa dayanamazlar. Hattâ ufak yapılı hayvanların bir kısmı ölürler.

Kış gelince vücudumuzu sıcak tutacak kalın elbiseler giyeriz. Bazı hayvanların da soğuk havalarda onları koruyan postları vardır.

Kışın evlerimizde kapıları pencereleri kapatıp soba yakar ısınırız. Hayvanlar bizim gibi kendilerini sıcak tutmak için ateş yakamazlar ama, bazıları kışın kendilerine sıcak ve kuytu yuvalar bulurlar. Meselâ kurbağalar göllerin yataklarındaki çamurlara gömülürler. Ayılar ağaç kovuk larında kıvrılıp yatarlar. Derisi çizgili bir cins sincap yeraltındaki yuvasından çıkmaz. Bu hayvanlar kış aylarını çok zaman uyuyarak geçirirler. Biz bunlara kış uykusuna yatan hayvanlar deriz.

insanların bazıları kış mevsimi gelince soğuğa karşı korunacakları yerde daha sıcak bölgelere giderler. İlkbaharla birlikte yeniden eski yerlerine dönerler. Hayvanların bazıları da aynı insanlar gibi bu çareye başvururlar. Soğuklar başlayınca sıcak bölgelere göçer, ilkbahar gelince yeniden yazlık yerlerine dönerler.

Biz bu çeşit yolculuğa göç deriz. Monark Kelebeği denilen bir cins kelebek göçücü hayvanlar cinsinden biridir. Kuzey Amerikada yaşıyan geyikler de aynı şekilde hareket ederler. Ama bu göçücülerin arasında en meşhurları hepimizin çok sevdiği kuşlardır.

Bazı kuşlar her ilkbahar ve sonbahar mevsiminde binlerce kilometrelik yolculuk yaparlar. Bu uzun göçleri sırasında yollarını nasıl buldukları anlaşılması güç bir meseledir.

HANGİSİ HAKLI

BİR gün Ayı Dayı ile Sincap Kardeş ormanda gezinirlerken birbirlerine övünmeğe başladılar. Ayı Dayı ardayakları üzerine kalkarak pençeleri arasında tuttuğu kocaman kalın dalı arkadaşına göstererek :

— Bana iyi bak, dedi, ne kadar büyük ve kuvvetli olduğumu görüyor musun ?

Derken kocaman dalı sanki kibrit çöpüymüş gibi kolaylıkla çatır çutur ikiye ayırıverdi.

Bunu gören Sincap :

— İyi ama, bir de beni gör bakalım, diye cevap verdi. Ne kadar süratli ve akıllı olduğumu şimdi anlıyacaksın.

Böylece hızla bir koşu koparak biraz ötedeki ağacın kovuğuna kış için sakladığı fındık kabuklarından alıp getirdi. Ayı Dayı dudağını büktü :

— O da bir şey mi? Kuvvetli ve büyük olmak zekâdan da, hızdan da daha üstündür.

Ama Sincap bir türlü bu fikri kabul etmiyordu.

— Hayır yanılıyorsun, diye bağırdı. Benim gibi olana ne mutlu. Senin büyüklüğünün ve kuvvetinin hiç kıymeti yok.

Böylece iki arkadaş tartışmıya başlıyarak işi kavgaya kadar götürdüler. Sonunun kötüye varacağını anlıyan Sincap Kardeş :

— Boş yere konuşacağımıza gidip meşe ağacında oturan Baykuş Amcanın fikrini alalım, dedi. Bilirsin o her işi halleder.

Ayı Dayı :

— Pek âlâ, diye homurdandı.

Birlikte yola düzüldüler. Meşe ağacına vardıklarında Sincap Kardeş ağacın gövdesine tırmandı ve Baykuş Amcanın yuvasının kapısını çaldı. Baykuş dertlerini dinledi. Her ikisi de kendinin haklı olduğunu savunuyordu. Baykuş Amca biraz düşündükten sonra :

— Zannedersem sizin müşkülünüzü kolayca halledebileceğim, dedi. Ama her şeyden önce bir deneme yapmamız lâzım. İkiniz de benim söylediklerimi tıpa tıp yapacak mısınız ?

— Evet, yapacağız.

— Pek âlâ.

Baykuş Amca kapının yanında asılı duran sepeti alarak Ayı Dayı'ya uzattı.

— Suları gürül gürül çağlayan ırmağa ulaşana kadar şu yolu takip edin. Irmağı geçin, biraz ötede uzun bir kavak ağacına rastlıyacaksınız. Ağacın tepesinde bir kuş yuvası, içinde de üç tane yumurta var. O yumurtaları kırmadan bana getirin. Haydi bakalım, yolunuz açık olsun.

İki arkadaş bu söylenilenlerden bir şey anlamadıkları halde verilen emri yerine getirmiye söz verdikleri için yola koyuldular. Baykuşun söylediği ırmağa vardılar. Irmak çok geniş ve derindi. Üstelik öyle hızla akıyordu ki, Sincap pek çok korktu.

— Ben bu ırmağı nasıl geçerim ? Haydi geri dönelim, dedi.

Ayı gülüyordu.

— Ben yüzmesini iyi bilirim. Sana büyük ve kuvvetli olmanın her şeyden üstün olduğunu söylemiyor muydu ? Haydi bakayım, başıma tırman.

Sincap Ayının başına bindi ve tüylerine sımsıkı tutundu. Ayı Dayı sepeti ağzına aldı. Yüzerek ırmağı geçti.

Karşı kıyıya vardıktan sonra bir zaman yürüyüp uzun kavak ağacına vardılar. Ayı Dayı :

— Peki ama, ağaca nasıl tırmanacağız, diye sordu. Eğer ben tırmanırsam, ağırlığımdan dallar kırılır. En iyisi yumurtaları almadan geri dönelim.

Şimdi de gülmek sırası Sincap Kardeşteydi.

— Ben kolayca ağaca tırmanıp yumurtaları toplarım. Görüyorsun ya, akıllı ve eli çabuk olmak, büyük ve kuvvetli olmaktan çok daha üstünmüş.

Sincap Kardeş fırça gibi kuyruğunu çalımla sallıyarak ağaca tırmandı. Teker teker yumurtaları aşağıya taşıdı. Ayı Dayı on-

Sonu 49. sayfada

Gülgün Borman

Harika Şoray

Nilgün Borman

Aleksandr Karavolas

Nurtaç Çiftcan

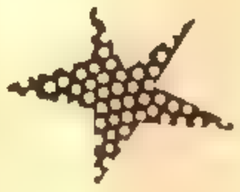

Serpil Uluğ

Ayca Ersoy

Bülent Perksoy

Stare Dinçman

Cem Temuhan

Sabahat Şenberk

Malih Tulpar

Ü Y E O L U N U Z

Sevgili kardeşler, Hayvanları Koruma Derneğine siz de üye olunuz. Merkezi Ankara'da bulunan bu Dernek, hayvanları seven bütün kardeşleri ücretsiz üye yazıyor. Bunun için : Üç fotoğraf, okulunuzun adı ve bulunduğunuz yer, sınıf ve numaranız, hayvanlara şimdiye kadar ne gibi yardımlar ve iyilikler yaptınız ? Bunları bir mektupla şu adrese bildiriniz :

Hayvanları Koruma Derneği - Tuna Caddesi No : 19, Yenişehir — Ankara.

Sofra Başında

BİR dostunuzu evinizde yemeğe davet ederken :

— Sakın beraberinde kaşığını getirmeyi unutma, derseniz çok tuhaf kaçar değil mi ? Ama İngiltere'de kıraliçe I'inci Elizabeth devrinde bir ziyafete davetli olan kimse beraberinde kaşığını götürmeğe mecburdu. O devirde misafir ağırlıyan bir ev sahibinden kaşık temin etmesi beklenmezdi. O zamanlarda İngiltere'de sofrada en çok pelte, lâpa, komposto, yahni gibi şeyler yer aldığına göre kaşığını götürmiyen misafirin sofradan aç kalktığını tahmin edersiniz.

Kaşık pek eski zamanlardan beri kullanılır. En eski kaşıklar boynuzlardan yapılırdı. Sonraları madenlerden yapılmağa başlandı. Gümüş kaşıklar II'nci Charles zamanına kadar pek seyrek kullanılırdı. Kaşık eski zamanlarda o kadar kıymetli bir mal sayılırdı ki, ancak doğum, nişan, evlenme gibi önemli hâdiselerde hediye olarak verilirdi. Asil ailelerin çocukları doğunca akrabaları gümüş kaşık hediye ederlerdi. Bugün bile doğan çocuklara hediye olarak gümüş çatal, bıçak, kaşık takımı götürülür.

Bıçak da kaşık gibi en eski iptidaî devirlerde çok daha basit bir şekilde vardı. Eski İngiltere'de yemek sofrasında et büyük bir bıçakla kesilirdi. Kesen kimsenin ayırma usullerini inceden inceye bilmesi lâzımdı.

Et elle yendiği için eti parçalıyan, parçaları büyük bir dikkatle ayırır, şerit gibi dilimlere bölerek uçlarında iki elle tutulacak sap gibi parçalar bırakırdı. Etini bu kısımlardan kavrayan misafir önce şeritleri, sonra da saplarını yerdi.

Bazan misafirler beraberlerinde kendi bıçaklarını getirip sofracının bir şiş üzerinde ikram ettiği kızartmadan kendi paylarını kesip alırlardı. Bıçağın başlıca vazifesi eti parçalamak olduğu için bıçakların, bu günkülerin aksine olarak uçları sivri idi.

1630 yılında Fransa'da Kardinal Richelieu bir gün bir ziyafette misafirlerden birinin bıçağın ucuyla dişlerini karıştırdığını gördü. Bu halden o kadar tiksindi ki ondan sonra kendi sofrasında kullanılacak bıçakların yuvarlak uçlu olmasını emretti. Kardinal, o devrin hatırı sayılır büyüklerinden biri olduğu için bu güzel fikri hemen benimsenip taklit edildi. Bugün kullandığımız bıçakların sivri uçlu eski zaman bıçaklarından

farklı olmalarının sebebi budur.

Tarih boyunca bıçak ve kaşığın mazileri epey geriye gittiği halde çatalın icadı oldukça yakındır. Kraliçe I. Elizabeth devrinde İngiltere'de hiç kimse çatal kullanmazdı. O zamanlar İtalya'da ve Fransız sarayında çatal kullanılıyordu. Herhalde Fransa'ya çatalı götüren İtalyan prensesi Catherine de Medici olmuştur.

1611 yılında Tom Coryate adında çok seyahat etmiş bir İngiliz çatalın kullanılışını yurttaşlarına öğretmiye çalıştı. Fakat uzun zaman alay konusu oldu ve çatal kullanmak özentilik gibi görüldü. İngilizlerin çatalı medenî bir yemek âleti kabul etmeleri için tam 70 uzun yıl geçti.

1663 yılında İngiltere'de yayınlanan «Hanımlar İçin Muaşeret Adabı Kitabı» nda şöyle yazılıyordu :

«Sofrada eti parçalarken çatal kullanan bir hanımın iyi bir cemiyet terbiyesi görmüş olduğu anlaşılır.»

Aynı kitapta hanımlara :

Yemek yerken ağızlarını açarak konuşmaları ve dillerini şapırdatmamaları tavsiye ediliyordu.

Bunları okuyunca XVII. asırda İngilizlerin sofra âdetlerini inceltmiye, zarifleştirmiye çalıştıkları kolayca anlaşılır. Her halde bu şekilde hareket etmiye de epeyi muhtaçtılar. Bundan kısa bir zaman sonra çatal umumi olarak her yerde kullanılmağa başlandı.

Uzun asırlar boyunca yemeği elle yemek âdet olduğu için parmaklar çatalın bıçağın vazifesini görürdü. Hattâ İsveç kralların dan birinin ekmeğine parmağıyla tereyağı sürdüğü bilinen bir hakikattir. Ne kadar çirkin bir manzara değil mi ?

Eller pek çok vazife gördükleri için sofrada peçete önemli bir şeydi. Yemeğini yiyen kimse önündeki su dolu tasta ellerini yıkadıktan sonra bu peçete ile kurulardı. Çatal kullanılmıya başlandıktan sonra uzun bir zaman peçete sofrada yer almakla beraber eskisi kadar önemini kaybetti. Sadece sofrada fantezi bir süs olarak kaldı. Yemeğini yiyen kimsenin peçeteyle ağzını silmesi ayıp sayılırdı

Şimdi peçete daha ziyade muaşeret kaidelerine uyulmak için sofrada aşağı yukarı bir süs gibi kullanılır.

İzmir'den Oya Tanıl kardeş soruyor :

«Doğan Kardeş epey zamandır heyecanlı çocuk romanları yayınlamıyorsun. Neden ?»

Pek yakında Nihal Yalaza Taluy teyzemizin dilimize çevirdiği «Yeşil Mühürlü Mektup» ve «Pembe Evin Kedisi» adlı bir birinden güzel iki heyecanlı roman satışa çıkacaktır. Ayhan Birand'ın dilimize çevirdiği «Marko Polonun Maceraları» adlı kitap da basılmak üzeredir. Elimizde yayınlanacak daha başka güzel romanlar da vardır.

★

Konya'dan Ertuğrul Tekdal kardeş soruyor :

«Doğan Kardeş'e abone olmak istiyorum. Ama Yapı ve Kredi Bankasında hesabım yok. Beni ucuz abone yazabilir misiniz ?»

Tabii... Bankada hesabı olmıyanlar da Doğan Kardeş'e ucuz abone (yılda 12 lira yerine 6 lira) yazılabilirler. Bütün Türk çocukları faydalansın diye Doğan Kardeş dergisinin fiyat farklarını Yapı ve Kredi Bankası ödüyor.

★

Eyüp'ten Gündüz Sarıhan soruyor :

«Radyodan dinledim, su yalnız içilmez yenirmiş de.. Bu doğru mu ? Ben bunda bir yanlışlık var sanıyorum. Sen ne dersin ?»

Yanlış değil, evet, su yalnız içilmez, yenir de.. Etin, ekmeğin, sebze ve meyvaların kısaca bütün yiyeceklerin içinde katı maddelerden çok su bulunur. Meselâ : Etin içinde katı maddenin üç misli su vardır. İnsan vücudunda da öyledir. 30 kilo ağırlığındaki bir çocuğun vücudunda 21 kilo su bulunur.

★

Şişli'den Metin Kayacık kardeş soruyor :

«Bir yerde okudum : Afrika'da çocuklar sokakta çıplak dolaşırlarmış. Doğru mudur bu ?»

Mektubunu, Afrika'yı baştanbaşa dolaşan Hikmet Feridun Es amcaya okudum. Verdiği cevabı aşağıya yazıyorum :

Afrika'nın pek çok yerlerinde, bilhassa Güney Sudan, Kenya, Uganda, Belçika Kongosu ve Fransız Ekvator Afrikasında çocuklar hep çıplak gezerler. Ginede de bellerine küçük peştemal bağlarlar ve yüzlerini maske şeklinde boyarlar.

★

Ankara'dan Tahsin Burak kardeş soruyor :

«Doğan Kardeş yayınlarından «Bilgi Hazinesi» adlı kitabı aradım, bulamadım. Acaba bu güzel kitap yayınevinizde var mı ?»

Hayır. Bu kitap çoktan tükenmiştir. Onun yerine pek yakında «Eşyaların Hikâyesi», «Işığın Hikâyesi», «Saatin Hikâyesi» adlı bilgi kitapları çıkacaktır. Bu faydalı, öğretici kitapları da pek beğeneceksiniz.

Beyaz El

KÜÇÜK Mehmet deniz kıyısındaki otellerinde kız kardeşi, annesi ve babasiyle birlikte yaşıyordu. Otelin adı «Deniz Manzarası Gören Güzel Otel» di ama, tavan arasına çıkmadan bir parçacık olsun deniz görmenin imkânı yoktu. Ahbapları Mehmet'in babasına bunu söyledikleri zaman o başını sallar, «Dedem oteli yaptırırken deniz ayaklarının altındaydı, derdi. Ama sonradan araya evler yapıldı. Bunda bizim ne kabahatimiz var ?»

Küçük Mehmet köye yeni bir Polis müfettişi geleceği için çok heyecanlıydı. Yaz ayının sona ermesinden bu yana en önemli olay yeni müfettişin gelmesi olacaktı. Tatillerini geçirenler havalar soğuyunca, yerlerine döndükten sonra deniz kıyısında bir sessizliktir başlar, Mehmet'ler kalabalıktan çok hoşlandıkları için ne zaman otel boşalsa bayağı mahzun olurlardı.

Polis müfettişi geçen yaz otelde bir müddet kaldığı için yabancı sayılmazdı. Çok neşeli ve sevimli bir adamdı. Bu bölgeye tayin olunduğu için artık Mehmet'lerin otelinde kalacaktı. Mehmet'in annesi :

— Çok güzel bir yemek hazırlamalıyız, dedi. Ayhan beyin güzel yemekleri ne kadar sevdiğini bilirsiniz.

Mehmet bu haberden çok memnun olmuştu. Çünkü sadece güzel yemekleri yemeği değil, pişirmesini de pek severdi.

Böylece ertesi sabah erkenden babasiyle birlikte yemeği hazırlamağa başladılar. Tam ocaktan buram buram güzel kokular çıkmağa başlayınca ön kapı çalındı. Babası :

— Zannederşem Ayhan bey geldi, diyerek acele ile dışarı fırladı. Bir dakika sonra misafirini içeri buyur ediyordu :

— Mutfağa buyurun, yemek hazırlanırken biz de bol bol konuşuruz.

İskemleye oturmak için sırtını çevirdiği zaman Mehmet, Ayhan beyin arkasında kocaman beyaz bir el lekesi gördü. Hepsi birlikte şaşırarak :

— Aaa, ne olmuş, diye sordular.

Mehmet :

— Gizli bir cemiyetin işareti olmasın, dedi. Bu köye gelmenizi istemiyen birisi mahsus mu yaptı dersiniz ?

Annesi :

— Ceketinizi çıkartın da fırçalayım, dedi.

Ama Mehmet bu işin içindeki sırrı çözmeyi aklına koymuştu.

— Hayır, hayır, parmak izlerini silmiyelim.

Müfettiş ceketini çıkararak şaşkın şaşkın arkasındaki işarete baktı, sonra iskemleye çöktü. Mehmet'in babası :

— Geldiğiniz trende gözünüze hareketleri tuhaf görünen birisi çarptı mı ? diye sordu.

— Trenle gelmedim ki. Tanıdığım birinin kamyonuna bindim. Ama ister geldiğim yerde, ister burada olsun, hiç kimsenin bana fena bir his besliyeceğini sanmıyorum.

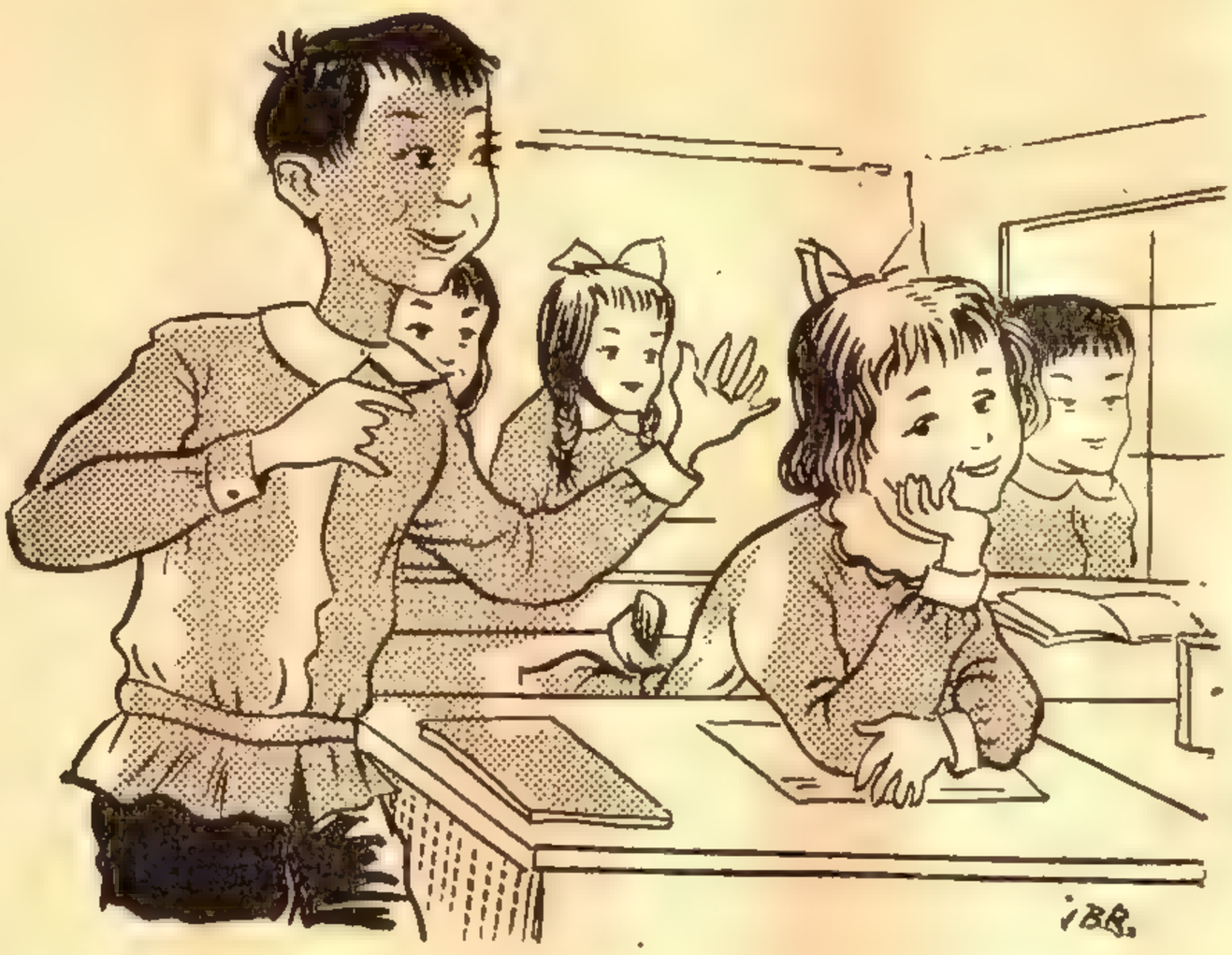

Hayat Bilgisi Dersinde..

Geçen gün, öğretmenimiz sınıfa elinde bir gazete ile girdi ve bize şu satırları okudu :

«Belediye zabıtası, pazar yerlerini ve dükkânları dolaşarak hileli mal satan, bozuk terazi kullanan esnafı cezalandırmıştır.»

Sonra bize sordu :

— Acaba esnaf ne gibi hileler yapar ?

Birçok el havaya kalktı. Öğretmen hepimize sıra ile sordu. Biz de şu cevapları verdik :

— Eksik tartarlar.

— Bayat malı taze diye sürerler.

— Çürük malları iyi malların arasına katarlar.

— Kıvırcık yerine karaman veya keçi eti verirler.

— Sütün içine su katarlar.

— Bayat balıkların kulaklarını kırmızıya boyarlar.

Hepimiz böyle aklımıza gelen şeyleri söyledik. Öğretmenimiz yine sordu :

— Sizce hile yapan esnaf mı, yoksa hile yapmayan esnaf mı daha akıllıdır ?

Bazılarımız «Hile yapan esnaf» diye bağırdık.

Öğretmenimiz :

— Niçin hile yapan esnafın daha akıllı olduğunu sanıyorsunuz ? diye sordu.

Ahmet cevap verdi :

— Çünkü hile yapan esnaf daha çok para kazanır !

Öğretmenimiz sordu :

— Ahmet doğru mu düşünüyor çocuklar ?

Engin cevap verdi :

— Hayır. Hile yapan esnafın hilesi ergeç meydana çıkar. «Yalancının mumu yatsıya kadar yanar» derler. Hile yapan esnaf da belki bir müddet kazanır ama sonra foyası meydana çıkınca müşterilerini bir bir kaybeder. Hile yapmayan esnaf ise belki ilk zamanlar daha az kazanır ama, onun müşterileri devamlıdır. Herkes böyle hile yapmayan esnafı tanıdıklarına sağlık verir. Böylelikle onun müşterileri çoğalır. Zamanla o daha çok kazanır.

Öğretmen Engin'in bu cevabını çok beğendi :

— Aferin Engin, hile yapan daima sonunda zararlı çıkar. Bu gibi esnafa karşı yalnız Belediye zabıtası değil, bütün müşteriler savaş açmalıdırlar. Çünkü onlarla alış veriş etmek, onları teşvik etmek demektir. Hile yapan esnaf, halkın en büyük düşmanıdır. Halkın yalnız kesesine değil, sağlığına da zarar verirler. Söyleyin bakayım niçin ?

Yine eller havaya kalktı. Öğretmen sordukça cevap verdik :

— Çünkü bayat mal midemizi bozar.

— İshal oluruz.

— Bayat malların besleyici kuvveti azalır.

— Hileli mallar insanı zehirleyebilir.

Bu sırada Mehmedin annesi gelip beyaz lekeye baktı. Gülerek :

— Bakın, bizim esrarengiz leke unmuş meğer, dedi.

Mehmet sabahleyin babasiyle beraber yemek hazırlarken tepsiye eledikleri una doğru baktı. Ve misafirini karşılamak için babasının hızla elleri unlu dışarı fırladığını hatırladı.

— Babacığım, Ayhan beyi karşılarken hiç elini arkasına sürdün mü ?

— Bilmem belki de sürmüşümdür.

Hep birlikte gülmeğe başladılar. Ayhan bey Mehmet'e :

— Büyüdüğün zaman iyi bir polis olacağın muhakkak, dedi.

Annesi gülerek :

— Oğlum babası gibi otelci olmağa karar verdi. Biraz sonra ne lezzetli yemekler pişirdiğini siz de anlıyacaksınız.

Mehmet yemekleri tabaklara boşaltırken beyaz elin sırrını çözdüğü için memnun memnun gülümsüyordu.

BİLMECE BULMACA...

SOLDAN SAĞA

1 — Bir erkek adı.

2 — Çoğul eki.

3 — Vücudun bir parçası, ismin 5 halinden.

4 — Cereyan kesildiği zaman yakılır, bir cins rüzgâr.

5 — Bir renk, Şart eki.

6 — Sağın tersi.

7 — Evcil bir hayvan.

YUKARIDAN AŞAĞIYA

1 — Bir müzik âleti.

2 — Su içerken çıkardığımız ses.

3 — Bir renk, sonundaki V harfi kaldırılınca bir emir,

4 — Benin tersi, bir oyuncak,

Hazırlıyan : Mine TANER

5 — Sanat, bir harfin okunuşu.

6 — Kap.

7 — Kuru ot.

★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★

BU SÖZLERİ KEKELEMEDEN ÇABUK ÇABUK OKUMAYA ÇALIŞIN !

«Be birader buraya bak, başı bereli, burma bıyıklı, beti benzi bembeyaz, Beberuhi boylu Bilâl'in burnuna biber kaçırıp bir bebek gibi beraber bağırması bir bakıma hoş, bir bakıma boş ve berbat bir hal değil midir ?»

★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★

YAPABİLECEK MİSİNİZ ?

LAR _ İLK - DE - HE - NİZ - AK - İ - NİZ - Rİ - DU - DİR - LE _ OR - FI - DE

Bu heceleri öyle birleştiriniz ki, tarihî bir söz meydana gelsin. Bu sözü kim, nerede söylemiştir ?

★

K . Ş

Yukarıdaki (K) ile (Ş) harfinin arasına dört defa ayrı ayrı harfler koyarak, dört tane başka başka kelime yapınız !

Resimde bir baykuş, bir yarasa, bir kedi gizlidir. Bulun bakalım !.

DOĞU KOMŞUMUZ İRAN

Başı 6. sayfada

rışmıştır. Nasıl ki türkçeye de bir haylı farsça kelime girmiştir. İranlılar şiire pek meraklıdırlar. İçlerinden dünyaca tanınmış büyük şairler yetişmiştir. Firdevsî, Saadi, Hâfız, Hayyam gibi. Isfahandaki büyük cami gibi güzel mimarlık eserleri vardır. İran halıları da pek meşhurdur.

Tarım

Tahıl, pirinç, pamuk, tütün, afyon, ipek, yün, üzüm ve meyva çeşitleri ile Hazer denizi sahillerinde havyar başlıca önemli mahsullerdir.

İdare ve Şehirler

İran devletinin başında bir kıral bulunur. Fakat memleket, üyeleri halk tarafından seçilen bir meclisle Ayan meclisinden kurulmuş parlamentoya karşı sorumlu bir hükümet tarafından idare olunur. Devlet merkezi Tahran nüfusu bir buçuk milyona yaklaşan geniş meydan ve caddeleri, parkları, büyük binaları ile modern bir şehir olmuştur. Saray, devlet daireleri, üniversite, tiyatro binaları şehre güzellik vermektedir. Radyo ve televizyon istasyonları da vardır.

Tebriz, Isfahan, Şiraz tarihçe meşhur şehirlerdir. Basra körfezinde Abadan büyük bir petrol merkezi ve limanıdır.

Türk - İran dostluğu

Temeli Atatürk ile şimdiki kıralın babası Riza Pehlevi tarafından atılmış olan Türk-İran dostluğu zamanla daha da kuvvetlenmiştir : İki memleket Bağdat Paktı çevresinde bir ittifakla da birbirine bağlanmıştır.

A. B.

★

23. sayfadaki bilmecenin cevabı

Aslan, kaplan, zebra, fil, timsah, maymun, kurt, ayı, pars, zürafa.

HANGİSİ HAKLI?

Başı 42. sayfada

ları sepete yerleştirdi. İşlerini bitirdikten sonra iki arkadaş geldikleri yoldan geri döndüler.

Baykuş Amcanın yuvasına vardıkları zaman Ayı yumurtalarla dolu sepeti uzatarak :

— İşte, söylediğin yuvadan yumurtaları getirdik. Şimdi hangimizin daha üstün olduğuna sen karar ver. Büyük ve kuvvetli olmak mı, yoksa küçük ama akıllı ve atik olmak mı daha üstün ?

Baykuş gözlüklerini düzelterek şu suali sordu :

— Irmağı kim geçti ?

Ayı hemen atıldı :

— Kim geçecek ? Elbette ki ben. Hem de Sincabı başımda, sepeti de ağzımda taşıdım.

— Pekâlâ, ağaçtan yumurtaları kim topladı ?

Sincap Kardeş :

— Kim toplıyacak ? Elbette ki ben, diye cevap verdi.

Baykuş güldü :

— İyi ya, şimdi ikiniz de mânasız sualinizin cevabını öğrendiniz mi ? Demek ki herkesin başaracağı bir iş varmış. Benden size öğüt olsun. Bir daha karşınızdakinin değerini küçümsemeyin.

★

39 UNCU SAYFADAKİ KİM BİLİYOR'UN CEVABI

1 — Bolu, 2 — Yıldırım Beyazıt, 3 — Dört yılda bir, 4 — Yahya Kemal Beyatlı, 5 — Renksizdir. 6 — Muğla, 7 — 15 fabrikamız var. Bunlar Susurluk, Erzurum Malatya, Eskişehir, Kayseri, Alpullu, Erzincan, Elâzığ, Burdur, Adapazarı, Uşak, Amasya, Turhal, Konya, Kütahya'dadır. 8 — Marko Polo, 9 — Kir çıkaran bir nevi bitki, Orta Anadoluda yetişir. 10 — Kuzey Kutbunda yaşıyan bir deniz memelisi. 11 — Eskiden «bay» yerine kullanılan unvan ; terbiyeli ve ince insan anlamına gelir. 12 — Timurlenk, 13 — Petrol.

★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★

KAR

Her taraf kar kaplıdır.
Her evde bir soba var.
Evde soba olmasa
Herkes titrer üşür.

Zavallı kuşlar
Titriyerek kaçarlar.
Sokaktaki insanlar
Hızlı hızlı yürürler.

Vedat YAPANAR

★

BAYRAĞIM

Dalgalan bayrağım,
Göklerde dalgalan.
Bu yurt senin inan
Durmadan dalgalan..

Sana seçmiştir Türk
Ay ile yıldızı,
Rengi kan kırmızı
Göklerin yıldızı..

Işık ILGAZ

★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★

DİKKAT!

Abonesi biten kardeşlerimizin yıllık abone bedellerini (Doğan Kardeş Posta Kutusu : 1146 İstanbul) adresine göndermelerini rica ederiz.

★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ YARIŞMAMIZDA DERECE ALAN MASALLARDAN BİRİ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★

Balıkçının Kızı

BİR VARMIŞ bir yokmuş, evvel zaman içinde küçük bir kasabada bir balıkçı ile üç kızı varmış. Bir gün büyük kız babasına, «Babacığım bugün balık avına benim kısmetim için çık» demiş. Akşam olunca babası birçok balık tutarak eve dönmüş. Balıkları satarak kızlarına güzel elbiseler almış.

Balıkçı ikinci gün ortanca kızının kısmetine çıkmış, yine pek çok balık tutarak dönmüş. Bunları da satarak kızlarına bilezikler almış.

Küçük kızı, «Babacığım, bu gün de benim kısmetime çıkar mısın» demiş. Balıkçı o gün de küçük kızı için balık avına çıkmış, fakat akşama kadar uğraştığı halde bir tek balık bile tutamamış, yorgun ve bitkin bir halde bir kayanın üzerine otururak «Of» demiş. O anda kayanın altından bir Arap çıkıp «Buyurun, geldim» diye karşısına dikilmiş. Adam şaşkın bir halde «Ben sizi çağırmadım ki deyince : «Arap, benim adım Of'dur, derdini söyle, elbette bir çaresini buluruz.» diye cevap vermiş. Balıkçı büyük kızının kısmetine bir çok balık tuttuğu halde bu gün küçük kızın kısmetine hiç balık tutamadığını, akşam eve eli boş döneceği için üzüldüğünü söylemiş. Arap : «Küçük kızını bana getir, ben onu çok güzel bir saraya götüreceğim, orada mesut yaşıyacak» diyerek Balıkçıya bir kese de altın vermiş.

Ertesi gün balıkçı küçük kızını o kayanın üzerine getirip yine of demiş, Aynı Arap çıkarak kıza gözlerini kapamasını söylemiş, kız gözlerini açtığı zaman kendini çok güzel bir sarayda bulmuş, burası Peri Padişahının sarayı imiş. Küçük kızın emrine cariyeler verilmiş, altın işlemeli elbiseler giydirilmiş. Gece olunca küçük kıza bir bardak şurup içiriyormuş, bu şurubu içince hemen uyuyormuş. Sonra cariyeleri onu yatağa yatırıyorlarmış. Bir gece kız şurubu içer gibi yapıp çiçeklere dökmüş, sonra gözlerini kapatmış. Cariyeleri uyuduğunu sanıp yatağına yatırmışlar, kız biraz sonra gürültüler duymıya başlamış. Oda kapısı açılıp yanına birinin yıttığını hissetmiş. Yanına yatan o ülkenin Prensi imiş ve biraz sonra uyumıya başlamış. Kız yanında yatanın yüzünü görmek için yavaşça kalkıp yanmakta olan mumu Prensin yüzüne yaklaştırmış, bu sırada bir damla mum prensin yüzüne akmış ve Prens bağırarak uyanmış. Bütün Saray halkı odaya toplanmış, hekimler gelmişler, ama yüzündeki yanığı bir türlü geçirememişler. Gün geçtikçe yara büyüyormuş. Bu yanığa ancak dev beyni sürülürse geçeceğini söylemişler. Küçük kız hemen yola çıkıp dev beyni aramıya koyulmuş. Bütün gün yürüyüp, yorulmuş. Akşam olmak üzere iken küçük bir evin önüne gelmiş, bakmış ki, kapı aralık ; hemen içeriye girmiş. Güzel bir kızın direğe bağlı ağlamakta olduğunu görünce : «Seni buraya kim bağladı ?» demiş, Kız da burası Dev anasının evi olduğunu ve kendisinin Sarayından buraya kaçırıldığını, eğer oğlu ile evlenmezse kazana atacağını söylemiş ve «Ne olur beni kurtar buradan» diye yalvarmış. Küçük kız bahçede kazanın altını yakmakta olan Dev anasını görünce, korkusundan şaşırmış ama, yine belli etmemiş. Yanına sokularak : «Kolay gelsin, dev ana demiş. Sana yardım edebilir miyim ?» Dev anası, «Öyle ise gel de bu kazanın altına odun at !» demiş. Biraz sonra küçük kız kazanın delindiğini söyliyerek Dev anasını çağırmış.

Dev nereden aktığını görmek için kazana eğilince küçük kız onu olanca kuvvetiyle itmiş. Devin başı kazanın kenarına çarparak parçalanmış. Küçük kız devin beynini alıp mendiline sarmış, kolları bağlı olan kızı kurtarmış.. Hep beraber yola çıkmışlar. Günlerce yürüdükten sonra kurtardığı kızın sarayına varmışlar, kızı kaybolduğundan beri hasta olan annesi iyileşmiş. Saray halkı kızlarına kavuşmanın sevinci içinde büyük şenlikler yapmışlar. Balıkçının küçük kızına çok teşekkür ederek ona sarayda kalmasını söylemişler. Ama küçük kız kendisini de bekliyenler olduğunu söyliyerek Saraydan ayrılmış. Bir zaman yürüdükten sonra evvelce Arabın çıktığı kayanın üzerine gelip «Of» demiş, Arap yine meydana çıkarak onu Periler Sarayına götürmüş. Küçük kızı görünce bütün saray halkı sevinmiş, hâlâ iyileşmemiş olan Prensin yüzüne getirdiği dev beynini sürmüşler. Bir kaç günde tamamen iyileşmiş. Ondan sonra kırk gün kırk gece süren bir düğün yaparak Prensle balıkçının küçük kızını evlendirmişler. Onlar ermiş muradına...

İlknur GÜRSEL - Tekirdağ
(10 yaşında)

★ ★

AVCI DAYININ MACERALARI

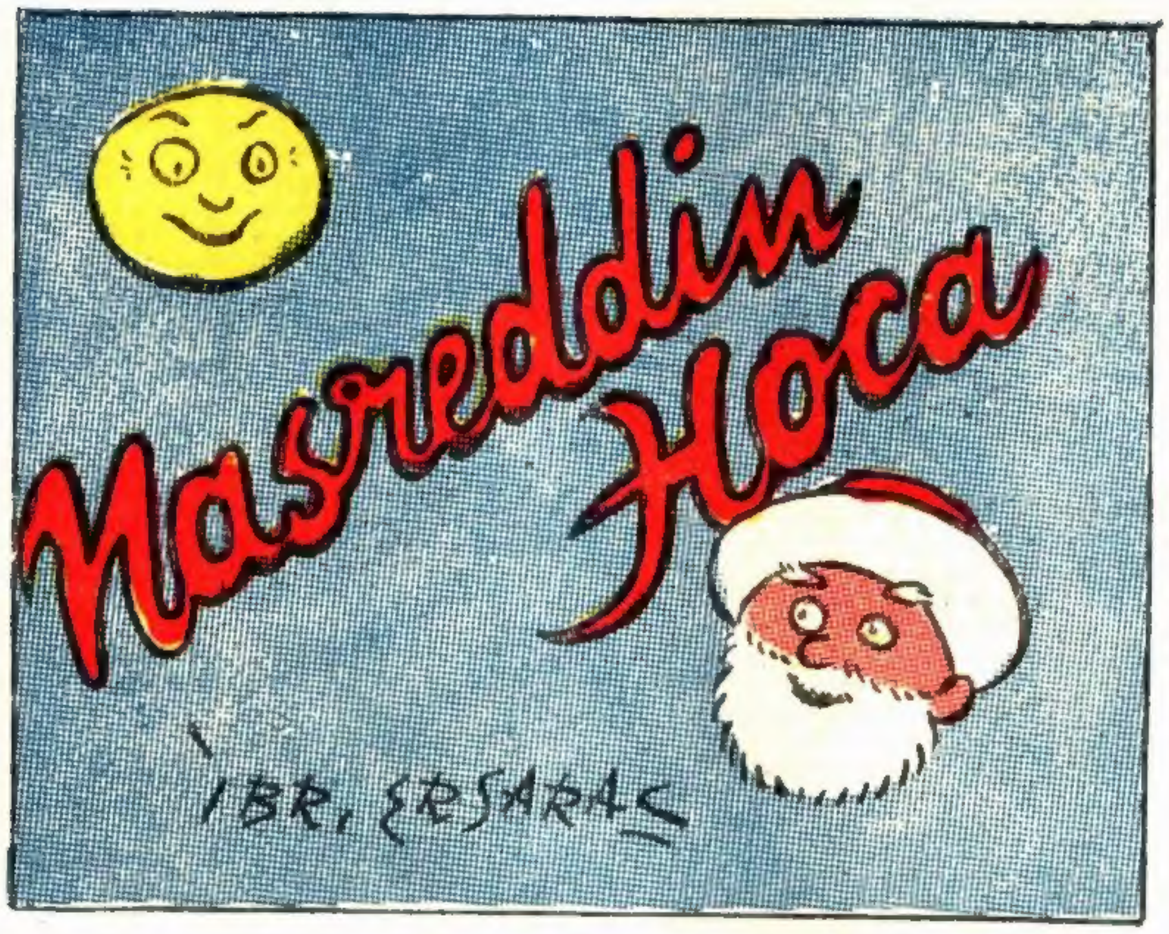

Hocamız kuyudan kovasını çekerken içerde suyun yüzünde ayın ışıldayan aksini gördü...

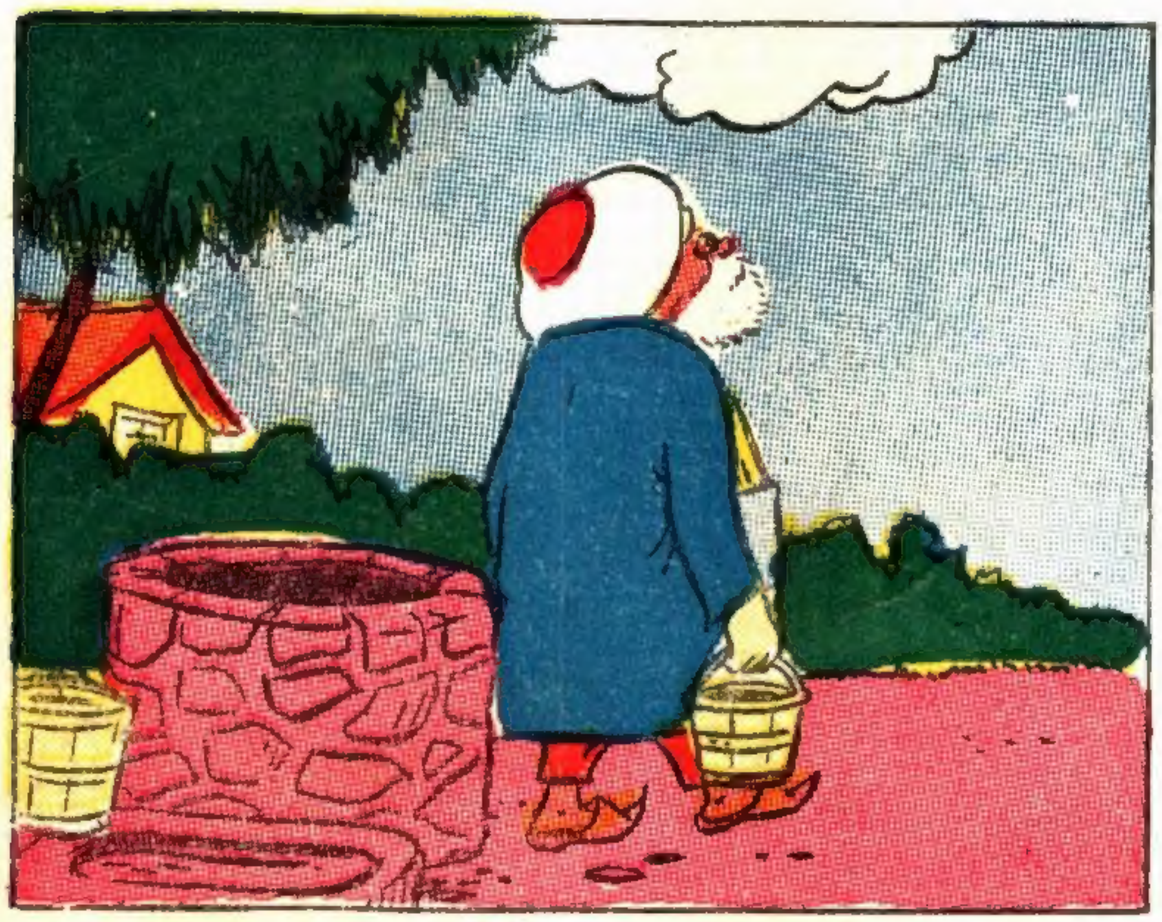

Sonra gökyüzüne bakıp ta bulutun örttüğü ayı göremeyince «Eyvah ! ay kuyuya düşmüş» dedi.

Hemen evden kuyu çengelini alıp getirdi. Ayı kuyudan çekip kurtaracaktı.

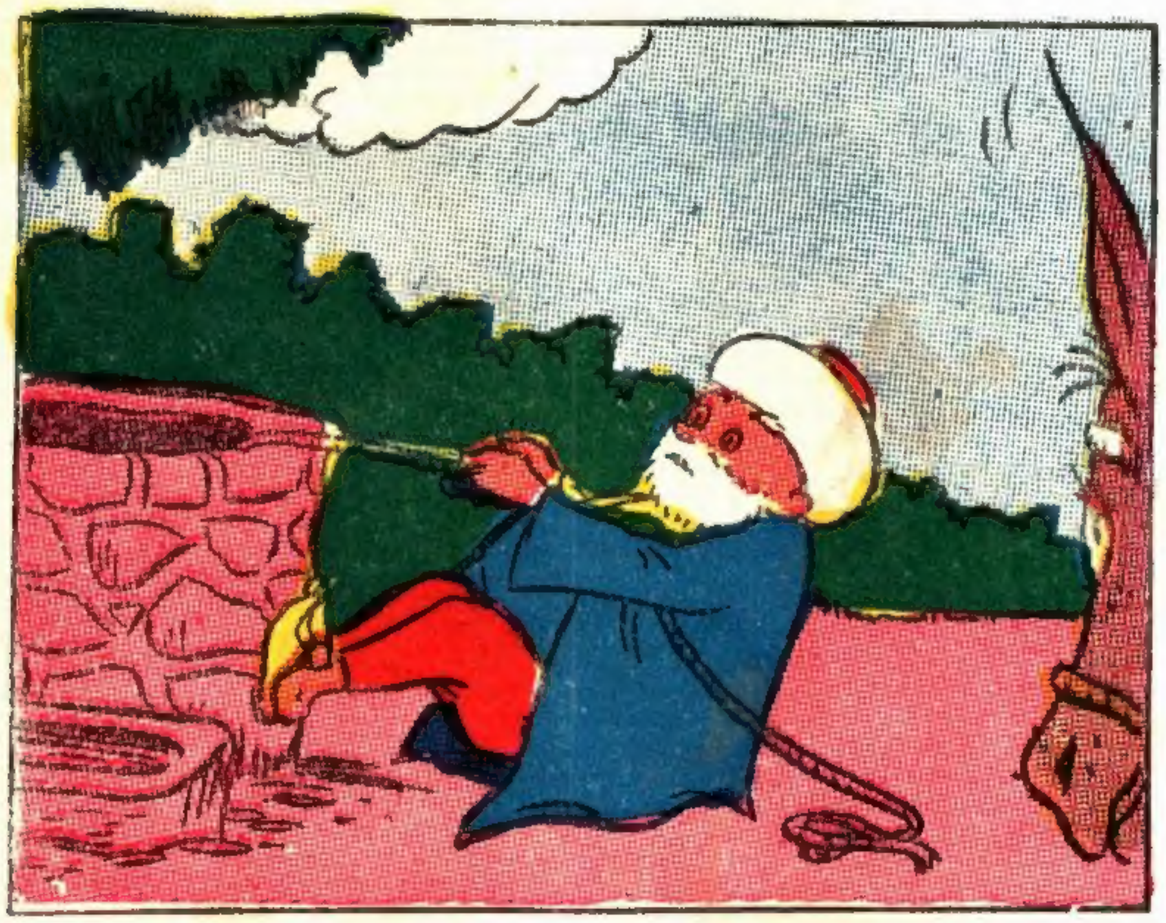

«Ha babam ! ha babam :» diye söyleniyor, vücudunun bütün gerginliği, kollarının olanca kuvveti ile ipi çekiyordu. Ama çengel bir yere takılmıştı. Hiç kımıldamıyordu.

Derken bir çatırtı oldu. Hoca sırt üstü yere çarpıldı. O sırada bulut geçmiş, ay meydana çıkmıştı. Hocamız çok sevindi : «Pek fena sarsıldım ama, Ayı kurtardım ya !» diyordu.

Doğan Kardeş, Yapı ve Kredi Bankasının kültür hizmetlerinden biridir